

מאי 2021

תיק חקיקה – תכנון ושלטון מקומי קליניקת הכנסת : התמחות וירטואלית

מוגש לד"ר דב חנין
טארק נסאר ויעל אגמון נכט

מבוא

2

2 חיזוק השלטון המקומי כך שיוכל להוביל שינוי כיוון בתחומי הסביבה
3 קידום חקיקה ברמה התכנונית שתוכל להביא לשינוי כיוון בתחומי פסולת בניה ירוקה והיערכות לשינוי אקלים

5

פרק א': הגשה מחדש של הצעות חוק שהוצעו

5

הצעת חוק א.1

9

הצעת חוק א.2

10

הצעת חוק א.3

12

הצעת חוק א.4

12

הצעת חוק א.5

16

פרק ב': הצעות חוק בהן ערכנו שינויים

16

הצעת חוק ב.1 – הצעת חוק פקודת העיריות [נוסח חדש] (תיקון – רובע עירוני) // יעל

24

הצעת חוק ב.2 – הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – העדפת טובין מקומי ובעל תו תקן ירוק) // יעל

27

הצעת חוק ב.3 – הצעת חוק הרשויות המקומיות (אופוזיציה) // יעל

32

הצעת חוק ב.4 – הצעת חוק הרשויות המקומיות (זכויות וחובות של חברי מועצה והעצמותם) // יעל

46

הצעת חוק ב.5 – הצעת חוק הרשויות המקומיות (גילוי מידע) // יעל

הצעת חוק ב.6 – הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – חובת התקנת מערכות סולריות בבנייני מגורים לאספקת

49

מים חמים) // טארק

51

הצעת חוק ב.7 – הצעת חוק איסוף סוללות משומשות // טארק

הצעת חוק ב.8 – הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חלוקת הכנסות ממתחם הגורם למפגעים סביבתיים בין

54

רשויות מקומיות) // טארק

56

פרק ג': הצעות חוק חדשות לחלוטין

56

הצעת חוק ג.1 – הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – בניית דירות קטנות) // יעל

58

הצעת חוק ג.2 – הצעת חוק ערים חכמות (הוראת שעה) // יעל

61

הצעת חוק ג.3 – הצעת חוק פקודת העיריות (תיקון – חוקי עזר סביבתיים) // יעל

65

הצעת חוק ג.4 – הצעת חוק קידום הקיימות בשלטון המקומי (תיקוני חקיקה) // יעל

75

הצעת חוק ג.5 – הצעת חוק רשויות מקומיות בסיכון // טארק

78

הצעת חוק ג.6 – הצעת חוק עידוד פתרונות אזוריים לטיפול מקיים בפסולת אורגנית // טארק

81

הצעת חוק ג.7 – הצעת חוק צמצום שימוש בפלסטיק // טארק

82

הצעת חוק ג.8 – הצעת חוק מס פסולת לפי כמות // טארק

84

הצעת חוק ג.9 – הצעת חוק לעידוד בנייה מאופסת אנרגטית // טארק

86

הצעת חוק ג.10 – הצעת חוק פקודת העיריות (תיקון – חובת העירייה לשמור על אתרי טבע עירוניים) // טארק

88

נספח: רשימת הצעות סמוכות לנושאים אלו

תיק חקיקה זה בנוי על עקרון מהותי, שעומד בליבה של תוכנית שינוי כיוון ביחס לתכנון ולעירונית: **קידום רשות מקומית טובה ומקיימת היא פעולה אסטרטגית כלל רשותית, מטרתה לפתח מדיניות הנוגעת לרוחב העשייה**, והיא אינה מצטמצמת לאחריות היחידה הסביבתית. משמעות הדבר ביחס להצעות שיוצגו בהמשך אדירה – אין די בחיזוק נקודה אחת ברצף המוניציפאלי בכדי להתאים את אינספור פעילויות החיים המתרחשות במרחב למציאותו של משבר האקלים. עלינו להטמיע כלים לקידום אורח חיים מקיים בכל פעילות ופעילות המבוצעת על ידי השלטון המקומי והתושבים. תכלית זו מקודמת בשני רבדים: תכנון ומשילות מוניציפאלית.

בזירת התכנון, התיק מתמקד בסוגיית הטיפול בפסולת מכיוון ששאר הנושאים בפרק המוקדש לתכנון עירוני ירוק בתוכנית שינוי כיוון קיבלו טיפול נרחב יחסית בהצעות חוק שהוגשו בעבר (הצעות אלו מצורפות בפרק הראשון והשני, כהצעות אותן נרצה להגיש בשנית ועם שינויים). הטיפול המקיים בפסולת מחולק לשלושה אדנים: (א) תימרוץ בתי העסק ותושבי הרשויות המקומיות להפריד פסולת במקור ולטפל בה בצורה מקיימת; (ב) הגנה על אזורים רגישים אקולוגית מפני זיהומי פלסטיק; (ג) קידום הפנמת העלויות החברתיות של ייצור הפסולת על ידי האזרחים, בעיקר על ידי מיזמי מס פסולת לפי כמות ("שלם לפי כמות") ברשויות המקומיות.

בזירת המשילות המוניציפאלית, הצעותינו נוסחו על בסיס התפיסה שהערכות לשינויי אקלים מצריכה שינוי מדיניות משמעותי לצד שינויי התנהגות נרחבים, ושלבך נדרש שיתוף פעולה אמיץ בין מקבלי החלטות לבין הציבור. לפיכך, מטרתן של ההצעות היא לבסס אמון והדדיות במרחב המוניציפאלי, משלושה כיוונים: (א) מלמעלה מטה – חיוב משרד הפנים להעניק ליווי לרשויות המקומיות בנוגע לסוגיות סביבתיות; ברשות המקומית עצמה – העצמת היכולות והאפשרויות העומדות לרשות הרשות לפעול באופן דמוקרטי ומקצועי בכלל, ובסוגיות אקלימיות ואקולוגיות בפרט; (ג) מלמטה מעלה – פיתוח מנגנון הרובע העירוני המאפשר למספר רב יותר של תושבים להיות מעורבים ושותפים להחלטות המתקבלות בנוגע לאורח חייהם. בצירוף שלושה נדבחים אלו אנו סבורים שהשלטון המקומי, שכבר היום פועל כשחקן מרכזי במאבק במשבר האקלים, יזכה להפוך לשחקן דומיננטי עוד יותר ולהוביל לשינוי הכיוון ההכרחי כל כך בנושאי האקלים והסביבה.

חיזוק השלטון המקומי כך שיוכל להוביל שינוי כיוון בתחומי הסביבה

מלמטה למעלה:

- רובעים:** הקנייה של סמכויות, תקציבים וכלים שטרם עמדו לרשות הרובע, וכן הקלה על תהליך הקמתו, בכדי לאפשר לתושבים לגלות מעורבות פעילה בענייני האזור בו גרים ולהינות משירותים מקומיים ונגישים; כך ניתן יהיה לקדם מדיניות סביבתית באופן דמוקרטי בשלטון המקומי, שיזכה ליותר לגיטימציה חברתית.
 - תומכים:** המל"מ¹ ופורום ה-15 (בעקבות ההצלחה בירושלים, יתכן שיתנגדו מכיוון שזה מקשה על ניהול).
 - מתנגדים:** משרד האוצר (תקציב); הפנים (שינוי ועומס); המשפטים (תקנות רובעיות יוצרות קושי פיקוח).
- בשלטון המקומי עצמו:
- זכויות וחובות חברי מועצה:** חיזוק מעמדם של חברי המועצה והרחבת הכלים העומדים לרשותם, דרך ניסוח חובותיהם וזכויותיהם ומיסוד מעמד האופוזיציה ברשויות מקומיות.²
- תומכים:** ח"כים שהיו חברי מועצה; פורום ה-15 והמל"מ (מקנה כלי פעולה שיכולים ליעל את השלטון המקומי [כגון הכשרות למועצה], יתנגדו לכלים כמו קרן התביעות [סכנה ליציבות הניהולית]).

¹ להלן: "מל"מ".
² להלן: "ר"מ".

- **מתנגדים** : כנראה משרד הפנים (מטיל על המשרד שלל נטלים והוצאות, יכול להוביל לחוסר יציבות ברשויות מסוימות); האוצר (עלות תקציבית); הליכוד וחרדים (שולטים ברשויות רבות, לא ירצו שינוי במאזן הכוחות).
- 3. **דיגיטציה** : מזעור צריכת דברי דפוס בשלטון המקומי דרך מעבר לדיגיטציה בשירותיו.
- **תומכים** : משרד הפנים (מסדיר פיקוח על תחום בלתי-מוסדר בר"מ); האוצר (נטול תקציב).
- **מתנגדים** : יתכן שפורום ה-15 והמל"מ (נטול תקציב); ישראל דיגיטלית (נלקח ממנה תחום).

מלמעלה למטה :

- 4. **חוקי עזר** : הענקת כלים לשלטון המקומי כך שיוכל לקדם ביעילות ובמהירות מדיניות סביבתית, באופן התואם את צרכי הציבור ברשות, דרך חיוב משרד הפנים לנסח חוקי עזר לדוגמה בנושאי סביבה וחובות הרשויות לשקול לאמץ את חוקי העזר הללו בהליך מואץ ושקוף יותר.
- **תומכים** : ח"כים סביבתיים; המשרד להגנת הסביבה; פורום ה-15 והמל"מ (מאיץ חוקי עזר שרשויות מתקשות להעביר היום בשל עומס בירוקרטיה); ארגוני סביבה וטבע.
- **מתנגדים** : משרד הפנים (החלשת המחלקה המשפטית, עומס); המשפטים (כאוס נורמטיבי).
- 5. **אקולוג ומנהל אקלים וקיימות** : סיוע לרשויות המקומיות בתהליך ניסוח יעדי הקיימות והאקלים המקומיים – וכן הוצאתם מהכוח אל הפועל – דרך מימון ועיגון חוקי של גורמי מקצוע בתחום הסביבה בשירות הרשות המקומית, וכן קידום החשיבה אזורית על השפעות והיערכות למשבר האקלים, דרך חיזוק והקניית כלים לאיגודי הערים ולאשכולות הרשויות.
- **תומכים** : ח"כים סביבתיים; המשרד להגנת הסביבה; ארגוני סביבה וטבע; פורום ה-15 (סביבה).
- **מתנגדים** : משרד האוצר (עלות תקציבית); יתכן שהפנים והמל"מ (יוצר עומס ומטיל חובות).

אחר :

- 6. **טובין ירוקים מקומיים** : העדפה של טובין בעלי תו תקן ירוק במכרזים פומביים ובהתקשרות עם גורמי מנהל, וכן העדפת יצרנים וספקים מקומיים במכרזים פומביים של השלטון המקומי.
- **תומכים** : ח"כים סביבתיים; המשרד להגנת הסביבה; פורום ה-15 (רשויות חזקות כלכלית יחסית); ארגוני סביבה וטבע.
- **מתנגדים** : משרד האוצר (תקציב); הפנים (סרבול מכרזים); המל"מ (לא מגיע עם תקציב).
- 7. **דירות קטנות** : הגדלת החיוב לבניית דירות קטנות בפרויקטים, מחמישית מהדירות העתידות להבנות לשליש מהדירות הללו, וכן החלת דרישה זו על יותר יוזמות (גם על פרויקטים קטנים יותר, והקטנת מספר הסייגים), בכדי למגוון את הרשות המקומית ולהפוך את תהליך הבנייה והשימוש בדיוור לחסכני וירוק יותר.
- **תומכים** : ארגונים וח"כים חברתיים; פעילי דיוור ציבורי (יהיה ניתן לדרוש מהרשויות המקומיות פתרונות דיוור); איגוד הקבלנים (מחקרים מעידים על ביקושים לדירות קטנות בר"מ אמידות שלא מקבלים היתר).
- **מתנגדים** : רשויות אמידות ואולי פורום ה-15 (מביא עניינים לרשויות המבוססות); המל"מ (הגבלת שק"ד לועדת תכנון); חברי כנסת קפיטליסטיים (ואיתם כנראה גם מ' האוצר, נראה כמו התערבות בוטה בשוק).

קידום חקיקה ברמה התכנונית שתוכל להביא לשינוי כיוון בתחומי פסולת בניה ירוקה והיערכות לשינוי אקלים

- 1. **פסולת לפי כמות** : הצעת חוק שמחייבת את הרשויות המקומיות להטיל היטלים דיפרנציאליים על תושביה לפי כמות הפסולת שהם מייצרים, במטרה שהתושבים יפנימו את עלות ייצור הפסולת, ויפחיתו את יצורה.
- **תומכים** : המל"מ והפורום ה-15; המשרד להגנת הסביבה; ח"כים סביבתיים; ארגוני סביבה.
- **מתנגדים** : המפלגות החרדיות (משפחות גדולות שמייצרות יותר פסולת).

2. **הצעת חוק עידוד צמצום שימוש בפלסטיק:** אוסרת על הכנסת או שיווק מוצרי פלסטיק חד פעמיים ב"אזורים רגישים" כגון נחלים שמורות טבע וחופים, וכן מטילה חובה על הגופים הציבוריים לגבש תוכנית לצמצום השימוש בפלסטיק חד פעמי.
- **תומכים:** המשרד להגנת הסביבה; פורום ה-15; ח"כים סביבתיים; ארגוני סביבה.
- **מתנגדים:** המל"מ (עלולים להתנגד בגלל שההצעה מטילה חובות כבדים על הרשויות המקומיות); איגוד התעשיינים (פגיעה בגופים מסחריים שמשווקים מוצרי פלסטיק חד-פעמיים בחופים או ליד החופים), משרד ממשלה שונים שנקבע בגין חובה לצמצום שימוש בפלסטיק.
3. **עידוד מבנים מאופסי אנרגיה:** הצעת חוק שמעניקה הנחות בארנונה לפרויקטים או בניינים מאופסי אנרגיה.
- **תומכים:** המשרד להגנת הסביבה; פורום ה-15 (כי הן יותר מבוססות, הפחתה בארנונה תפגע בהן פחות).
- **מתנגדים:** המל"מ (הנחות בארנונה עלולות לפגוע כלכלית ברשויות מקומיות, במיוחד ברשויות מוחלשות); משרד התכנון והבניה (הטלת נטלים חדשים).
4. **טיפול מקיים בפסולת אורגנית:** הצעת חוק שמחייבת בתי עסק להפריד פסולת במקור ולטפל בה באופן מקיים, ומטיל חובה על איגודי הערים לאיכות הסביבה לגבש תוכנית פעולה אזורית שמטרתה לטפל בפסולת אורגנית באופן מקיים ולתמרץ את התושבים להפריד ולטפל בפסולת האורגנית כאמור.
- **תומכים:** ח"כים סביבתיים; ארגוני סביבה; פורום ה-15; משרד הגנת הסביבה.
- **מתנגדים:** התאחדות המסעדנים (מסעדות שבעיקר שמייצר פסולת אורגנית בכמויות גדולות); רשויות מקומיות שלא נמצאים בשטחה מתקני טיפול.
5. **חובת התקנת מערכות סולאריות בבנייני מגורים.**
- **תומכים:** משרד הגנת הסביבה; ח"כים סביבתיים.
- **מתנגדים:** משרד האוצר (סעיף קרן סיוע שכרוך בעלות תקציבית).
6. **חלוקת הכנסות ממתחם הגורם למפגעים סביבתיים בין רשויות מקומיות:** הצעת חוק שקובעת שיש לחלק הכנסות שמקורן ממתחם שנמצא בשטחה של רשות מקומית אחת וגורם למפגעים סביבתיים לרשות אחרת.
- **תומכים:** המשרד להגנת הסביבה; רשויות מקומיות שסובלות ממפגעים סביבתיים.
- **מתנגדים:** רשויות מקומיות שנמצא בשטחן מתחם שגורם למפגעים סביבתיים לרשויות אחרות; לובי של חברת מזהמות שונות (מחשש שרשויות מקומיות לא יאפשרו מתחמים הפוגעים סביבתיים בשטחן).
7. **חוק איסוף סוללות משומשות:** חוק שמחייב מגוון ספקי טובין להתקין מתקנים לאיסוף סוללות משומשות.
- **תומכים:** המשרד להגנת הסביבה.
- **מתנגדים:** איגודי מעסיקים; התאחדויות מקצועיות ובתי עסק נוספים (מטיל חובות על בתי עסק, וקנסות במצב של הפרה); המל"מ (מטיל חובות על הרשויות המקומיות ואחריות על ראשי הרשויות).
8. **חוק עידוד בניה מאופסת:** חוק שמעניק הלוואות והנחות בארנונה ליוזמים, קבלנים ואזרחים שבונים בניינים מאופסי אנרגיה (בניינים שההפרש השנתי בין יצירת אנרגיה לצריכת אנרגיה בהם הינה אפס).
- **תומכים:** המשרד להגנת הסביבה; ארגוני סביבה; ח"כים סביבתיים.
- **מתנגדים:** המל"מ (הנחות בארנונה עלולה לפגוע תקציבית ברשויות המקומיות); המשרד לתכנון ובניה (קביעת חובות מסוימים על המשרד בחוק).
9. **חוק רשויות מקומיות בסיכון:** חוק שמחייב רשויות מקומיות בסיכון למשבר סביבתי וכלכלי עקב שינוי האקלים להקים צוות היערכות לשינוי האקלים ותפקידו יהיה לגבש תוכנית פעולה ברמה התכנונית למיגור ומניעת הנזקים הללו.
- **תומכים:** המשרד להגנת הסביבה; ארגוני סביבה; ח"כים סביבתיים.

- מתנגדים : משרד האוצר (סעיף קרן סיוע לרשויות מוחלשות בסכנת שינוי אקלים).

פרק א': הגשה מחדש של הצעות חוק שהוצעו

הצעת חוק א.1

מספר פנימי :

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חבר הכנסת

פ/24/

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – תסקירי השפעה על הסביבה ועל הבריאות), התשפ"א–2021

תיקון סעיף 1 1. בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה–1965 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, במקום ההגדרה "תסקיר השפעה על הסביבה" יבוא:

"תסקיר השפעה על הסביבה ועל הבריאות" או "תסקיר" – מסמך הסוקר את הקשר שבין תכנית מוצעת לבין הסביבה הפיזית והאנושית שבה היא מיועדת להתבצע, לרבות הערכות לגבי ההשפעות הצפויות של התכנית על אותה סביבה ועל בריאות הציבור בה, ופירוט האמצעים הדרושים למניעה או לצמצום השפעות שליליות ולהגברת השפעות חיוביות, כפי שייקבע בתקנות";

תיקון סעיף 2 2. בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (14) יבוא:

"(15) נציג הגופים הציבוריים שעניינם בשמירה על בריאות הציבור, שימנהו שר הפנים מתוך רשימת מועמדים שיוגשו לו על ידי איגוד רופאי בריאות הציבור."

תיקון סעיף 6א 3. בסעיף 6א(א) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (15) יבוא:

"(16) נציג שר הבריאות;

(17) נציג הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת בריאות הציבור, שימנהו שר הפנים מתוך רשימה שתוגש לו על ידי איגוד רופאי בריאות הציבור."

תיקון סעיף 6ד 4. בסעיף 6ד לחוק העיקרי –

(1) במקום "חמישה חברים" יבוא "שבעה חברים";

(2) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) נציג ארגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה, שימנהו שר הפנים מתוך רשימת מועמדים שהארגון יגיש לו ;

(7) נציג הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת בריאות הציבור, שימנהו שר הפנים מתוך רשימה שתוגש לו על ידי איגוד רופאי בריאות הציבור."

תיקון סעיף 6ה 5. בסעיף 6ה(א) לחוק העיקרי, במקום "שאינו עובד המדינה" יבוא "שאינם עובדי המדינה".

תיקון סעיף 7 6. בסעיף 7(א) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (14) יבוא :

"(15) נציג הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת בריאות הציבור, שימנהו שר הפנים מתוך רשימה שתוגש לו על ידי איגוד רופאי בריאות הציבור."

תיקון סעיף 76ג 7. בסעיף 76ג לחוק העיקרי –

(1) בפסקה (4)(א)(1), במקום "ליועץ הסביבתי של הוועדה" יבוא "ליועץ הסביבתי וליועץ הבריאותי של הוועדה";

(2) בפסקה (4)(א), במקום פסקת משנה (2) יבוא :

"(2) היועץ הסביבתי, לאחר התייעצות עם היועץ הבריאותי, ימציא למגיש התכנית, בתוך שבעה ימים מיום שנמסרה להם התכנית, הנחיות להכנת תסקיר השפעה על הסביבה ועל הבריאות; העתק מההנחיות יומצא למתכנן הוועדה לתשתיות";

(3) בפסקה (4)(ב), אחרי "היועץ הסביבתי" יבוא "והיועץ הבריאותי";

(4) בפסקה (4)(ג), במקום "ליועץ הסביבתי" יבוא "ליועץ הסביבתי וליועץ הבריאותי";

(5) בפסקה (4)(ד), אחרי "בתוך שבעה ימים מיום קבלת התסקיר" יבוא "ולאחר התייעצות עם היועץ הבריאותי";

(6) בפסקה (4)(ה), אחרי "היועץ הסביבתי" יבוא "לאחר התייעצות עם היועץ הבריאותי";

(7) במקום פסקה (5) יבוא :

"(5) הוועדה לתשתיות רשאית לפטור את מגיש התכנית מהגשת תסקיר השפעה על הסביבה ועל הבריאות או לחייבו להגיש חוות דעת סביבתית או חוות דעת בריאותית במקום התסקיר; בסימן זה –

"חוות דעת סביבתית" – חוות דעת הבוחנת סוג מסוים של השפעה על הסביבה על ידי תכנית;

"חוות דעת בריאותית" – חוות דעת הבוחנת סוג מסוים של השפעה על בריאות הציבור על ידי תכנית;".

8. תיקון סעיף 83א בסעיף 83א(א) לחוק העיקרי, אחרי "ראש מוסד התכנון" יבוא "לרבות מידע שעניינו הגנת הסביבה ובריאות הציבור".

9. תיקון סעיף 83ב בסעיף 83ב לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), אחרי "נדרש מגיש תכנית להגיש תסקיר השפעה על הסביבה" יבוא "ועל הבריאות";

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) שר הבריאות יקבע לסוגי התכניות את המקצועות, ההשכלה וההכשרה המקצועית, הכישורים והניסיון המקצועי הנדרשים מבעל מקצוע האמור לחתום על תסקיר השפעה על הבריאות או על פרק הבריאות בתסקיר השפעה על הסביבה או על חוות דעת בריאותית."

10. תיקון סעיף 119ג בסעיף 119ג לחוק העיקרי –

(1) במקום כותרת השוליים יבוא "תסקיר השפעה על הסביבה ועל הבריאות";

(2) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) בטרם תוגש תכנית דרך לוועדה מחוזית, יכין מגיש התכנית תשריט דרך, בהתאם להנחיות מתכנן המחוז, ויגישו לנציג השר לאיכות הסביבה בוועדה המחוזית (בסימן זה – יועץ סביבתי), לנציג שר הבריאות בוועדה המחוזית (בסימן זה – יועץ בריאותי), למתכנן המחוז ולמהנדס הוועדה המקומית הנוגעת בדבר; יועץ סביבתי שקיבל תשריט כאמור, יחזירו למגיש התכנית בתוך 15 ימים מיום שקיבל את התשריט, ורשאי הוא לדרוש ממגיש התכנית, בתוך 15 הימים האמורים, להכין תסקיר השפעה על הסביבה; יועץ בריאותי שקיבל תשריט כאמור, יחזירו למגיש התכנית תוך 15 ימים מיום שקיבל את התשריט, ורשאי הוא לדרוש ממגיש התכנית, בתוך 15 הימים האמורים, להכין תסקיר השפעה על הבריאות; דרשו היועץ הסביבתי או היועץ הבריאותי הכנת תסקיר כאמור, ינחו את מגיש התכנית בדבר הכנתו; העתק מההנחיות יומצא למתכנן המחוז ולמהנדס הוועדה המקומית."

(3) בסעיף קטן (ג), אחרי "ואת היועץ הסביבתי" יבוא "או היועץ הבריאותי, לפי העניין";

(4) בסעיף קטן (ד), אחרי "ליועץ הסביבתי" יבוא "או ליועץ הבריאותי, לפי העניין";

- (5) בסעיף קטן (ה), במקום "רשאי" יבוא "רשאים", ובכל מקום במקום "היועץ הסביבתי" יבוא "היועץ הסביבתי או היועץ הבריאותי";
- (6) בסעיף קטן (ז), אחרי "היועץ הסביבתי" יבוא "או היועץ הבריאותי";
- (7) בסעיף קטן (ח), אחרי "היועץ הסביבתי" יבוא "או היועץ הבריאותי".

11. תיקון סעיף 265 בסעיף 265 לחוק העיקרי, אחרי פסקה (35) יבוא :
- "(36) תקנות לעניין תסקירי השפעה על הסביבה ועל הבריאות, בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה ושר הבריאות ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, תוך שימת דגש על הגברת שיתוף הציבור בהליכי הכנת התסקיר."
12. תקנות ראשונות. תקנות ראשונות כאמור בסעיף 265(36) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 11 לחוק זה, יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

תסקירי השפעה על הסביבה הם חלק בלתי נפרד מתהליכי התכנון בחוק התכנון והבנייה, מתוך הכרה בקשר העמוק בין החלטות תכנוניות לבין ממדים סביבתיים שונים. במקרים מסוימים מורה כיום המוסד התכנוני ליזם להמציא גם תסקיר בריאותי. עם זאת, שיקולי בריאות לא נכללים באופן מקיף ומערכתי בתהליכי קבלת החלטות. תסקיר השפעה על הבריאות הוא כלי שפותח בארגון הבריאות העולמי למענה על צורך זה. מטרת התסקיר לקדם מדיניות ותכנון, שמצמצמים מפגעים סביבתיים וזיהומים, ויוצרים סביבה בריאה. תסקיר השפעה על הבריאות נדרש כיום על פי חוק במספר הולך וגדל של מדינות בעולם, ומיושם בהן הן ברמה המקומית והן ברמה הלאומית.

מוצע לעגן בחוק את החובה לצרף תסקיר השפעה על הבריאות בכל מקום בו מחויבת הגשת תסקיר השפעה על הסביבה. הצעת החוק מאזנת בין שני אינטרסים מנוגדים-לכאורה, השלובים בסוגיה: מחד גיסא, החיוב בעריכת תסקיר הבריאות כעניין שבשגרה - מציב את הממד הבריאותי כשווה-ערך להשפעות סביבתיות אחרות, מנטרל חשש לשיקול-דעת מוטעה במוסדות התכנון ופותר את הצורך בקביעת מדיניות פרטנית לסוגי תכנון; מאידך גיסא, שילוב תסקיר הבריאות כפרק בתסקיר הכללי של השפעה על הסביבה, והכפפת היועץ הבריאותי ליועץ הסביבתי עורך התסקיר – משרתים את עקרון המידתיות, מונעים הכבדת יתר על הליכי תכנון ומקלים על יזמים לקדם הליכים.

לתיקון המוצע שני מישורים עיקריים: שילוב של נציגי בריאות במוסדות התכנון הרלוונטיים וקביעת הוראות ספציפיות על שילוב פרק הערכת השפעה על הבריאות, באותם מקומות בחוק בהם ישנה חובה להגיש תסקיר השפעה על הסביבה (כתכנון לתשתית לאומית ותכנון דרכים).

להשלמת הוראות הדין, מוצע להסמיך את השר הממונה, בהתייעצות עם הגורמים המקצועיים, להתקין תקנות בדבר תסקירי השפעה על הסביבה ועל הבריאות, אשר יקבעו את אופן ביצוע התסקיר ואת זהות הגורמים המוסמכים מקצועית לערוך את התסקיר, ויקדמו את עקרון שיתוף הציבור בהליכים. נוכח העובדה, כי התקנות הן שיקבעו הלכה למעשה את הקריטריונים והכללים להכנת התסקירים, ועל מנת לוודא הסדרה מהירה של הסוגיה, מוצע לקצוב את לוח הזמנים להתקנת תקנות, עד חצי שנה לאחר כניסת

תיקון זה לתוקפו.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברי הכנסת דב חנין ורחל אדטו (פ/3163/18), על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/1086/19) ועל שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת דב חנין (פ/548/20).

הצעת חוק א.2

מספר פנימי :

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים : חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור (תיקון – מיחזור במוסדות חינוך), התשפ"א-2021

1. תיקון סעיף 1 בחוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, אחרי ההגדרה "התקנה" יבוא :
- "מוסד חינוך" – מוסד חינוך רשמי כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, וכן בית ספר או גן ילדים שבו מתחנכים תלמידים באופן שיטתי, שניתן בו חינוך גן ילדים, חינוך יסודי, חינוך על יסודי או חינוך מיוחד, ושחל עליו חוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969.
2. בסעיף 3 לחוק העיקרי, בכל מקום, במקום "עסק" יבוא "עסק, מנהל מוסד חינוך".
3. בסעיף 4 לחוק העיקרי, במקום "העסק" יבוא "העסק, מנהל מוסד חינוך".
4. בסעיף 5 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (ב), אחרי "עסק" יבוא "או מנהל מוסד חינוך".
- (2) בסעיף קטן (ד), במקום "לעסקו" יבוא "לעסקו, מנהל מוסד חינוך שבתחומו".

דבר ה ס ב ר

מוסדות חינוך רבים בישראל מפעילים תוכניות לעידוד שמירה על הסביבה, אך רובם אינם פועלים למיחזור חומרים בהם נעשה שימוש יומיומי. החומר העיקרי הנצרך בבית הספר הוא הנייר, אך הדבר נכון גם ביחס לבקבוקי פלסטיק וכל חומר אחר שנמצא בשימוש במוסדות החינוך. על מערכת החינוך לחנך את תלמידיה להגנה על הסביבה, וראוי כי מוסד חינוך ישמש דוגמא אישית בכל הקשור למיחזור, באמצעות הצבת מתקנים למיחזור נייר וחומרים אחרים, וכך הילדים והנוער ילמדו על חשיבות המיחזור, והדבר אף יביא להגברת המיחזור בישראל. מוצע לתקן את חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993, כך שהוא יתייחס לא רק ל"בית

עסק" ול"בית מגורים", אלא גם למוסדות חינוך. התיקון יאפשר לרשויות המקומיות לקבוע הסדרים שיחייבו מוסדות חינוך להתקין מתקני מיחזור. הצעת חוק זההה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי יואל חסון וקבוצת חברי הכנסת (פ/2061/18).

הצעת חוק א.3

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חבר הכנסת

פ/24

הצעת חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים) (תיקון – סמכויות רשות מקומית החברה באיגוד ערים), התשפ"א–2021

תיקון סעיף 2 1. בחוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח–2008, בסעיף 2, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) על אף האמור בסעיף 10 לחוק איגודי ערים, התשט"ו–1955, לרשות מקומית החברה באיגוד ערים שעיקר עיסוקו בשמירה על איכות הסביבה, יהיו כל הסמכויות לפי חוק זה, במקביל לסמכויות איגוד ערים כאמור."

דברי הסבר

חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכות פקחים), התשס"ח–2008 (להלן – החוק), מעניק לרשויות המקומיות ולאגודי ערים סמכויות פיקוח על רשימת חיקוקי סביבה מדינתיים המופיעה בתוספת לחוק.

דברי ההסבר לחוק מציינים כי מטרתו להתמודד עם מחסור במשאבים וכלים אל מול ריבוי העבירות על חיקוקי הסביבה. החוק הסמיך את הרשויות המקומיות לאכוף חיקוקי סביבה מדינתיים בתוך הסתייעות במערך הפיקוח של הרשויות המקומיות, הכולל מספר רב של פקחים הפרוסים ברשויות המקומיות בכל רחבי המדינה.

על פי תכליתו ותוכנו של החוק נראה שכוונת המחוקק הייתה ליצור סמכויות פיקוח ואכיפה מקבילות לרשויות השלטון השונות.

לפיכך, החוק העניק סמכויות פיקוח לרשויות המקומיות במקביל לסמכויות פיקוח המסורות לרשויות המדינה לעניין חיקוקי הסביבה המדינתיים.

סעיף 10 לחוק איגודי ערים, התשט"ו–1955 (להלן – חוק איגודי ערים), קובע כי רשות מקומית

שבתחום איגוד ערים תהא פטורה ואף מנועה מהפעלת סמכויות בנושא המצוי בטיפולו של איגוד הערים. להלן נוסח הסעיף:

10. ייחוד סמכויות ותפקידים

לאיגוד ערים יהיו כל הסמכויות והתפקידים של כל אחת מהרשויות המקומיות שבתחומו בעניינים הקשורים לסמכויותיו ולתפקידיו, וכל אחת מהרשויות המקומיות האמורות תהיה משוחררת מחובותיה לגבי כל אחד מהעניינים האמורים ולא יהיו נתונות לה הסמכויות והתפקידים שהיו בידה, על פי כל דין, בעניינים אלה, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת בצו המקים. רוצה לומר, לאיגוד הערים תהא סמכות בלעדית לטיפול בנושא, ולרשויות המקומיות החברות באיגוד לא תהיה סמכות לטיפול בו.

שאלת תחולת הוראת סעיף 10 לחוק איגודי ערים על חוק האכיפה הסביבתית היא שאלה מורכבת, וייתכנו פרשנויות משפטיות שונות וסותרות לעניין זה.

היה ותתקבל הפרשנות לפיה סעיף 10 לחוק איגודי ערים אכן חל על חוק האכיפה הסביבתית, המשמעות תהא כי לרשויות מקומיות החברות באיגוד ערים לא תהא סמכות פיקוח ואכיפה על חיקוקי הסביבה המדינתיים. הוראת החוק המסמיכה רשויות מקומיות תתייחס, למעשה, רק לרשויות מקומיות שאינן חברות באיגודי ערים.

בפועל, איגודי ערים רבים אינם ערוכים לפיקוח ואכיפה, ולחלק מהם אין כלל מערך כגון זה. גם באיגודי ערים שיש להם מערך פיקוח ואכיפה מספר הפקחים הנכללים בו הוא זעום לעומת מספר הפקחים של הרשויות המקומיות. מבחינה לוגיסטית ומקצועית, למערך הפיקוח והאכיפה של הרשויות המקומיות ולמערך התביעה העירונית יש יתרונות של מיומנות וניסיון מקצועי רבים במידה ניכרת ממערכי הפיקוח והאכיפה של איגודי ערים (אם בכלל ישנם).

שלילת סמכויות הרשויות המקומיות החברות באיגוד ערים תמנע את האפשרות להיעזר במערך הפיקוח של הרשויות המקומיות לשם פיקוח ואכיפה על יישום חיקוקי הסביבה המדינתיים, ותפגע באופן משמעותי באפשרות יישום החוק, מימוש מטרותיו ומיצוי יכולות הפיקוח של הרשויות המקומיות לטובת ההגנה על הסביבה.

גם מבחינה מעשית רשויות מקומיות החברות באיגודי ערים שלחו כבר עשרות פקחים להכשרות לשם פיקוח על חיקוקי סביבה מדינתיים מכוח החוק והסמיכו אותם לאכוף חיקוקים אלה. שלילת הסמכויות מרשויות מקומיות אלה לפיקוח ואכיפה על חיקוקי סביבה מדינתיים תמנע מפקחים אלה להפעיל את סמכויות הפיקוח שהוכשרו ליישם.

הצעת החוק קובעת חריג להוראת סעיף 10 לחוק איגודי ערים בכל הנוגע לרשויות מקומיות החברות באיגוד ערים, ולשם יישום חוק האכיפה הסביבתית.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברי הכנסת דב חנין וזאב בילסקי (פ/4506/18), על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/355/19), ועל שולחן הכנסת העשרים על ידי דב חנין (פ/565/20).

מספר פנימי :

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים : חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון – זימון נציג הגופים הציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה לדיוני הוועדה המקומית), התשפ"א–2021

תיקון סעיף 18 1. בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה–1965, בסעיף 18(ב), אחרי פסקה (4) יבוא :

"(5) נציג של הגופים הציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה, המפורטים בחלק א' לתוספת לחוק ייצוג גופים ציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה (תיקוני חקיקה), התשס"ג–2002, שימנה שר הפנים בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה מתוך רשימת מועמדים שיגישו לו גופים אלה."

דברי הסבר

על פי ההוראות הקיימות כיום בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה–1965, הגופים הממלכתיים שענינם שמירת איכות הסביבה אינם מיוצגים בוועדות המקומיות.

לשלב הדיון בוועדות המקומיות נודעת חשיבות רבה בהליך התכנון, ולהחלטות המתקבלות בהן השפעה מכרעת על המשך הליך התכנון לגבי אותה תכנית. לפיכך, מוצע לתקן את הטעות ולהוסיף ייצוג של גופים ציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה לוועדות המקומיות.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השש-עשרה על ידי חברת הכנסת ענבל גבריאלי וקבוצת חברי הכנסת (פ/1204). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חברי הכנסת מיכאל מלכיאור ודב חנין (פ/461/17). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברי הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/1576/18).

מספר פנימי :

הכנסת העשרים וארבע

יוזם : חבר הכנסת

**הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – בדיקות נוכחות מזהמים בקרקע, באוויר ובמקורות מים),
התשפ"א-2021**

1. הוספת סעיף 283. בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 283 יבוא:

"בדיקת נוכחות 283. (א) בסעיף זה –
מזהמים

"חומר מסוכן" – כהגדרתו בחוק החומרים
המסוכנים, התשנ"ג-1993, או חומר אחר
הידוע כמסוכן לבריאות הציבור;
"חוק המים" – חוק המים, התשי"ט-1959;

"מנהל הרשות הממשלתית" – מנהל הרשות
הממשלתית למים, שמונה לפי סעיף 124יט
לחוק המים;

"מקורות המים" – כמשמעותם בסעיף 2 לחוק
המים;

"קרקע החשודה כמזוהמת" – לרבות קרקע אשר
התנהלה בה בעבר או בהווה פעילות
תעשייתית או מסחרית הכוללת ייצור,
עיסוק, שימוש בתהליכי ייצור, אחסנה,
אחזקה, זיקוק, עיבוד, הובלה, שיווק והפצה
של חומר מסוכן או מתן שירותים לפעילויות
אלה או הכנה וצבירה של חומר מסוכן.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיפים 283 ו-283ב,
היתה בתחום התכנית קרקע החשודה כמזוהמת,
יקבע יושב ראש מוסד התכנון הוראות לעניין
בדיקת נוכחות מזהמים בקרקע, באוויר ובמקורות
המים שבתחום התכנית או בסמוך לו, הכל בהתאם
להנחיות השר להגנת הסביבה ומנהל הרשות
הממשלתית.

(ג) קבע יושב ראש מוסד התכנון הוראות
כאמור בסעיף קטן (ב), יקבע גם את המועד לביצוע
הבדיקות ולהגשת תוצאותיהן.

(ד) היתה בתחום התכנית קרקע החשודה כמזוהמת, לא תופקד ולא תאושר התכנית, בטרם בוצעו כל הבדיקות בהתאם להוראות שקבע יושב ראש מוסד התכנון.

(ה) העלו תוצאות הבדיקות שבוצעו חשש לזיהום קרקע, אוויר או מקור מים, יורו השר להגנת הסביבה ומנהל הרשות הממשלתית על הפעולות הדרושות לשם הפסקת הזיהום, החזרת המצב לקדמותו ומניעת הישנותו של הזיהום, לרבות בעניין סילוק המזהמים, התקנת מתקנים או איטומים הנדרשים והגבלות או תנאים מיוחדים הנובעים מהזיהום; הוראות לביצוע פעולות אלה ייכללו בהוראות התכנית ויהיו תנאי לביצועה.

(ו) השר להגנת הסביבה יתקין תקנות לביצוע האמור בסעיף זה."

תחילה תחולה 2. תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו, והוא יחול על תכנית ותקנות ראשונות שהופקדה מיום התחילה ואילך; תקנות ראשונות לפי סעיף 83ד לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 1, יותקנו עד יום התחילה.

ד ב ר י ה ס ב ר

עם פינויים של מפעלים ביטחוניים במרכז הארץ בשנים האחרונות לצורך הקמת שכונות מגורים התברר לא פעם כי הקרקע זוהמה במתכות כבדות ומזהמים כימיים אחרים אשר משמשים בתהליך הייצור. כל החומרים הנ"ל מוכרים כחומרים אשר החשיפה אליהם מהווה סיכון בריאותי חמור ועלולה לגרום לסרטן, פגיעה בכבד, בכליות ובריאות. סקר שנערך על ידי הרשות הממשלתית למים ולביוב ועל ידי השירות ההידרולוגי על איכות המים בבארות השתייה שבקרבת האתרים העלה כי זיהום חמור חלחל אל מקורות מי השתייה.

אתרים אלה מצטרפים לאתרים רבים נוספים בהם פעלו תחנות דלק ומתחמים תעשייתיים נוספים בהם התגלו זיהומי קרקעות ומי תהום, כתוצאה מפעילות תעשייתית ומסחרית.

כיום אין כל הוראה מפורשת בחוק התכנון והבנייה, המחייבת בדיקה של קרקע ששימשה לפעילות תעשייתית מזוהמת, כחלק מההליך התכנוני של שינוי הייעוד. עקב כך, פעמים רבות בעבר הופקדו תכניות בנייה באתרים מזוהמים. תכניות אלה לא כללו התייחסות לזיהום הסביבתי ולא הובטח בהן הטיפול בקרקע ובמים כחלק מן ההליך התכנוני. לעיתים, הבדיקה נדרשה באופן מקרי, לאחר שהתכנית אושרה, ואף לאחר תחילת הבנייה או בסיומה.

מטרת הצעת חוק זו היא להטמיע את תהליך הטיהור ושיקום הקרקע בהליך התכנוני מראשיתו. הצעת החוק מחייבת הכללת ההוראות המתייחסות לזיהום הסביבתי כבר במועד הגשת התכנית וכתנאי להפקדה על ידי מוסד התכנון.

מועד ההפקדה הינו לאחר שמוסד התכנון כבר סיים את הדיון בתכנית, ובשלב זה כבר קיימות ציפיות מוצדקות של המסתמכים על אישור התכנית. לאחר שלב זה פתוחה התכנית להתנגדות הציבור ועל כן חייבת התכנית לכלול כבר בשלב זה מלוא ההוראות לזיהום סביבתי ולטיפול בו.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת השש-עשרה על ידי חבר הכנסת איתן כבל וקבוצת חברי הכנסת (פ/1017 ; פ/3300), ועל שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/1403/17). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/1072/18) ועל שולחן הכנסת העשרים על ידי אחמד טיבי וקבוצת חברי הכנסת (פ/1267/20).

פרק ב': הצעות חוק בהן ערכנו שינויים

הצעת חוק ב.1 – הצעת חוק פקודת העיריות [נוסח חדש] (תיקון – רובע עירוני) // יעל

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חבר הכנסת

פ/24/

הצעת חוק פקודת העיריות [נוסח חדש] (תיקון – רובע עירוני), התשפ"א–2021

תיקון	1.	בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה–1965 (להלן – החוק העיקרי) במקום סעיף
סעיף	12 יבוא:	
12	"רובע	12. בפרק זה –
	עירוני	המנהלה הארצית – כהגדרתה בסעיף 14.

(א) בעירייה שמספר תושביה הוא 100,000 לפחות, כל אזור

הכלול בתחום העירייה יחולק לרובעים, ולכל עיר תערך מפת רובעים, שתעודכן על ידי מועצת העירייה אחת לעשור; ראתה מועצת העירייה שהתעורר צורך לעדכן את מפת הרובעים, תעשה כן, גם אם טרם חלף עשור ממועד העדכון האחרון.

(ב) לא תכריז מועצת העירייה על רובע עירוני אלא לאחר שהובאו לפניה המלצות ועדה ציבורית שמונתה על ידי לשם כך.

(ג) הוועדה הציבורית תהיה בת חמישה חברים, וזה הרכבה:

(1) בעל תואר אקדמי בתכנון ערים, הנדסה אזרחית או

אדריכלות שיש לו ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתחומים בעלי זיקה ישירה לתכנון העירוני;

(2) בעל תואר אקדמי בתחום הסוציולוגיה שיש לו ניסיון

מוכח של חמש שנים לפחות בתחום הסוציולוגיה בזיקה לחיים העירוניים;

(3) בעל ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתפקיד בכיר

בתחום השלטון המקומי;

(4) שני תושבי עיר נוספים שמינתה המועצה, שאינם חברי

מועצה או עובדי עירייה; מתוכם: אחד שמינתה

הקואליציה במועצת העירייה ברוב קולות ושני שמינתה

האופוזיציה במועצת העירייה ברוב קולות.

- (ד) המועצה תמנה יושב ראש לוועדה מקרב חבריה.
- (ה) הועדה תקיים התייעצות עם תושבי הרובעים, מציבורים מגוונים ככל האפשר, טרם ניסוח המלצותיה.
- (ה1) העקרונות שידריכו את הועדה בעבודתה ובהמלצותיה הינם:
- (1) מיפוי העיר לרובעים שוויוניים ומעורבי מעמדות כלכליים;
- (2) קידום מחייה בכפיפה אחת של ציבורים שונים ואוכלוסיות מגוונות ברובעים משותפים.
- (ו) המלצות הועדה יפורסמו באתר האינטרנט של העיריה וחשבונותיה ברשתות חברתיות, ככל שאלו קיימים, ועיקרי ההמלצות יפורסמו באופן בולט בכלי תקשורת מקומיים.
- (ז) הועדה תגיש את מסקנותיה למועצת העיריה ולמנהלה הארצית בתוך תשעים ימים מיום הקמתה; מועצת העיר תדון בהמלצות ותקבל החלטה בדבר אופן חלוקת הרובעים בתוך שישים ימים מיום הגשת ההמלצות.
- (ז1) על אף האמור בסעיף קטן (ו), בחלוקת שטחי העירייה לרובעים בפעם הראשונה הועדה תגיש את מסקנותיה למועצת העיריה ולמנהלה הארצית בתוך 120 ימים מיום הקמתה; מועצת העיר תדון בהן ותקבל החלטה בדבר אופן חלוקת הרובעים בתוך תשעים ימים מיום הגשת ההמלצות.
- (ח) דחתה מועצת העיריה את המלצות הועדה, כולן או חלקן, תחליט בתוך חודשיים ממועד הדחייה על מתווה חלופי לחלוקת שטחי העירייה לרובעים, על פי העקרונות שנקבעו בסעיף קטן (ה); החליטה מועצת העירייה לעשות כן, תפרסם את נימוקי הדחייה כפי שעלו בדיוניה על ידי המשתתפים השונים, בשמם, באתר האינטרנט של העיריה, בתוך 15 ימים ממועד קבלת ההחלטה, ועיקרי הדברים יפורסמו בחשבונותיה ברשתות חברתיות, ככל שאלו קיימים וכן תמציתם תפורסם באופן בולט בכלי תקשורת מקומיים."

תיקון בחוק העיקרי, במקום סעיף 13 יבוא :

סעיף 13	"רובע 13. פעיל	(א) כל רובע עירוני רשאי לבחור ועד שייקרא ועד רובע פלוני. בחר רובע בוועד, יראו בו "רובע פעיל".
		(ב) נבחר ועד לפי כאמור, הועד ייצג בהתנדבות את תושבי הרובע בפעילות קהילתית, ציבורית ובפני מוסדות השלטון ויפעל למען כלל תושבי הרובע ורווחתם.
		(ג) לכל רובע פעיל יוקצו המשאבים הבאים :

(1) עובד בעל תואר אקדמי בתכנון ערים, הנדסה אזרחית או אדריכלות שיש לו ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתחומים בעלי זיקה ישירה לתכנון העירוני; העובד יסייע לוועד הרובע בהבנה והוצאה לפועל של סמכויות הרובע בכל הנוגע לתכנון השטח המוניציפאלי שבאחריותו, תוך שימת דגש על מניעת החצנות שליליות הנובעות מפעילות הקהילה על התנהלותם של רובעים אחרים;

(2) עובד בעל תואר אקדמי בעבודה סוציאלית, חינוך, מנהל קהילתי, פסיכולוגיה או כל עובד אחר שיש לו ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתחומים בעלי זיקה לניהול קהילתי; העובד יסייע לוועד הרובע בהבנה והוצאה לפועל של סמכויות הרובע בכל הנוגע לצורכי הקהילה שבשטח אחריותו, בתוך שימת דגש על מניעת החצנות שליליות הנובעות מפעילות הקהילה על חיי התושבים והקהילות של רובעים אחרים.

(1ג) המשאבים המוקצים לכל רובע לפי סעיף קטן (ג) יוקצו באופן שוויוני לרובעים השונים ובהתאם לתנאים ולשיעורים שיקבע השר.

תיקון	3.	בחוק העיקרי במקום סעיף 14 יבוא:
סעיף	14.	השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע
14		השר
		בתקנות הוראות בדבר:
		(1) אופן קיום הבחירות לוועד הרובע;
		(2) כשירותם של חברי ועד;
		(3) אופן קיום ישיבות הוועד וסדרי עבודתו;
		(4) אופן פיקוחה של מועצת העיריה על העבודות המבוצעות על ידי ועד;
		(5) אופן פיקוחה של מועצת העיריה על הוצאת כל סכום כסף על ידי ועד ואופן קביעת התקציב לו זכאי הוועד;
		(6) אופן מינוי הוועדה הציבורית כאמור בסעיף 12, תוך שימת דגש על פומביות ושקיפות הליך המינוי;
		(7) נהלי חקיקת חוקי עזר רובעיים, אישורם וביצועם.
	(ב)	השר יקים ויפעיל מנהלה ארצית, בת שבעה חברים, שתפקידה יהיה לסייע לעיריות בחלוקת הערים לרובעים, לסייע לכינון ועדים רובעיים, ולתמוך וללוות את פעילותם. חברה יהיו:

- (1) בעל תואר אקדמי בתכנון ערים, הנדסה אזרחית או אדריכלות שיש לו ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתחומים בעלי זיקה ישירה התכנון העירוני;
- (2) בעל תואר אקדמי בתחום הסוציולוגיה שיש לו ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתחום הסוציולוגיה בזיקה לחיים העירוניים;
- (3) בעל ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתפקיד בכיר בתחום השלטון המקומי;
- (4) נציג משרד הפנים;
- (5) נציג מנהל התכנון.
- (ב1) מינויים לפי סעיף קטן (ב) יהיו של אנשים ראויים; מינויים של חברי המנהלה לפי פסקאות (1-3) יהיו במכרז פומבי בכפוף להוראות סעיף קטן (2א).
- (ג) המנהלה תדווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת אחת לשנה על התקדמות חלוקת הערים לרובעים, מצב הקמת הוועדים הרובעיים, פעילות ועדי הרובעים וקשיים שעולים במסגרת פעילותם.
- (ד) המנהלה תקדם את המודעות האזרחית לקיומם של הרובעים העירוניים ותעודד את הקמתם של ועדי רובע בקרב הציבור."

תיקון 4. בחוק העיקרי במקום סעיף 15 יבוא:

סעיף 15 "סמכות 15. סמכויותיו של ועד הרובע יכולות להיות מוקנות לו מכוח חוק זה או מכוח אצילה של מועצת העיריה, ויכללו, בין היתר, את הסמכויות הוועד הבאות:

- (א) תינתן לוועד הזדמנות להעיר את הערותיו לכל הצעת חוק עזר שמבקשת העיריה להתקין;
- (ב) (1) תינתן לוועד כל סמכות המוקנית לעירייה על פי כל דין, אם החליטה מועצת העיריה לאצול לו אותה; מועצת העיריה תפרסם את החלטת האצילה ברשומות העיריה ותדווח למנהלה הארצית.
- (2) ועד הרובע יהא מוסמך להפעיל את הסמכויות המואצלות לו על ידי מועצת העיריה על שטחי הרובע ודייריו בלבד.
- (3) לא תבוצע אצילה לפי סעיף קטן (ב) לאחד או לחלק מהרובעים הפעילים; כל אצילת סמכויות לפי סעיף קטן זה תיעשה לכלל הרובעים הפעילים בשטחי העיריה.

- (4) על אף האמור בפסקה (1), החליטה מועצת להאציל סמכות מסוימת לחלק מרובעי העיר, תפרסם את הנימוקים שעלו בישיבתה על ידי המשתתפים השונים בדיון, בשם, באתר האינטרנט של העיריה, ותעדכן את המנהלה הארצית על החלטתה.
- (ג) (1) הועד, ברוב מקרב חבריו, רשאי להתקין תקנות רובעיות לביצוע כל שהוא נדרש או רשאי לעשות על פי הפקודה או כל דין אחר, ובכלל זאת סמכויות שהואצלו לו על ידי העיריה.
- (2) על התקנות הרובעיות יחולו כל הדינים המתייחסים לחוקי עזר עירוניים, מלבד הדרישות הנוגעות להליך אישורן, אלא אם כן נקבע אחרת בכל דין.
- (3) התקנות הרובעיות לא יחולו על פעולות שנעשו לפני כניסתו לתוקף.
- (4) התקנות הרובעיות יפורסמו ברשומות העירוניות ויוגשו למועצת העיריה (להלן – מועד ההגשה).
- (5) מועצת העיריה רשאית, ברוב קולות, לפסול תקנות רובעיות שהתקין הרובע, מהטעמים הבאים:
- (א) ישנה אפשרות שהתקנות הרובעיות יביאו להשפעות שליליות של רובע אחד על רובע אחר, או יפגעו בקבוצה מובחנת מקרב דיירי הרובע;
- (ב) ישנה אפשרות שהתקנות הרובעיות יביאו-שוויון בשירותים או במוצרים אותם מספקת העיריה בין תושבי העיר או הרובע;
- (ג) ישנה אפשרות שהתקנות הרובעיות יביאו לחוסר יעילות או קשיים בתיאום בין פעילות העיריה והרובעים השונים;
- (ד) ישנה סתירה בין התקנות הרובעיות למדיניות העירונית.
- 5) א לא פסלה מועצת העיריה את התקנות הרובעיות בתוך 60 ימים ממועד ההגשה, יכנסו התקנות לתוקף.
- (1ג) (א) הועד רשאי לנסח יעדים ותוכניות רובעיות להתמודדות עם משבר האקלים, בכל הקשור לשמירה על הטבע הרובעי, כלכלה מעגלית רובעית, צמצום הצריכה והפסולת הרובעית, חינוך בנושאי אקלים וקיימות וכן כל תחום אחר שיגדיר השר בתקנות.

(ב) על כל פעולה לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף קטן (ג), והן יכנסו לתוקפן עם אישור הועדה לאיכות הסביבה כהגדרתה בחוק זה, שתתכנס ותקבל החלטה בדבר לא יאוחר משישים ימים ממועד ההגשה.

(ד) תינתן לועד הזדמנות להעיר את הערותיו לכל בקשה להקצאת קרקע לצורכי ציבור בתחום הרובע;

(ה) הועד רשאי להגיש התנגדות על פי סעיף 100 לחוק התכנון והבניה לכל תכנית בתחום הרובע.

(ו) על חבר ועד רובע יחולו הוראות סעיף 140א לעניין מסמכים של העיריה הנוגעים לרובע העירוני, ובכלל זה מסמכים שעניינם ביצוע פעולות כאמור בסעיף קטן (ב) בידי העיריה.

(ז) מועצת העיריה תזמין את חברי הועד להשתתף בכל דיון במועצה או באחת מועדות העיריה, העוסק בשטחי הרובע או תושביו במובחן מיתר תושבי ושטחי העיריה; תינתן לנציג מחברי הועד הזדמנות לשאת דברים ולשאול את המשתתפים שאלות.

(ח) השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע בתקנות הוראות בדבר סמכויות נוספות המוקנות לוועדי הרובע.

קביעת 15 (א) במסגרת התקציב השנתי של העיריה, תקבע מועצת העיריה את תקציבו של כל רובע פעיל ואת הפעולות שרשאי ועד הרובע לבצע במסגרת תקציב הרובע; העיקרון שידריך את מועצת העיריה בחלוקת התקציב הינה הבאה של הרובעים לרמת פיתוח כלכלית, תשתיתית וחברתית שוות. תקצוב א. הוועד ואופן פעולתו

(ב) על הפעולות אותן מבצע הוועד בעזרת התקציב לו הוא זכאי לפי סעיף קטן (א) יחולו הוראות כל דין החלות על פעולה של העיריה, אלא אם כן נקבע אחרת על פי כל דין.

(ג) נראה לוועד רובע פלוני, כי רצוי שיוקצה לו תקציב נוסף לצרכי עבודות ציבוריות של הרובע, נוחיותיו והנאותיו, ימציא למועצת העיריה פרטים על ההוצאות הנדרשות ומטרתן, בצירוף אומדן עלויותיהן; מועצת העיריה תדון ותכריע באישור התקציב הנוסף לא יאוחר משישים יום ממועד הגשת הבקשה."

5. תיקון בחוק העיקרי במקום סעיף 16 יבוא:

סעיף 16 "ביטול 16. (א) מועצת עיריה רשאית להחליט, ברוב של שני שלישים, על ביטול רובע עירוני אם ראתה שאין עוד הצדקה לקיומו.

(ב) לא תחליט המועצה על ביטול רובע אלא לאחר שהובאו בפניה המלצות של המנהלה הארצית, ולאחר שנתנה לוועד הרובע הזדמנות להשמיע את טענותיו לפניה, באם מדובר ברובע פעיל."

- תקנות ראשוניות לפי חוק זה יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ראשונית בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו.
- תחילה (1) חוק זה יכנס לתוקפו שישה חודשים מיום פרסומו.
- (2) מועצות העיריה יסיימו את תהליך חלוקת שטחיהן לרובעים, כאמור בסעיף 12(א), לא יאוחר משנה ממועד פרסום חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרתו של חוק זה היא להקל על תהליך הקמתו של רובע עירוני, להקנות לו סמכויות, תקציבים וכלים שטרם עמדו לרשותו, ולאפשר לתושביו לגלות מעורבות פעילה בענייני האזור בו גרים.

בשנים האחרונות חל פיחות במידת האמון של הציבור כלפי מוסדות השלטון והאדישות כלפי הדיון הציבורי גוברת כלפי השלטון המרכזי והמקומי כאחד. בד בבד, חלה התפתחות במודעות הציבורית לתופעת שינויי האקלים, וכן לדחיפות והיקף הצעדים הנדרשים בכדי למגר, או אף להאט, את השפעותיה. אולם, אין די במודעות לבדה. ההיערכות לשינויי אקלים מצריכה שינוי מדיניות משמעותי לצד שינויי התנהגות נרחבים. בכדי לזכות בשיתוף הפעולה הציבורי שיוביל להצלחה של צעדים מעין אלו, נדרש קשר אמיץ בין מקבלי החלטות לבין הציבור, בכל דרגות השלטון – המרכזי והמוניציפלי כאחד.

רבות מהתוכניות שבכוחן להשפיע על הרגלי החיים של תושבי המדינה נובעות ומיושמות בשלטון המקומי. על מנת להחזיר את האמון של תושבי הערים בנכונותו ובמסוגלותו של הדרג המוניציפלי לפעול למען שיפור חייהם בטווח הקצר והארוך, יש לכוון שיתוף ושקיפות ביחסים שבין המנהיגות העירונית לבין התושבים. שיתוף ציבור אינו אירוע, אלא מאפיין ניהולי המתקיים ומיושם בהתנהלות היומיומית של הרשות המקומית. על קבלת ההחלטות להיעשות באופן כולל, שיביא לגיבוש מדיניות מכוונת ליעדי אקלים, כך שיקדמו באופן ברור ערכים חברתיים כלכליים וסביבתיים מותאמים לצרכים, לרוח ולאוכלוסייה המקומית. לפיכך, מוצע לפתח את הרובע העירוני, כמודל ליצירת מכשיר דמוקרטי ומעצים נוסף, הנותן מענה ישיר למשבר האקלים ולמשבר הדמוקרטיה הייצוגית בחדא מחתא. כיום, הרובע העירוני הינו מכשיר נטול סמכויות וכוח, אשר כמעט אינו נמצא בשימוש. הצעה זו באה לשנות את פני הדברים.

סעיף 12 : על מנת להקל את תהליך הקמת ועדי הרובע, מוצע לחייב את העיריה לחלק את שטחה לרובעים, בהם יוכלו לצמוח ועדים בהמשך. הסמכות לעשות חלוקה זו מוקנית למועצת העירייה שכן זו מכירה את הצרכים והנסיבות המקומיים על פרטיהם. הרובע יכול להיות בעל כל צורה או גודל. מועצת העירייה נדרשת לעדכן את מפת הרובעים אחת לעשור, או מוקדם יותר אם התעורר הצורך, שכן העיר היא יצור מתפתח וצומח. חלים שינויים תכופים בהרכבן ופיזורן של אוכלוסיות בעיר, וראוי שדבר זה ישתקף בחלוקת הרובעים.

מועצת העיריה נדרשת לשקול את ההמלצות של ועדה ציבורית שמוקמת לצורך חלוקת הרובעים. על

ועדה זו להתייעץ ולשתף את ציבורים שונים מקרב תושבי העיר כחלק מגיבוש המלצותיה. זאת, על מנת שמועצת העיריה תהיה מודעת ותתחשב בהחלטותיה בהשלכות אפשריות של חלוקת שטחה, תוך התמקדות במספר עקרונות מנחים: ראשית, מיפוי העיר לרובעים שוויוניים ומעורבי מעמדות כלכליים; ושנית, קידום מחייה בכפיפה אחת של ציבורים שונים ואוכלוסיות מגוונות, ברובעים משותפים. הטעם העומד מאחורי עקרונות אלו הינו פיתוח של הרובע ככלי לשיח ושותפות של קבוצות חברתיות, במציאות הישראלית ההולכת ונהיית מקוטבת משנה לשנה. המלצותיה של הועדה יפרסמו באתר האינטרנט של העיריה ובאמצעים נוספים בכדי שתושבים מעוניינים יוכלו להיות מודעים לשיקולים ולהחלטות שהתקבלו לאורך הדרך. אם דחתה המועצה את המלצות הועדה, היא נדרשת לפרסם את החלטותיה המנומקות גם כן, מאותם טעמים.

סעיף 13: בכדי שיוכל הרובע המקומי לשמש כמצע לצמיחתה של דמוקרטיה משגשגת במסגרתו, מוצע לאפשר לתושביו להקים ועד רובעי, שמטרתו לייצג ייצג בהתנדבות את תושבי הרובע בפעילות קהילתית, ציבורית ובפני מוסדות השלטון ולפעול למען כלל תושבי הרובע ורווחתם. בכדי לעשות כן, מוצע להקצות לרובע שני עובדים בעלי קישורי מומחיות רלוונטיים לסיוע במטרות אלו: עובד קהילתי ומתכנן ערים [בהסכמת דב: במידה ונראה שהסעיף התקציבי הזה נתקל בהתנגדות נשמיט אותו מנוסח ההצעה בהמשך, אולם אנו סבורים שסעיף זה חשיבות רבה]. כדי שלא ליצור חוסר שוויון, משאבים אלו יוקצו באופן השואף לשוויון מהותי, ולא פורמלי, בין הרובעים השונים.

סעיף 14: השר יקבע בתקנות את אופן קיום הבחירות לרובע וכן את אופן פעילותו. בנוסף לכך, השר יקים מנהלה ארצית שתכליתה להקל ולסייע לעיריות לחלק את שטחן לרובעים, לכן את הוועדים הרובעיים, לסייע להם וללוות את פעילותם. המנהלה נדרשת לדווח אחת לשנה על התקדמות התהליך לועדת הפנים והגנת הסביבה. המנהלה תפעל לקידום המודעות הציבורית לקיום הוועדים, בכדי לעודד תושבים רבים יותר להקים רובעים פעילים.

סעיף 15: סמכויות הועד מנויות בסעיף זה, אולם, בעת הכנת הצעת החוק לקריאה ראשונה תלבן הוועדה את הסמכויות הנוספות של הוועדים הרובעיים, בדגש על קביעת יעדים ותוכניות הנוגעות למשבר האקלים, וכן להוצאתן של אלו לפועל. העיקרון המנחה לצורך כך הינו מתן חופש וכוח ממשי לרובע להשפיע על החיים בו, תוך הקפדה על הימנעות ממתן סמכויות שיכולות להביא לקשיי תיאום בין הרובעים השונים, וכן להחצנות של השפעות שליליות מרובע אחד על היתר. כמו כן, הוועדה תבהיר את סמכויות הוועדים הרובעיים בנושאי מערכי שירותי רווחה וקהילה רובעיים, על פי העיקרון של שירות מקומי לכל תושב.

סעיף 15א: תקציב הרובע יקבע מתוך תקציבה השנתי של העיריה, ופעולות הוועד המותרות במסגרת תקציב זה יוגדרו על ידי המועצה בכדי למנוע החצנות שליליות על רובעים אחרים. סבר ועד הרובע כי נדרש לו תקציב נוסף מהסיבות המנויות, הוא רשאי להגיש בקשה לכך שתוכרע על ידי מועצת העיריה. בסעיף 16 נקבע הליך ביטול רובע עירוני.

טרם הוגשה הצעת חוק זו, או דומה לזו, אולם סעיפים מספר, בעלי אופי דומה, הונחו על שולחן הכנסת השלוש-עשרה על ידי חבר הכנסת אלי דיין (הפ/13/1170).³ סעיפים דומים אחרים הונחו על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי הממשלה (מ/292).⁴ **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון**

³ הצעת החוק עברה בקריאה טרומית, אולם לעולם לא הגיעה לקריאה ראשונה. אין כל מידע בפרוטוקול הדיון מדוע לא המשיך תהליך ההצבעה, והכנסת בה יזם ח"כ דיין התפרקה רק כשנתיים לאחר מכן, כך שזו אינה סיבת קטיעת הקריאות.

⁴ הצעת החוק הממשלתית עבר בקריאה ראשונה, אך לא הגיעה לקריאה שנייה ושלישית; לדברי פרופ' ישי בלנק היו גורמים פוליטיים

איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.

הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.
נספח – סעיפי החוק שבוטלו:

"הסמכות להכריז על רובע עירוני"

12. רשאי השר להכריז שאזור פלוני הכלול בתחום העיריה יהיה רובע עירוני, אם נוכח שתושבי אותו אזור רוצים בכך.

ועד רובע עירוני

13. הוכרז רובע עירוני לפי הוראות הפקודה, יהיה לו ועד שייקרא ועד רובע פלוני.

תקנות רובע עירוני

14. הוכרז רובע עירוני, יקבע השר בתקנות הוראות בדבר –

- (1) השיטה לבחירת ועד הרובע;
- (2) כשירותם של הבוחרים;
- (3) כשירותם של חברי הועד;
- (4) ישיבותיו של הועד וסדרי עבודתו;
- (5) פיקוח על העבודות המבוצעות על ידי הועד;
- (6) פיקוח על הוצאת כל סכום כסף על ידי הועד.

אישור הוצאות לצרכי רובע עירוני

15. נראה לועד רובע פלוני, כי רצוי הוא שתוצא הוצאה נוספת לצרכי עבודות ציבוריות של הרובע, נוחיותיו והנאותיו, ימצא פרטים עליהן, בצירוף אומדן העלות שלהן, למועצת העיריה שבתחומה נמצא הרובע ולממונה, והוא רשאי, לאחר עיון בחוות דעת המועצה לענין זה, לאשר ההוצאה.

כיסוי הוצאות רובע עירוני

16. (א) אושרה הוצאה כאמור בסעיף 15, מותר לגבותה מתושבי הרובע בדרך של תוספת אחוזים על הארנונה הכללית המשתלמת על ידי תושבי אותו רובע.
(ב) התוספת תישום ותיגבה על ידי המועצה שבתחומה נמצא הרובע וכל הוראות פקודה זו בדבר גביית ארנונות יחולו על האחוזים כאמור.
(ג) הסכום שנגבה כאמור ישולם לועד הרובע ויוצא על ידיו לצורך העבודות, הנוחיות וההנאות שאושרו.

הצעת חוק ב.2 – הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – העדפת טובין מקומי ובעל תו תקן ירוק)
// יעל

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – העדפת טובין מקומי ובעל תו תקן ירוק), התשפ"א–2021

תיקון סעיף 3א 1. בחוק חובת המכרזים, התשנ"ב–1992 בסעיף 3א (להלן: "החוק"), אחרי

סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) שר הכלכלה, בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, יקבע הוראות בעניין העדפת טובין ותאגידים בעלי תו תקן סביבתי, במכרז פומבי או בהתקשרות לביצוע עסקה בטובין או לביצוע עבודה או לרכישת שירותים; לעניין סעיף זה, "תו תקן סביבתי" – תו סביבתי מטעם מכון התקנים הישראלי, כפי שיוגדר על ידי שר הכלכלה בתקנות."

2. אחרי סעיף 5(ב1) בחוק, יבוא:

"(ב2) (1) בסעיף זה –

"ייצור" – הפקה של טובין או שינוי מהותי (substantial

transformation) בהם, שכתוצאה ממנו התקבלו טובין חדשים או שונים;

"הרשות המקומית הרלוונטית" – הרשות המקומית המזמינה;

"המזמין" – הרשות המקומית ותאגידה המתקשרות לפי חוק

זה, למעט בעסקאות המוחרגות ממנו על פי כל דין;

"מחיר הצעה" – לרבות מסים, היטלים, אגרות, הוצאות ביטוח

והובלה, ולענין טובין מיובאים – מחיר ס.י.פ. בנמל בישראל

ובכלל זה מסים, היטלים, אגרות, הוצאות ביטוח והובלה;

"מחיר מרכיב מקומיות" – מחיר ההצעה, בשער המפעל של

המציע, בניכוי עלויות חומרי הגלם, החלקים, שירותי הייעוץ,

התכנון, כוח האדם והמימון, ששימשו בייצור הטובין

ושמקורם מחוץ לרשות המקומית הרלוונטית;

"ספק חוץ" – יצרן, ספק או יבואן של טובין או של עבודה

שאינה מקומית;

"עסק המייצר באופן מקומי" – עסק המקיים יצור בשטח

הרשות המקומית הרלוונטית והרשויות המקומיות הסמוכות

לה ישירות.

(2) שר הפנים, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת,

יקבע תקנות בדבר חיוב רשויות מקומיות להעדיף עסקים

המייצרים באופן מקומי, בעניינים הבאים:

- א. אופן הכללת תנאים במכרז שלפיו תינתן העדפה לרכישת טובין המיוצרים באופן מקומי ;
- ב. האופן שבו ידרשו עסקים להוכיח שיעור מחיר המרכיב המקומי במחיר ההצעה שאותה מספקים לצורך השתתפות במכרז ;
- ג. שיעור ההעדפה שתינתן להצעות בעלות מרכיב מקומיות, ואחוז ההעדפה שתינתן לכל שיעור מרכיב מקומיות ביחס למחיר ההצעה ;
- ד. אופן קיום מכרז בין שני עסקים, או יותר, המייצרים באופן מקומי ;
- ה. אופן קיום מכרז בין עסק המקיים יצור מקומי לספק חוץ ;
- ו. אופן קיום מכרז בין עסק המייצר טובין באופן מקומי למול עסק בעל תו תקן ירוק, כהגדרתו בסעיף 3א(ב1).

3. תקנות ראשונות לפי חוק זה יובאו לאישור הועדות הקבועות בסעיפיו בתוך שלושה חודשים ממועד פרסומו של חוק זה.
4. תקנות של חוק זה עם פרסום התקנות הראשונות על פי סעיף 3, והוא תחילתו של חוק זה עם פרסום התקנות הראשונות על פי סעיף 3, והוא תקנות

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת תיקון זה הינה להעניק לטובין ולתאגידים בעלי תו תקן ירוק העדפה במכרזים פומביים ובהתקשרויות של משרדי הממשלה ויחידות סמך, וכן להעניק ליצרנים וספקים מקומיים העדפה במכרזים פומביים של השלטון המקומי.

לאור משבר האקלים, שהשלכותיו הולכות ומתבררות משנה לשנה, יש לפעול בכל דרגי השלטון באופן שמהווה מודל לחיקוי וחוד החנית בצרכנות אחראית ומקיימת. לפיכך, מוצעים שני אפיקים המובילים לכך.

אפיק ראשון הינו תו תקן סביבתי (להלן – התו הסביבתי) ניתן על ידי מכון התקנים למוצרים, לשירותים או לתהליכים אשר באחד או יותר מהשלבים במחזור חייהם הם בעלי השפעה פחותה על הסביבה, בהשוואה למוצר דומה אחר בעל ייעוד זהה ויעילות פעולה שאינה נופלת מאותו מוצר אחר. מוצר, למשל, יקבל תו תקן סביבתי אם הוא מזהם פחות את הסביבה, משתמש בחומרים ממוחזרים ומפחית שימוש בחומרים מסוכנים.

המטרה העיקרית של התו הסביבתי היא להגן על הסביבה ולהקנות תו תקן אחיד כדי למנוע הטעייה של הציבור על ידי תעשיות שמשתמשות לעיתים במושגים כמו "ידידותי לסביבה" ללא כיסוי או צידוק. הצעת החוק נועדה לתת העדפה למוצרים כאלה במסגרת מכרזים והתקשרויות של המדינה לשם חיזוק השמירה על איכות הסביבה וכן עידוד מפעלים ויצרנים נוספים לספק מוצרים ושירותים שאינם מזיקים לסביבה, אשר יהיו מוכרים כבעלי תו תקן ירוק. כמו כן, הצעת חוק זו תגביר את מודעות הציבור לקיומו של תו תקן זה.

הצעות חוק זהות לנושא תו התקן הירוק הונחו על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת ניצן הורוביץ וקבוצת חברי הכנסת (פ/19/884; הוסרה מסדר היום ביום ג' באב התשע"ג (10 ביולי 2013)) ועל ידי חבר הכנסת ניצן הורוביץ (פ/19/1677).⁵ **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.**

אפיק שני הינו העדפת רכש מקומי. העדפה שכזו מבוססת על טעמים כלכליים-חברתיים ואקולוגיים כאחד. רכש מקומי מוביל לעמידה ביעדים סביבתיים, הודות לכך שצמצום השינוע למרחקים מקטין את זיהום האוויר ופליטת גזי החממה בתהליך הייצור, וכן את הצורך בהובלה בארזיות או בתנאים בלתי אקולוגיים בהספקה. מתוקף מעמדה כצרכן מרכזי במרחב המקומי, הרשות המקומית הופכת למעשה למנוף לחץ למעבר לשיטות ייצור בנות-קיימא ואחראיות יותר אקולוגיות.

יתרה מזאת, מדיניות הרכש המקומי מעודדת שילוב עסקים מקומיים מבטיחה הפנייה של המשאבים הציבוריים המנוהלים על ידי הרשות לטובת פיתוח כלכלת המקום. רשויות מקומיות בכלל, ובפריפריה בפרט, מהוות גורם מרכזי במשק האזורי, כמעסיק וכצרכן של טובין ושירותים. לפיכך, העדפת ייצור מקומי מעצימה את יכולתה של העירייה המזמינה לשלוט בתנאי העבודה של עסקים בתחומה, ולשפרם. אי לכך, יכולה הרשות למלא תפקיד מפתח כשחקנית יוזמת ומודעת המשפרת את איכות הסביבה והחיים של התושבים כאחד.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה ראשונה תלבן הועדה עקרונות נוספים שצריכים לבוא לידי ביטוי בתקנות שינסח השר לקידום הרכש המקומי. הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ב.3 – הצעת חוק הרשויות המקומיות (אופוזיציה) // יעל

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק הרשויות המקומיות (אופוזיציה), התשפ"א–2021

הגדרות 1. בחוק זה –

"סיעת אופוזיציה" – סיעה בה מתקיימים, כל אלו:

⁵ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

- (1) סיעה שונה מסיעתו של ראש העירייה ;
 - (2) לסיעה אין ייצוג בוועדת ההנהלה ;
 - (3) מהסיעה לא מונו סגנים לראש העירייה ;
 - (4) הסיעה אינה קשורה בהסכם המתייחס לכהונת ראש העירייה או לניהול העירייה ;
- "רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית או מועצה אזורית ;
- "השר" – שר הפנים.

2. מטרתו של חוק זה הנה לחזק את השקיפות והאחריות של הדמוקרטיה המקומית, וזאת על ידי ביסוס מעמד האופוזיציה בשלטון המקומי, דרך הקניית כלים נוספים לחברי המועצה מטעם האופוזיציה והסדרת מעמדו של יושב ראש האופוזיציה.
3. בחירת ראש האופוזיציה
 - (א) ראש האופוזיציה יהיה חבר המועצה מהסיעה הגדולה ביותר מסיעות האופוזיציה ; לחילופין, מבין סיעות שוות בגודלן, זו שזכתה במספר הקולות הרב ביותר בבחירות ; על הסיעה כאמור להודיע לראש הרשות המקומית (להלן – ראש הרשות) על בחירתה בכדי שזו תכנס לתוקפה.
 - (ב) חברי המועצה מסיעות האופוזיציה רשאים בכל עת לבחור מביניהם חבר מועצה אחר לתפקיד ראש האופוזיציה, ברוב קולותיהם ; על בחירה כאמור יש להודיע בכתב לראש הרשות.
4. תחילת כהונה
 - (א) ראש הרשות המקומית יודיע למליאת המועצה על מינויו של ראש האופוזיציה בישיבה הראשונה לאחר תחילת כהונתו של ראש האופוזיציה.
 - (ב) נבחר ראש אופוזיציה כאמור בסעיף 3 – יפרסם ראש הרשות את הדבר בתוך שלושים ימים ממועד קבלת ההודעה על בחירתו, במקום בולט באתר האינטרנט של הרשות ועל גבי חשבון הארנונה התקופתי הבא שמקבלים תושבי הרשות (בין אם בדפוס או באופן אלקטרוני).
 - (ג) ראש האופוזיציה ייכנס לכהונתו עם מסירת הודעה כאמור בסעיף קטן (א).
5. הפסקת כהונה
 - ראש האופוזיציה יחדל לכהן בתפקידו בנסיבות הבאות :
 - (א) הוא נפטר או התפטר מכהונתו ;
 - (ב) הוא חדל להיות חבר מועצה או הושעה מחברותו במועצה ;
 - (ג) נבחר ראש אופוזיציה אחר במקומו לפי סעיף קטן 3(ב) ;
 - (ד) הוא חדל לכהן בסיעה מסיעות האופוזיציה, כהגדרתם בחוק זה.

- דיווח לראש האופוזיציה 6. (א) ראש הרשות יזמין, לפי הצורך, ולא פחות מאשר פעם בשבועיים, את ראש האופוזיציה ויעדכן אותו בענייני הרשות.
- (ב) ראש האופוזיציה יערוך פגישה, לפי הצורך, ולא פחות מפעם בחודשיים, עם הדרג המקצועי הבכיר ברשות.
- (1) בפגישה יוכל לבקש ראש האופוזיציה מעובדי הדרג המקצועי הבכיר להציג מידע ומסמכים הנוגעים לכלל פעילותה של העיריה (להלן – העובדים).
- (2) העובדים מחויבים להתייבץ לפגישה עם ראש האופוזיציה, ולמסור את המסמכים והמידע כנדרש, אלא אם כן מדובר במידע שגילוי או פרסומו אסור על פי כל דין או שנוגע במישרין בזכויותיו של פרט או בחובותיו כלפי העיריה.
- (3) לא מסרו העובדים את כלל המידע שנדרש על ידי ראש האופוזיציה, יהיה רשאי ראש האופוזיציה לפנות לממונה על חופש המידע כהגדרת בחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 בכדי שידרוש מהעובדים למסור את המידע המבוקש.
- (4) סבר הממונה שהעובדים אינם מורשים למסור את המידע המבוקש, רשאי ראש האופוזיציה לערער על החלטתו כאמור בסעיף 17 לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998.
- (5) סבר הממונה כי אין הצדקה לאי מסירת המידע המבוקש, לבקשת ראש האופוזיציה יראו בסירוב למסירת המידע עבירת משמעת כהגדרתה בחוק הרשויות המקומיות (משמעת), תשל"ח-1978.
- (6) בסעיף זה "עובדים מהדרג המקצועי הבכיר בעירייה" – עובדים המועסקים בדרגת מנהלי אגפים או עובדים הבכירים מהם; בכלל זאת, העובדים המנויים בתוספת החמישית לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965, וכן כל עובד נוסף שיגדיר השר בתקנות.
7. ביקשו רוב חברי סיעות האופוזיציה מראש האופוזיציה כי יפעיל את אחת מסמכויותיו לפי חוק זה, יעשה כן וידווח לחברי הסיעות בכתב על כל מידע או תולדה שהתקבלו כתוצאה מכך.
8. (א) העירייה תעמיד לרשות יושב ראש האופוזיציה משרד לקבלת קהל, וכן תקצה עבורו מכשיר טלפון, מדפסת, שירותי מזכירות ומחשב.
- (ב) ברשות מקומית שמספר תושביה עולה על 75,000 אנשים ראש האופוזיציה זכאי לקבל שכר ותנאי שירות מקופת הרשות המקומית, בהתאם לתנאים ולשיעורים שיקבע השר.

סמכויות ראש האופוזיציה	9.	(א) ראש האופוזיציה רשאי לנאום במליאת המועצה מיד לאחר ראש הרשות. (ב) יושב ראש הוועדה לענייני ביקורת, ברשויות בהן ישנה ועדה שכזו על פי סעיף 149ג לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965, יהיה ראש האופוזיציה; הכריז ראש האופוזיציה כי הוא מנוע מלשמש כיושב ראש ועדת הביקורת, יהיה יושב ראש הוועדה חבר אחר מסיעת האופוזיציה, שיבחר ברוב מקרב חברי האופוזיציה.
		(ג) לראש האופוזיציה ייחד מקום בטקסים עירוניים שבהם משתתף ראש הרשות המקומית.
		(ד) (1) ראש האופוזיציה רשאי להוסיף נושא לסדר היום מטעם האופוזיציה בכל ישיבת מועצה. ראש האופוזיציה ינהל את הישיבה במהלך הדיון בנושא אותו הוסיף.
		(2) היה ולא נדונה ההצעה לסדר היום כאמור בפסקה (1), תיכלל ההצעה כסעיף הראשון בסדר היום של הישיבה הבאה שמן המניין.
		(ה) ראש האופוזיציה יכנס ישיבת מועצה שלא מן המניין בניהולו, לא יאוחר משבעה ימים מהמועד בו קיבל דרישה בכתב לכינוס ישיבה שכזו כאמור, המפרטת את סדר יומה וחתומה בידי חצי מחברי סיעות האופוזיציה לפחות, וזאת בתנאי שיוודיע על כך לראש המועצה.
		(1) היה המועד הקבוע לישיבת המועצה שמן המניין בתוך שבועיים ממועד הגשת הדרישה כאמור בסעיף קטן (ה), לא יכנס ראש האופוזיציה ישיבה שלא מן המניין; ראש הרשות יכלול את ההצעות המופיעות בדרישה לכינוס כסעיפים ראשונים בסדר היום של הישיבה מן המניין הקרובה.
		(2) על אף האמור בפסקה (1), תכונס ישיבה נפרדת לבקשת ראש האופוזיציה אם עסקה ההצעה לסדר היום שהגיש בהעברה מכהונה של ראש הרשות או של סגן מסגניו, ובלבד שלא יפגע בהוראות הנוגעות למשלוח חומר לישיבה.
		(3) לא תכונס ישיבה שלא מן המניין לפי סעיף קטן זה יותר מפעם אחת בכל שלושה חודשים.
יצוג בוועדות	10.	בכלל הוועדות של המועצה, וכן בוועדות בחברות כלכליות של הרשות יהיה אחוז ייצוגם של חברי סיעות האופוזיציה כאחוזם מכלל חברי המועצה.
	11.	הוראות חוק זה באות להוסיף על זכויות וחובות של חבר מועצה לפי כל דין ולא לגרוע מהן.
ביצוע ותקנות	12.	שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי לקבוע הוראות נוספות בעניין מעמדו ותפקידיו של ראש האופוזיציה, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של

הכנסת, וכן כל תקנה אחרת לצורך ביצוע החוק, ללא אישור כאמור.

תקנות	13.	תקנות ראשונות לפי חוק זה, יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של
ראשונות		הכנסת בתוך שלושה חודשים ממועד פרסומו של חוק זה.
תחילה	14.	תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

חברי המועצה ברשויות המקומיות מהווים דרג נבחר אשר מייצג את כלל התושבים ברשות ונהנה מהיכרות טובה עם אתגרי הרשות וצרכי התושבים. עם זאת, בדומה לחברי הכנסת בשלטון המרכזי, תפקיד חברי המועצה – ובמיוחד חברי האופוזיציה – הינו לבקר, להצביע על שגיאות או מחדלים של ראש הרשות ושל מנגנוני הרשות ולהגביר את הייצוגיות בקבלת ההחלטות.

אולם בשונה מהשלטון המרכזי, בו מתקיימת מערכת מורכבת של איזונים ובלמים המאפשרים לחברי הכנסת להוות גורם מפקח, לחברי המועצה ישנם כלים מועטים לביצוע תפקידם. מטרת הצעת חוק זו הינה לחזק את מעמדם של חברי המועצה מקרב האופוזיציה ולהרחיב את ארגז הכלים העומד לרשותם.

הסעיפים הבאים מוצעים בין היתר על רקע תפקידו החשוב של השלטון המקומי בשנים האחרונות בפעילות הנוגעת למאבק במשבר האקלים, וכן למגמת ההרחבה בסמכויות המוקנות לדרג המוניציפאלי בעקבות משבר הקורונה. מתוך הבנה שבשנים הקרובות בכוחה של הזירה המקומית לשחק תפקיד גדול יותר ויותר בהתמודדות עם שלל תופעות חברתיות ואקולוגיות, הצעת חוק זו שואפת להקנות לחברי המועצה מהאופציה דרכים לפקח על פעילות המועצה, אחריות שתלך ותגדל בחשיבותה.

סעיף 1-8 : בעוד שראש הרשות משמש כיו"ר הקואליציה ונהנה ממשאבים רחבים וממשכורת, חברי המועצה שאינם משתייכים לקואליציה ממשיכים לפעול ללא תגמול ומתקשים בפיקוח על פעילות הרשות המקומית. בכדי למנוע את שחיקת יכולת הבקרה של חברי האופוזיציה, מוצע לעגן את מעמדו של יו"ר האופוזיציה ולהעניק לו כלים וסמכויות שיאפשרו הבעת הסתייגויות מפעילות הרשות והבעת ביקורת. כמו כן, מוצע לספק לראש האופוזיציה לשכה לקבלת קהל ושירותי מזכירות. ברשויות מקומיות גדולות יחסית, המונות מעל 75,000 תושבים, מוצע להעניק לראש האופוזיציה שכר וגמול על תפקידו, בתנאים שיקבע השר לצורך העניין. בנוסף, בכדי שסמכויותיו ופועלו יוכלו לשרת את האופוזיציה כולה, מוצע להסמיך את חברי האופוזיציה לדרוש מראש האופוזיציה להפעיל את סמכותו באופן מסוים, תוך דרישת דיווח בכתב של תוצאות ההפעלה לחברי האופוזיציה כולם.

סעיף 9 : מוצע להקנות לראש האופוזיציה כלים המאפשרים להעלות על סדר היום של מועצת העיר סוגיות הנוגעות לאופוזיציה – האפשרות לנאום למול המועצה, לשאת דברים בטקסים עירוניים, לכנס ישיבות שלא מן המניין, להעלות הצעות לסדר היום של ישיבות המועצה, וכן לכהן כיושב ראש ועדת הביקורת. כך זוכה ראש האופוזיציה לסמכויות המאפשרות לו לשמש כגורם מפקח בפועל המייצג את ציבור האופוזיציה בכל שנוגע להתנהלות העיריה.

סעיף 10 : מוצע להרחיב את חובת הייצוג היחסי של חברי האופוזיציה לכלל הוועדות וכן לוועדות של חברות כלכליות עירוניות.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה ראשונה תלבן הוועדה את הסמכויות הנוספות שיוקנו לראש האופוזיציה, על פי עיקרון העצמת הפיקוח והמעורבות של האופוזיציה, באופן שאינו פוגע מהותית בתפקוד המועצה.

הצעת חוק דומה בחלקה הונחה על שולחן הכנסת העשרים-ושלוש על ידי שלמה קרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/2075/23),⁶ וכן על ידי מאיר כהן (פ/2075/23),⁷ על שולחן הכנסת השש-עשרה על ידי לאה נס וקבוצת חברי הכנסת (פ/1067/16),⁸ וכן על ידי אופיר פינס-פז וקבוצת חברי הכנסת (פ/1855/16).⁹ **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.** הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין. הצעת החוק נעזרה במחקריהם של לובי 99 והמכון הישראלי לדמוקרטיה.

הצעת חוק ב.4 – הצעת חוק הרשויות המקומיות (זכויות וחובות של חברי מועצה והעצמתם) // יעל

הצעה זו פוצלה מהצעת חוק ב.3 בשל הניסיון שלא לחרוג לגדרי הצעת חוק תקציבית וכן מתוך תקווה לחלק את עוצמת ההתנגדויות שיעלו לתכנים שלהן.

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חברת הכנסת

פ/24/

הצעת חוק הרשויות המקומיות (זכויות וחובות של חברי מועצה והעצמתם), התשפ"א–2021

פרק א': הגדרות ומטרות

הגדרות 1. בחוק זה –

"ועדה" – ועדה שמועצה של רשות מקומית מחויבת להקים לפי דין;

"חבר מועצה" – חבר מועצה שאינו מקבל שכר מקופת הרשות המקומית;

"מועצה" – מועצה של רשות מקומית, המוקמת לפי חוק;

"רשות מקומית" – עירייה או מועצה מקומית;

"השר" – שר הפנים.

⁶ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

⁷ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

⁸ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

⁹ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

- מטרות 2. מטרתו של חוק זה הינה להעצים את חבר המועצה ברשות המקומית, דרך הגדרת חובותיו וזכויותיו; גישה נרחבת למידע אודות הנעשה ברשות המקומית; מתן כלי פעולה נוספים שיכולים לשמש אותו כנציג ציבור, והסדרה ברורה יותר של מעמדו וסמכויותיו.

פרק ב': חובותיו של חבר מועצה

- נאמנות במילוי התפקיד 3. (א) חבר מועצה ימלא תפקידו כנאמן הציבור, חובתו לייצג את ציבור בוחריו במסירות תוך שהוא פועל באחריות, ביושר ובהגינות ותוך שמירה על כבוד המועצה וכבוד חבריה, בדרך ההולמת את מעמדו כחבר מועצה ותוך שאיפה לטיפוח אמון הציבור במועצה.
- (ב) חבר מועצה ימנע מניצול לרעה או השגת כל יתרון או העדפה אישיים בשל היותו חבר מועצה.
- עיסוק נוסף 4. (א) חבר מועצה לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, אף שלא בתמורה, אם יש בעיסוק פגיעה בכבוד המועצה, במעמדו כחבר המועצה או בחובותיו כחבר המועצה.
- (ב) חבר מועצה לא ישתמש בתואר תפקידו בכל פעולה הכרוכה בעיסוקו או במקצועו.

פרק ג': זכויותיו של חבר מועצה

- גמול השתתפות בשיבות 5. (א) חבר מועצה, למעט ראש עירייה וסגני ראש העיריה המקבלים שכר מהעירייה, יהיה זכאי לגמול בעד השתתפות בשיבות המועצה, בשיבות של ועדות העיריה ובכל ישיבה אחרת המתקיימות לפי חוק זה.
- (ב) חבר מועצה יהיה זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בישיבה כולה או ברובה.
- (ג) גמול כאמור בסעיף קטן (א) ישולם לפי הוראות שיקבע השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, שיפרטו את מספר הישיבות המרבי שבעדן זכאי חבר המועצה לגמול ולעניין סכום הגמול המרבי בעד כל ישיבה.
- (ד) הגמול יהיה אחיד לכל חברי המועצה ברשות המקומית.
- (ה) הגמול ישולם לחבר המועצה על ידי משרד הפנים או מקופת הרשות המקומית –
- (1) ברשות מקומית אשר מונה לה חשב מלווה – על פי החלטת החשב המלווה;

(2) ברשות מקומית אשר אושרה לה על ידי השר תכנית הבראה – על פי החלטת השר.

(3) אחרת – על ידי הרשות המקומית.

6. (א) חבר מועצה יהיה זכאי לקבל מקופת הרשות המקומית, בנוסף לגמול השתתפות בישיבות לפי סעיף 5, החזר הוצאות שהוציא לצורך מילוי תפקידו, לרבות הוצאות טלפון, אינטרנט, הדפסות, נסיעות וחניה, בשיעורים ובתנאים שיקבע השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.

(ב) חברי המועצה שיערכו מפגשים עם ציבור התושבים בעירייה, יזכו להחזר הוצאות ותגמול על שעות אלו, בתנאים ובשיעורים שיקבע השר, באישור ועדת הפנים של הכנסת.

(ג) חבר מועצה שהוא אדם עם מוגבלות כהגדרתו בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, יהיה זכאי לקבל מקופת הרשות המקומית, בנוסף להחזר הוצאות לפי סעיף קטן (א), החזר הוצאות ומתקנים אשר יאפשרו לו למלא את תפקידו כחבר מועצה.

7. ייעוץ משפטי במשרד הפנים
חבר מועצה המעוניין בייעוץ משפטי, בעניין מענייני המועצה, רשאי לפנות למחלקה לייעוץ משפטי לחברי מועצה במשרד הפנים, אשר תוקם על ידי השר מכוח חוק זה; השר יקבע בתקנות כללים לעניין זה.

8. קרן למימון עתירות
(א) מוקמת בזאת קרן למימון עתירות חברי מועצה (בסעיף זה – הקרן), שתפקידה לסייע לחברי מועצה במימון עתירות נגד הרשות המקומית, אשר יש חשיבות ציבורית וחברתית בהגשתן ובבירורן.

(ב) הקרן תנוהל בידי הנהלה בת חמישה חברים שימנה השר (בסעיף זה – ההנהלה), ואלה חבריה:

(1) אדם הכשיר להיות שופט של בית משפט מחוזי, אשר אינו עובד המדינה או עובד הרשות המקומית, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג של משרד הפנים העוסק בתחום השלטון המקומי או נציג המחלקה לייעוץ משפטי במשרד הפנים;

(3) אדם שכיחן בעבר כחבר מועצה במשך שלוש שנים לפחות ומתוכן שנה לפחות באופוזיציה, ואינו מכהן כחבר מועצה בזמן פעילותו בקרן;

(4) חשב מטעם משרד הפנים או משרד האוצר;

(5) נציג ציבור בעל ידע וניסיון בתחום המשפט המנהלי של השלטון המקומי.

(ג) חבר הנהלה אשר מקום מגוריו הקבוע הוא בתחום הרשות המקומית או שכיחן בעבר כחבר מועצה ברשות המקומית אשר נגדה מוצע להגיש עתירה לא ישתתף בעת הדיון בבקשה למימון העתירה.

(ד) השר יקבע הוראות לביצוע סעיף זה, לרבות בדבר מבחנים שוויוניים למתן סיוע במימון עתירות נגד רשות מקומית ואופן הפרסום של מבחנים כאמור, וכן בדבר סדרי הגשת בקשות לסיוע כאמור, סדרי עבודתה של ההנהלה ומתן דיווח בידי מקבל הסיוע לעניין השימוש בכספי המימון.

(ה) תקציב הקרן ייקבע בחוק התקציב השנתי, בתכנית נפרדת במסגרת תקציב משרד הפנים; לעניין זה, "חוק תקציב שנתי" ו"תכנית" – כמשמעותם בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

(ו) השר יפרסם, בתום כל שנת תקציב, ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד הפנים, דין וחשבון על פעולות הקרן, הכנסותיה והוצאותיה.

9. (א) עתר חבר מועצה נגד רשות מקומית ובמסגרת ההליך המשפטי זכה לסעד המבוקש או לחלקו, אם בדרך של פסק דין ואם בדרך של הסכמה, זכאי הוא להחזר הוצאות משפט מקופת הרשות המקומית במלואן, ובכלל זה אגרת ההליך, שכר טרחת עורך דין וכל הוצאה משפטית אחרת, כפי שיקבע בית המשפט.

(ב) לא יקבל חבר מועצה החזר הוצאות משפט לפי סעיף זה, מקום בו קיבל מימון מהקרן למימון עתירות; קיבל מימון חלקי, יוכל לקבל החזר בשיעור ההוצאות עבורן לא קיבל מימון.

10. בית המשפט רשאי לחייב את ראש הרשות המקומית או בעל תפקיד ברשות המקומית לשאת בתשלום החזר הוצאות, כאמור בסעיף 9, ולהחזיר לקופת הרשות המקומית, אם מצא כי בנסיבות העניין צודק ונכון לעשות כן, במקרים החריגים שבהם פעל בהתרשלות או שלא בתום לב או במקרים שבהם השתמש בסמכויותיו ותפקידו לצרכיו האישיים.

11. (א) משרד הפנים יפרסם את רשימת חברי מועצה בארץ ודרכי התקשורת עמם באתר האינטרנט של במיקום בולט. מועצה, כרטיס ביקור וכרטיס חבר מועצה

(ב) רשות מקומית תנפיק לכל חבר מועצה כרטיס ביקור, אשר בו יצוינו שמו המלא, תפקידו כחבר מועצה ופרטי התקשורת עמו.

12. (א) משרד הפנים ינפיק לכל חבר מועצה תעודה המזהה אותו כחבר מועצה (בסעיף זה – תעודת חבר מועצה); בתעודת חבר מועצה יצוין שמו, מספר הזהות שלו, תמונתו, שם הרשות המקומית שבה הוא מכהן ותוקף התעודה; חדל חבר המועצה לכהן כחבר מועצה, זכותו לשאת את תעודת חבר המועצה תחדל גם כן.

(ב) תעודת חבר מועצה תוכל לשמש כתעודה מזהה לכל דבר ועניין; הצגת תעודת חבר מועצה תאפשר לחבר המועצה כניסה לכל מקום ציבורי בתחום הרשות המקומית שבה הוא מכהן, וכן תאפשר לו כניסה לאירועים הקשורים ברשות המקומית.

13. השתלמויות (א) משרד הפנים יזום ויממן השתלמויות מקצועיות הקשורות במישרין לפעילות חבר המועצה, לכלל חברי המועצה לפחות פעם אחת בתקופת כל כהונה בראשיתה, וכן השתלמות מקצועית לכלל חברי מועצה המכהנים בוועדות המנויות בסעיפים 147 עד 149יב לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965 – בנושא בה עוסקת הוועדה, לפחות פעם אחת בתקופת כל כהונה.

(ב) הרשות המקומית תקיים לפחות אחת לשנה השתלמויות או ימי עיון לחברי המועצה.

(ג) חבר מועצה יהיה זכאי למימון השתתפות, מקופת הרשות המקומית, לפחות בשלושה כנסים או השתלמויות מקצועיות חיצוניות בתקופת כהונתו.

(ד) חבר מועצה יהיה זכאי לגמול עבור כל יום השתלמות לפי סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) בשיעור גמול ההשתתפות בישיבת מועצה כאמור בסעיף 5.

14. ביטוח רשות מקומית תתקשר בחוזה לביטוח חבר מועצה בתחומים אלה:

(א) ביטוח אחריות מקצועית;

(ב) ביטוח מפני תאונות עבודה;

(ג) ביטוח מפני אובדן כושר עבודה.

15. העמדת האמצעים לרשות סיעות המועצה (א) לכל סיעה המונה ארבעה חברי מועצה ומעלה תעמיד העירייה משרד אחד לפחות, הכולל מכשיר טלפון, מדפסת, שירותי מזכירות ומחשב.

(ב) ליתר הסיעות, המונות שלושה חברי מועצה ומטה תעמיד המועצה משרד ושירותי מזכירות כאמור לכל שלושה חברי מועצה, גם אם היו מסיעות שונות.

פרק ד': העצמת חברי המועצה

16. תמצית התקציב של הרשות המקומית תפורסם במקום בולט באתר האינטרנט של הרשות, במידעון המקוון (ניוזלטר) ובחשבונות הרשתות החברתיות של הרשות, אם ישנם; על התמצית להיות ברורה ונהירה.

17. שאילתות (א) כל שאילתה הנענית על ידי ראש הרשות או מי מנציגיו תישא את חתימת ראש הרשות ותינתן בשמו ובשם הגורם הנותן לה מענה.

- (ב) כל שאילתה הנענית כאמור, וכן המענה שניתן לה, יפורסמו במקום בולט באתר האינטרנט של הרשות.
18. מידע מעובדים בכירים ברשות (א) כל סיעה במועצת הרשות רשאית לשלוח נציג, אחת לרבעון, להיפגש עם כל עובד בכיר ברשות; מועצת הרשות רשאית להגדיר שהפגישות יוכלו להיערך לעיתים תכופות יותר.
- (ב) בפגישה יוכל לבקש נציג הסיעה מהעובד הבכיר להציג מידע ומסמכים הנוגעים לכלל פעילותה של הרשות, עליה הוא אמון.
- (ג) העובד מחויב להתייבב לפגישה עם נציג הסיעה, ולמסור את המסמכים והמידע כנדרש מנציג הסיעה, אלא אם כן מדובר במידע שגילוי או פרסומו אסור על פי כל דין או שנוגע במישרין בזכויותיו של פרט או בחובותיו כלפי העיריה.
- (ד) בסעיף זה "עובדים בכירים בעיריה" – עובדים המועסקים בדרגת מנהלי אגפים או עובדים הבכירים מהם; בין היתר, העובדים המנויים בתוספת החמישית לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה–1965, וכן כל עובד נוסף שיגדיר השר בתקנות.
19. התכנסות ועדות מקצועיות (א) השר, באישור ועדת הפנים של הכנסת, יקבע הנחיות לתדירות התכנסותן המינימלית של ועדות ברשות, שהקמתן חובה לפי כל דין.
- (ב) במועד הקמתה של ועדה שאינה ועדה שהקמתה חובה לפי כל דין, תקבע מועצת הרשות את תדירות התכנסותה המינימלית.
- (ג) ישיבת ועדת חובה תתחיל לא לפני השעה 17:00, זולת אם הסכימו שני שלישי מחברי המועצה החברים בוועדת החובה על שעה אחרת.
20. שיתוף ציבור במכרזים פומביים (א) הרשות המקומית תשתף את הציבור באופן פעיל כשלב מוגדר בכל מכרז משמעותי אותו היא עורכת להספקת מוצר או שירות לרשות המקומית, אלא אם כן לשיתוף הציבור יש השפעה שלילית על תחרותיות המכרז; השר יקבע נהלים לאופן קיום מכרז כאמור.
- (ב) אי-שיתוף הציבור מטעמי תחרותיות יעשה באישור ועדת הביקורת של הרשות המקומית.

(ג) לעניין סעיף זה, "מכרז פומבי משמעותי" – כל מכרז הנוגע לשירות, משאב או תשתית אותו מציעה הרשות המקומית לתושבים, העומד בקריטריונים שיקבע השר באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה; "שיתוף ציבור פעיל" – כולל פרסום מידע והזמנה למסגרת בה יוכל הציבור להביע את עמדתו במקומות בולטים באתר האינטרנט של הרשות, ברשתות החבריות שלה, ככל שאלו קיימות, ועל גבי שלטי רחוב או לוחות מודעות בשכונות או ברחובות הרלוונטיים לשירות, למשאב או לתשתית המוצעת וכן שמיעה והתחשבות במידת האפשר בציבור הרלוונטי טרם גיבוש המכרז; בנוסף, במידת הצורך היועצות בציבור הרלוונטי בשנית בשלב שקילת ההצעות שהתקבלו.

גישה למסמכי הרשות 21. (א) ראש הרשות יסמיך את הממונה על חופש המידע בתחום הרשות להעמיד לרשות חברי המועצה את פנקסי העירייה ומסמכיה בהתאם לכל דין.

(ב) על אף האמור בכל דין, יראו במסמכי כל תאגיד בבעלות הרשות כחלק ממסמכיה.

שידור ישיבות מועצה 22. ישיבות מועצה פומביות יצולמו וישודרו בשידור ישיר באתר האינטרנט של העירייה או בכל אמצעי אחר שתמצא הרשות לנכון, שיאפשר נגישות לצפייה בישיבה מכל מחשב.

ישיבות ועדה פומביות ושידורן 23. (א) ישיבות ועדות של הרשות המקומית שהקמתן חובה לפי כל דין יהיו פומביות.

(1א) האמור בסעיף קטן (א) לא יחול על ישיבה שראש הועדה הורה על קיומה, כולה או מקצתה, בדלתיים סגורות, לאחר שראה כי טעמים שבביטחון המדינה או טעמים שבצנעת הפרט מחייבים לעשות כן, בהסכמת היועץ המשפטי של הרשות, שחוות דעתו תונח לפני חברי הועדה קודם לפתיחת הישיבה.

(ב) לעניין סעיף זה, יראו ישיבת ועדה כפומבית, גם אם הוקרנה על מסך לפני קהל שמחוץ לאולם הישיבות שמתקיימת בו הישיבה, והגישה למסך זה אינה מוגבלת.

(ג) לא יגלה אדם דבר מדיוני הועדה שהתנהלה בדלתיים סגורות למי שאינו חבר ועדה, אלא אם כן הדבר הכרחי לצורך ביצוע החלטת הועדה.

(ד) ישיבת ועדה פומבית תצולם ותשודר בשידור ישיר באתר האינטרנט של העירייה או בכל אמצעי אחר שתמצא העירייה לנכון, שיאפשר נגישות לצפייה בישיבה מכל מחשב.

בחירת יושב ראש 24. על אף האמור בכל דין, כל מועצה הכוללת חמישה עשר חברים או יותר תבחר לעצמה יושב ראש, שאינו ראש הרשות או אחד מסגניו.

- חוקי עזר פרטיים 25. (א) חבר מועצה שאינו ראש העיריה או אחד מסגניו רשאי להגיש לדיון המועצה הצעת חוק עזר פרטית; ההצעה תנוסח כחוק עזר ויצורפו לה דברי הסבר.
- (ב) (1) הצעת חוק עזר פרטית יכול שתהיה ביוזמת כמה חברי מועצה, והם יקבעו את סדר שמותיהם על גבי הצעת חוק העזר.
- (2) יוזם הצעת חוק העזר רשאי לצרף להצעתו חברי מועצה נוספים, והוא יקבע את סדר שמותיהם על גבי הצעת חוק העזר; שמות המצטרפים יצוינו בנפרד משמות היוזמים.
- (3) הונחה הצעת החוק על שולחן מועצת העיריה, לא ישונה סדר שמות היוזמים והמצטרפים אליה.
- (4) אם חבר מועצה ששמו מופיע ראשון ברשימת היוזמים חזר בו מהצעתו, יבוא במקומו לעניין זה הבא אחריו ברשימת היוזמים, אלא אם כן הודיע היוזם השני כי יוזם אחר יהיה היוזם הראשון.
- (ג) חבר מועצה שהגיש הצעת חוק עזר בודעו כי הוגשה כבר באותו עניין הצעת חוק עזר זהה או דומה בעיקרה, בין באותה מועצה ובין באחת קודמת, יציין זאת בדברי ההסבר להצעת חוק העזר.
- (ד) (1) הצעת חוק עזר תידון במועצת העיריה בשתי קריאות, חוק העזר יתקבל בקריאה השנייה.
- (2) הונחה הצעת חוק עזר על שולחן מועצת העיריה, ידונו ויצביעו בה בקריאה ראשונה לא מוקדם מ-30 ימים ולא מאוחר מ-90.
- (3) התקבלה הצעת חוק עזר בקריאה ראשונה, ידונו ויצביעו על קבלתה בתוך 90 ימים ממועד הקריאה הראשונה; שתי הקריאות לא יהיו באותה ישיבה.
- (4) בין שתי הקריאות רשאית מועצת העיריה, בהסכמת יוזם ההצעה, להורות לאחת מוועדותיה או לאחת שתקים לצורך העניין, להכין את הצעת חוק העזר לקריאה השנייה; הוחלט כאמור, ניתן יהיה להצביע על הצעת חוק העזר גם כעבור יותר מתשעים ימים ממועד ההצבעה בקריאה הראשונה, אך לא יותר מ-120 ימים.
- (ה) השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע בתקנות מכסות סיעתיות להגשת חוקי עזר לפי גודל הסיעה, וכן את מספר ההצעות בהן ניתן לדון בכל ישיבת מועצה לפי גודל המועצה.

- (ו) לצורך הכנת הצעת חוק העזר רשאים חברי המועצה להיוועץ, לבחירתם, עם גורמי הייעוץ המשפטי של הרשות או עם מחלקה לייעוץ משפטי לחברי מועצה במשרד הפנים, לבחירתם, בהיקף שיקבע השר בתקנות.
26. פרסום יומן ראש הרשות הזוכים לשכר
- (א) יומן הפגישות הציבוריות של ראש הרשות וסגניו הזוכים לשכר לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975 יפורסמו במקום מוגדר ובולט באתר האינטרנט של העירייה אחת לחודש; סעיף זה לא יחול על מידע שגילוי או פרסומו אסור על פי כל דין.
- (ב) בסעיף זה "פגישות ציבוריות" – כל פגישה העוסקת בכל הנוגע לניהול ענייני הרשות.
27. היעזרות ברואה החשבון של העירייה
- (א) המועצה תקצה מתקציב רואה החשבון השנתי עבור שירותי ראיית חשבון לחברי המועצה, על מנת לסייע לחברי מועצה להבין כהלכה את סעיפי תקציב העירייה ואופן מימושם.
- (ב) שר הפנים, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע את גובה התקציב אשר יוקצה מקופת העירייה לשירותי ראיית החשבון האמורים בפסקה (א).
28. הרחבת סמכות ועדת הביקורת
- (א) לכל רשות מקומית תוקם ועדת ביקורת, כאמור בסעיף 149ג לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965.
- (ב) ועדת הביקורת רשאית להזמין לדיונה עובדי רשות ואת עובדיהם של תאגידים בבעלות הרשות (להלן – "עובדי"), בכדי להציג מידע ומסמכים הנוגעים לכלל פעילותה של הרשות.
- (ג) הזמינה הועדה עובד כאמור, יהיה העובד מחויב להתייצב לפגישת הועדה ולמסור את המסמכים והמידע כנדרש, אלא אם כן מדובר במידע שגילוי או פרסומו אסור על פי כל דין או מסמך הנוגע במישרין בזכויותיו של פרט או בחובותיו כלפי העירייה, זולת אם הם משמשים נושא הדיון בועדה.
29. שימועים נושאים
- (א) בכל שנה רשאית ועדה מוועדותיה של הרשות, או מועצת הרשות, לקיים שני שימועים נושאים, אחד ביוזמת סיעות האופוזיציה והשני ביוזמת סיעות הקואליציה, כהגדרתן בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965; בסעיף זה "שימוע נושאי" – דיון או סדרת דיונים מעמיקים בנושאים נקודתיים, עליהם ניתנת הדעת בכדי להביא לפתרון בעיות בהתנהלות הרשות.
- (ב) ביקש יו"ר הועדה לחרוג ממכסת השימועים כאמור, תוכל מועצת העירייה ברוב לאשר לוועדה שימועים נוספים.
- (ג) שימועים נושאים יכולים להיות בני יותר מפגישה אחת.

(ד) בכדי לזמן שימוע על הועדה לקבל החלטה בנושאים הבאים ולפרסמה באתר האינטרנט של העירייה :

- (1) זהותם של עד שני מתשאלים ראשיים מקרב חברי הועדה ;
- (2) תאריך, נושא ומשך השימוע ;
- (3) זהותם של הגורמים המתושאלים וסיבת הרלוונטיות שלהם לנושא השימוע ;
- (4) זהותם של הגורם המלווה את השימוע מקצועית, שהינו בעל מומחיות רלוונטית לתחום השימוע ;
- (5) מועדו של דיון מקדים בו יסקור הגורם המקצועי בפני חברי הועדה את הרקע הנדרש להבנת נושא השימוע באופן מספק לצורך קיומו.
- (ה) במסגרת השימוע רשאית הועדה להזמין מומחים לנושא השימוע, נציגי ציבור מארגונים ותנועות חברתיות רלוונטיות, עובדים בשלטון המרכזי, תושבים מעוניינים, וכיוצא בזה.
- (ו) במסגרת השימוע רשאית הועדה לחייב עובדים של הרשות וכן עובדים של תאגידים בבעלות הרשות להתייצב לשימוע ולהשיב על שאלות הועדה, באופן האמור בסעיפים קטנים 28ב ו-28ג.
- (ז) זכותו של המתושאל במהלך השימוע –

- (1) לסרב לענות על שאלות מסוימות או לערער לפני יו"ר הועדה על שאלות שנמצאו בעיניו לא ראיות ;
- (2) לבקש מי"ר הועדה לתעד את הצהרתו במלואה או בחלקה ;
- (3) להיות מלווה ביועצים.

(ח) השר יקבע בתקנות את אופן ניהול פגישות השימוע, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.

פרק ה': שמירת דינים, ביצוע, תקנות ותחילה

שמירת דינים	30.	הוראות פרקים ג' ו-ד' לחוק זה באות להוסיף על זכויותיו וחובותיו של חבר מועצה על פי כל דין ולא לגרוע מהן.
ביצוע ותקנות	31.	(א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
(ב) תקנות ראשונות לפי חוק זה יונחו על שולחן ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת לאישורה שלושה חודשים ממועד פרסומו של חוק זה.
תחילה	32.	תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

דברי הסבר

חברי המועצה בשלטון המקומי הינם נבחרים ציבור לכל דבר ועניין, האמונים על משימה מורכבת: כינון המסגרת לחיים המשותפים ברשות המקומית. בפועל, לאור תנאי עבודתם כיום, הנובעים מחוסר הסדרה חוקית של תפקידם, הופכים חברי המועצה למעין "מתנדבים", שאין בידם הכלים המתאימים מהבחינה הכלכלית, המשפטית והדמוקרטית שיאפשרו להם לבצע את תפקידם. כתוצאה מכך חברי מועצה כיום הם במידה רבה "החוליה החלשה" בדמוקרטיה הישראלית.

מטרתו של חוק זה הינה לחזק ולהסדיר את מעמדם של חברי המועצה, להגדיר את חובותיהם ולהעניק להם זכויות אשר יסייעו להם במילוי תפקידם, תוך מיסוד כלי עבודה מגוונים לצורכי גורמים שונים במועצה. הרשות המקומית כיום, וביתר שאת עשויה להיות, גורם מרכזי בהסדרת והצמחת חיים משותפים ודמוקרטיים לתושבי המדינה. מעבר לכך, בשנים האחרונות אנו עדים להתגייסות נרחבת של רשויות מקומיות בישראל ובעולם למאבק כנגד משבר האקלים. ככל שימשיכו הרשויות המקומיות לשחק תפקיד ראשי בתהליך זה, חשיבות הדמוקרטיה הפנימית והייצוגיות ברשויות תמשיך לצמוח. הכלים, הסמכויות והחובות המוקנות לחברי המועצה בחוק זה יסייעו להם להיות גורם מרכזי ומשפיע יותר במרחב המוניציפלי, ובעקיפין, בין היתר, להמשיך ולקחת חלק פעיל יותר ויותר במאבק במשבר האקלים.

החוק המוצע מאגד בתוכו היבטים מגוונים בעבודתם ופעולתם של חברי מועצה, אשר לאור חשיבותם הגדולה אין מקום להסדירם בחוקים קיימים הנוגעים לשלטון המקומי, אלא בחוק העוסק ישירות בחברי המועצה והכלים העומדים לרשותם.

סעיפים 3 עד 4: כבסיס לעבודתו, חבר המועצה צריך ראשית לדעת למה הוא מתחייב. לפיכך מוצע בסעיף זה מעין "קוד אתי" שלאורו חבר המועצה יפעל: שמירה על כבודו וכבוד המועצה, הפגנת מחויבות לתפקידו ושמירה מפני ניגוד אינטרסים – כשטובת הציבור תמיד לנגד עיניו. "קוד אתי" זה נכתב על בסיס הקוד האתי המחייב את חברי הכנסת במילוי תפקידם כשליחי ציבור.

סעיף 5: כיום, חבר מועצה אינו זכאי לכל שכר או תגמול בעבור תפקידו, השתתפות בישיבות מועצה ודיוני ועדות. היעדר הגמול מונע מחברי מועצה להתמסר לחלוטין לתפקידם, שכן עליהם לעיתים קרובות בראש ובראשונה לדאוג לפרנסתם, ומביא לכך שהם נאלצים להעדר מדיונים בוועדות ובישיבות. יתרה מכך, יש הטוענים כי חברי המועצה חשופים יותר עקב כך לטובות הנאה ולשחיתויות. לפיכך, מוצע כי חברי המועצה יזכו לגמול השתתפות בעבור השתתפותם בישיבות מועצה ודיוני ועדה.

סעיף 6: חבר מועצה יהיה זכאי להחזר בעבור הוצאות שהוציא לצורך מילוי תפקידו, כך שהיקף ואופי פעילות חבר המועצה לא יושפעו מיכולתו הכלכלית.

סעיף 7: כיום, חבר מועצה המבקש לאכוף על גורמים ברשות המקומית תיקון ליקויים בעבודתם אליהם הוא נחשף מתוקף תפקידו, נאלץ לרוב לפנות לבית המשפט. ההליך המשפטי, ממומן באופן ישיר ובלעדי מכיסו של חבר המועצה, או מכספים שגייס, אך מכל מקום לא מקופתה של העירייה. זאת בכפוף להבנתו את הכלי המשפטי ללא הסתייעות בגורם מקצועי, בעלות כספית נוספת (יצוין, כי קיים נוהל לפיו הרשות המקומית מממנת הוצאות משפט של נבחר הציבור, בהליכים שבהם נבחר הציבור מעורב עקב מילוי תפקידו, אולם הנוהל אינו חל על פתיחת משפטים על ידי חבר המועצה נגד הרשות המקומית כפי שתואר מעלה. הנוהל חל על הליכים פליליים, תובענות אזרחיות ועתירות מינהליות שהוגשו נגד נבחר הציבור וכיו"ב, ומצוין במפורש כי אינו חל על הליכים אזרחיים ועתירות מנהליות שהוגשו על ידי נבחר הציבור. ראו: חוזר מנכ"ל שר הפנים 06/04 "נוהל מימון הוצאות משפטיות בשלטון המקומי".

חבר מועצה המעוניין לעתור נגד הרשות המקומית נמצא לבדו בחזית המשפטית. אמנם, בהתאם לסעיף 5א לחוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), התשל"ו-1975, ביכולתו של חבר המועצה לפנות ליועץ המשפטי של הרשות, כדי שיחווה את דעתו בנושא הדרוש למילוי תפקידי הרשות. ואולם, הייעוץ נתון לשיקול דעתו של היועץ המשפטי, "אם נוכח שהדבר דרוש למילוי תפקידי הרשות ואין במתן חוות הדעת כדי להעמידו במצב של חשש לניגוד עניינים". דהיינו, היועץ המשפטי לא תמיד ישמש מענה עבור חברי המועצה.

כדי ליצור שוויון ביכולתם של חברי מועצה להגיש תביעה נגד הרשות, ובשים לב לעובדה שחבר המועצה פותח בהליך משפטי לטובת מילוי תפקידו גרידא, מוצע להקים מחלקה במשרד הפנים, אשר תספק לחברי המועצה ייעוץ משפטי ביחידה חיצונית לרשות, בעלת הבנה בנושאי הרשות ובפעולתה. יודגש, אין מדובר בייצוג משפטי, אלא במנגנון שיסייע לחברי המועצה לכלכל את צעדיהם במובן הרחב, ביחס לפתיחה בהליכים בעלי בסיס משפטי, וכתוצאה מכך להימנע מהליכי שווא, אשר יכלו את משאבי חבר המועצה ואת משאבי הרשות המקומית ללא סיבה.

סעיף 8: כאמור, הליך משפטי שפתח חבר מועצה נגד הרשות המקומית, ממומן מכיסו הפרטי, כמו הליך משפטי הנוגע לענייניו האישיים של חבר המועצה. ואולם, מדובר בהליך שנועד להיטיב עם תושבי הרשות המקומית. לפיכך, ישנה חשיבות ציבורית רבה בעידודם של חברי המועצה להגשת תביעות שיש בהן השפעה חברתית וציבורית חיובית. בהתאם לכך, מוצע להקים קרן שתממן תביעות נגד הרשות המקומית. כדי להבטיח כי הכספים יועברו רק לתביעות ראויות, מוצע להקים ועדה חיצונית, שאינה פועלת במסגרת הרשות המקומית, אשר תבחן כל מקרה שמגיע לפתחה לאור מבחנים שוויוניים שיקבע השר.

סעיף 9: כאמור בדברי ההסבר לסעיפים 7 ו-8, פתיחת הליך משפטי נגד הרשות המקומית כרוכה בהוצאות כספיות רבות מצד חבר המועצה, על אף שהוא פועל באופן זה לשם מילוי תפקידו כחבר מועצה גרידא, ובמרבית המקרים אף הסעד המבוקש בהליך הוא סעד לטובת הרשות המקומית עצמה. לכן, מוצע כי מקום בו חבר מועצה זוכה בסעד המבוקש בהליך המשפטי, דהיינו מקום בו נקבע כי אכן פעל לטובת המועצה, ייקבע כי חבר המועצה יקבל החזרים על כלל הוצאות המשפט מן הרשות המקומית הנתבעת. הסדר זה מבטיח כי הרשות המקומית תממן אך ורק הליכים שנמצאו כמוצדקים, ולא הליכים שאין בהם כדי להיטיב עם הרשות המקומית. למותר לציין, כי החזר הוצאות יינתן רק מקום בו התביעה לא מומנה מכספי הקרן, הן אם לא הוגשה בקשה כלל והן אם הוגשה בקשה וזו נדחתה על ידי הוועדה.

סעיף 10: במקרה שבו נפתח הליך משפטי נגד בעל תפקיד ברשות המקומית, או ראש הרשות המקומית, ובית המשפט מצא כי בעל התפקיד או ראש הרשות המקומית פעלו שלא בתום לב או ברשלנות משמעותית או לצרכיו האישיים, ראשי בית המשפט להטיל את תשלום הוצאות המשפט על אותו ראש רשות או בעל תפקיד, ואולם כדי שחבר המועצה יקבל את החזר ההוצאות במהירות, ראשית יוחזרו הוצאותיו על ידי הרשות המקומית, וזו תגבה באופן אישי את סכום ההוצאות מבעל התפקיד דנן, בהתאם להחלטת בית המשפט שדן בהליך. עם זאת על בית המשפט להשתמש בסמכות זו רק במקרים חריגים וברורים, לאחר ברור מעמיק של הנסיבות.

סעיפים 11 ו-12: כיום חבר מועצה לא זכאי לכל סממן זיהוי אשר יאפשר לו להציג את עצמו ולקבל גישה למקומות ציבוריים ברשות המקומית שבה הוא פועל. לשם מילוי תפקידו של חבר המועצה, ושיפור מידת הנגישות שלו לציבור, מוצע לקבוע כי הרשות המקומית תספק לו כרטיס ביקור, וכן שמשרד הפנים

יספק לו כרטיס חבר מועצה המזהה אותו ומאפשר לו גישה למקומות ואירועים ציבוריים.

סעיף 13 : חברי מועצה, לאחר בחירתם, לא פעם מתחילים את כהונתם ללא רקע וללא ידע על אופי ומהות עבודתם ותפקידם. על מנת לספק להם כלים אשר יסייעו להם בראשית דרכם לבחון, לפתח ולעצב את פעילות הרשות המקומית, הן בנושאים פשוטים והן בנושאים מורכבים כמו תקציב ותכנון ובנייה, מוצע לחייב את משרד הפנים והרשות המקומית לספק להם הדרכה מקדימה על ידי עריכת השתלמויות בנושאים הנוגעים לעבודתם במועצה ובוועדות.

סעיף 14 : חבר מועצה חשוף לתביעות רבות מתוקף תפקידו כנציג ציבור המקבל החלטות הנוגעות לחייהם של רבים. כמקובל במדינות רבות, ובתפקידים ציבוריים רבים, ראוי כי הרשות המקומית תבטח את חברי המועצה בביטוח הכולל אחריות מקצועית, וכבעלי תפקידים הפועלים למען הרשות המקומית מן הראוי כי הרשות תבטח אותם אף בביטוח תאונות עבודה ואובדן כושר עבודה במידה ויתרחש בתוקף תפקידם כחברי מועצה.

הצעות חוק דומות בעיקרן לסעיפים שהובאו עד לנקודה זו הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברת הכנסת תמר זנדברג (פ/606/20),¹⁰ ועל שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חברת הכנסת תמר זנדברג (פ/575/22).¹¹ **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.**

סעיף 15 : חברי מועצה אינם זכאים כיום ללשכה סיעתית, וכן לאמצעים שונים שיכולים לשרת אותם כנציגי ציבור נגישים, פעילים ויעילים, כגון חיבור מהיר לרשת. מוצע, לפיכך, לספק שירותים אלו לפי סיעות, כך שניתן יהיה לקבל את פני הציבור הנוגע לסיעה המייצגת אותו. לסיעות המונות פחות משלושה חברים, מטעמי תקציב, לא מסופקות לשכות סיעתיות אלא קבוצתיות.

סעיף 16 : חברי מועצה ותושבים רבים חווים קושי בהבנת תקציב המועצה שלעיתים מוצג באופן סבוך ודורש כשירות מקצועית לשם פירושו. לפיכך, מוצע שתמצית התקציב, המקוצרת ומבוארת, תפורסם בציבור באמצעים שונים בכדי להנגיש מידע חיוני זה לכל החפץ בו.

סעיף 17 : כיום, ככל שמוגשות שאילתות לראש הרשות או לעובדים הבכירים בה, המענה להן אינו ניתן בשם ראש הרשות ואין חיוב לפרסמו באופן נגיש לציבור. לפיכך, מוצע לחייב כל מענה להיות בשמו של ראש הרשות ולפרסם את השאילתה והמענה לה באתר האינטרנט של הרשות.

סעיף 18 : על מנת לקדם את יכולתו של חבר המועצה למלא את תפקידו ולסייע בפיקוח ובקרה על התנהלות הרשות המקומית גם כאשר היא מבצעת את תפקידיה באמצעות תאגיד עירוני, מוצע לעגן בחוק את האפשרות של הסיעות השונות להיפגש על עובדים בכירים ברשות בכדי לקבל מהם תמונת מצב מלאה יותר על הפעילות שעליה הם ממונים.

סעיף 19 : הועדות ברשות יכולות להיות כלי חשוב ומשמעותי בפעילות של הדמוקרטיה המקומית, אולם נכון להיום רבות מהן אינן פעילות דיין, הן נפגשות בשעות העבודה של חברי המועצה, דבר המונע מהם לקחת חלק בפגישות והן מתכנסות לעיתים רחוקות בלבד. לפיכך, מוצע לקבוע את תכיפות פגישותיהן ולוחות זמניהן, כך שיוכלו לספק מצע להצמחת פעילותן בפועל.

הצעות חוק דומה בעיקרה לחלק מהצעה זו הונחה על שולחן הכנסת העשרים-ושלוש על ידי שלמה קרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/2075/23),¹² **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק,**

¹⁰ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

¹¹ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

¹² הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

היתר נכתב על ידי הצוות.

סעיף 20 : המכרזים המקומיים משפיעים רבות על איכות החיים של תושבי הרשות, ויכולים להיות תשתית להשתתפות ציבורית פעילה ונרחבת בענייני השלטון המקומי. לפיכך מוצע לעגן את שיתוף הציבור הפעיל בחוק, תוך סייג שבמידה ושיתוף הציבור מוביל לתנאי תחרות בלתי מיטיבים במכרז, ניתן לפסוח על שלב זה. עם זאת, בשל החשיבות של שיתוף הציבור, מוצע שרק ועדת הביקורת תהיה בעלת הסמכות להפעלת סייג זה. השר הוא הגורם האמון על קביעת הקריטריונים למכרזים משמעותיים ואופן ביצועם.

סעיף 21 : על מנת לקדם את יכולתו של חבר המועצה למלא את תפקידו ולסייע בפיקוח ובקרה על התנהלות הרשות המקומית, גם כאשר היא מבצעת את תפקידיה באמצעות תאגיד עירוני, מוצע לעגן בחוק את זכות העיון של חבר המועצה גם במסמכי תאגיד עירוני. בנוסף, מוצע להגדיר את הממונה על חופש המידע ברשות המקומית, כגורם המוסמך מטעם ראש הרשות על המצאת המידע. הממונה על חופש המידע ברשות הינו גורם מוסמך ובעל כישורים לאיסוף מידע מעובדי הרשות והוא זכאי לתוספת שכר על תפקיד זה. מינויו ייעל את הליך קבלת המסמכים ויאפשר לחברי המועצה לבצע את עבודתם תוך התבססות על כלל המידע הנדרש לכך.

הצעות חוק דומה בעיקרה לחלק מסעיף זה הונחה על שולחן הכנסת השש-עשרה על ידי לאה נס וקבוצת חברי הכנסת (פ/16/1067).¹³ **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.**

סעיף 22-23 : אין חובה כיום לשדר את ישיבות המועצה באופן שמאפשר לכל תושב נגישות למתרחש בפגישותיה, וכך להיות חשוף לנציגיו בעת פעולתם השלטונית, מאפיין חשוב של הדמוקרטיה העכשווית. לפיכך, מוצע לחייב את הרשויות לספק שידור שכזה. מאותם טעמים מוצע להבטיח את החזקה שתכני הפגישות בוועדות המועצה הינם פומביים, ושיש לשדר אף אותם לכלל הציבור באופן דומה, בכפוף לסייגים האמורים.

הצעות חוק דומה בעיקרה לסעיף קטן (א) ו-(ג) הונחה על שולחן הכנסת השש-עשרה על ידי לאה נס וקבוצת חברי הכנסת (פ/16/1067).¹⁴ **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.**

סעיף 24 : ראש הרשות המקומית נהנה מכוח רב אשר בא לידי ביטוי בשלל מובנים, בין היתר בסמכות רחבה על קביעת סדר היום ואופן ההתנהלות של פגישות המועצה. מוצע לחייב מועצות מעל מספר מסוים של חברים לבחור יושב ראש, שאינו ראש הרשות או סגניו, בכדי לבזר את הכוח במועצה ולהפוך אותה למרחב דמוקרטי יותר, בו הרשות המבצעת לא קובעת את סדר היום למחוקקת.

סעיף 25 : חוקי עזר הם כלי של המועצה להעברת חוקים מחייבים בתחומי אחריותה. כיום כלי זה עומד בעיקר לרשותו של ראש הרשות, ושאר חברי המועצה אינם עושים בו בדרך כלל שימוש יזום אלא רק מאשרים את חוקי העזר או מתנגדים להם. מוצע לאפשר לחברי המועצה, בהליך פורמלי, להציע חוקי עזר שמועצת הרשות תצטרך לדון בהם בישיבותיה — בדומה להצעות החוק הפרטיות בכנסת. המטרה המרכזית של כלי זה היא לאפשר לחברי המועצה להפנות זרקור לבעיה מסוימת ולהצביע על דרכים מעשיות לפתרונה. לפיכך מוצע לקבוע בחוק או בתקנות מכסות שיעגנו את מספר ההצעות לחוקי עזר שכל סיעה יכולה להציע ושהמועצה חייבת לדון בהן. המועצה רשאית להסמיך ועדות קיימות (או ועדות יעודיות)

¹³ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.
¹⁴ הצעת החוק לא הגיעה מעולם להצבעה.

להכין את הצעת חוק העזר לקריאה השנייה. בכך יש גם להביא לחיזוק מוסד הוועדות בשלטון המקומי. סעיף 26: בהקשר של חברי מועצה, לשקיפות יומנים, כפי שמוצע, ישנה חשיבות רבה שכן היא מאפשרת חשיפת מידע על התנהלות ראש הרשות והרשות, ובהמשך שימוש במידע זה למטרות פיקוח. לפיכך מוצע לדרוש מראש הרשות וסגניו לחשוף, תחת מגבלות זכותם לפרטיות, את יומן פגישותיהם הציבוריות. סעיף 27: בהמשך לסעיף 16 לחוק, חברי מועצה ותושבים רבים חווים קושי בהבנת תקציב הרשות. על כן מוצע לאפשר לחברי המועצה להיעזר בשירותיו של רואה החשבון של הרשות, לשם ביאור התקציב. סעיף 28: ועדת הביקורת היא כלי מרכזי לפיקוח של המועצה על המתנהל ברשות, אך כיום יש לה אמצעים מעטים שמאפשרים לה למלא את תפקידה באופן איכותי והיא אינה קיימת בכל הרשויות. בכדי לתקן זאת, מוצע לחייב את כלל הרשויות להקים ועדת ביקורת, וכן להסמיך אותה לזמן עובדים מקצועיים ברשות על מנת להציג בפניה מידע ומסמכים, בדומה לנהוג בוועדת הביקורת בכנסת. נושאי המשרה הרלוונטיים יחויבו להגיע לישיבות הוועדה שאליהן זומנו ולמסור מידע ומסמכים כנדרש (בכפוף לחוק ולצנעת הפרט).

סעיף 29: מוצע ליצור, כחלק מעבודת המועצה והוועדות הפועלות במסגרתה, מנגנון ממוסד של שימועים נושאים, כלומר דיונים מעמיקים בנושאים נקודתיים, עליהם יש לתת את הדעת בכדי להביא לפתרון בעיות בהתנהלות הרשות. המכון הישראלי לדמוקרטיה הציע מנגנון דומה לשימועים נושאים בוועדות הכנסת. מטרת השימועים היא לקיים סקירה מקיפה בנושאים שבאחריות המועצה או ועדותיה. לשם כך, במסגרת השימועים יתאפשר למועצה או לוועדה לזמן גורמים מקצועיים מעובדי הרשות ולחייב אותם לענות על שאלות ולמסור מסמכים רלוונטיים (תוך שמירה על זכויות המוזמנים). יתר המאפיינים של השימועים המוצעים מופיעים בהצעה, אולם מוצע ששר הפנים יקבע בתקנות באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה את אופן התנהלות פגישות השימוע.

הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין. הצעת החוק נעזרה במחקריהם של לובי 99 והמכון הישראלי לדמוקרטיה.

הצעת חוק ב.5 – הצעת חוק הרשויות המקומיות (גילוי מידע) // יעל

הצעת החוק פוצלה מהצעות החוק הקודמות מתוך ניסיון להפחית התנגדות של השלטון המקומי לכל חלק מהן, בעקבות עצתו של דב. הצעת חוק זו היא הצעת חוק חדשה לחלוטין, אך מופיעה בפרק זה על מנת לשמור על רצף ההצעות הקשורות נושאת.

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חברת הכנסת

הצעת חוק הרשויות המקומיות (גילוי מידע), התשפ"א-2021

1.	בחוק זה "עובדים בכירים בעיריה" – עובדים המועסקים בדרגת מנהלי אגפים או עובדים הבכירים מהם; בין היתר, העובדים המנויים בתוספת החמישית לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965, וכן כל עובד נוסף שיגדיר השר בתקנות.	הגדרות
2.	מטרתו של חוק זה הינה להגביר את יכולתם של חברי מועצה בשלטון המקומי לדרוש ולקבל מידע אודות התנהלות עובדי ופעילויות הרשות, ובכך להעצים את האחריות של הדמוקרטיה המקומית.	מטרות
3.	(א) כל סיעה במועצת הרשות רשאית לשלוח נציג להיפגש עם עובדים בכירים ברשות – אחת לרבעון לכל עובד בכיר; מועצת הרשות רשאית להגדיר שהפגישות יערכו לעיתים תכופות יותר. (ב) בפגישה יוכל לבקש נציג הסיעה מהעובד הבכיר להציג מידע ומסמכים הנוגעים לכלל פעילותה של הרשות. (ג) העובד מחויב להתייבב לפגישה עם נציג הסיעה, ולמסור את המסמכים והמידע שנדרש ממנו על ידי הסיעה, אלא אם כן מדובר במידע שגילוי או פרסומו אסור על פי כל דין או שנוגע במישרין בזכויותיו של פרט או בחובותיו כלפי העיריה. (ד) לא מסר העובד הבכיר את כלל המידע שנדרש על ידי נציג הסיעה, רשאית הסיעה לפנות לממונה על חופש המידע כהגדרתו בחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 בכדי שידרוש מהעובד הבכיר למסור את המידע המבוקש. (1ד) סבר הממונה שהעובד רשאי או חייב שלא למסור את המידע המבוקש, רשאית הסיעה לערער על החלטתו בהתאם לסעיף 17 לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998. (2ד) סבר הממונה כי אין הצדקה לאי מסירת המידע המבוקש, לבקשת הסיעה יראו באי המסירה עבירת משמעת כהגדרתה בחוק הרשויות המקומיות (משמעת), תשל"ח-1978.	הסמכת סיעות לבקשת מידע
4.	(א) לכל רשות מקומית תוקם ועדת ביקורת, כאמור בסעיף 149ג לפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965. (ב) ועדת הביקורת רשאית להזמין לדיונה עובדי רשות ותאגידים בבעלות הרשות (להלן – "עובדי"), בכדי להציג מידע ומסמכים הנוגעים לכלל פעילותה של הרשות.	הסמכת ועדת הביקורת לבקשת מידע

(ג) הזמינה הועדה עובד כאמור, יהיה העובד מחויב להתייצב לפגישת הועדה ולמסור את המסמכים והמידע כנדרש, אלא אם כן מדובר במידע שגילוי או פרסומו אסור על פי כל דין או מסמך הנוגע במישרין בזכויותיו של פרט או בחובותיו כלפי העיריה, זולת אם הם משמשים נושא הדיון בועדה.

(ד) סבר העובד שאסור לו למסור את המידע או המסמך שהתבקש לפי כל דין, רשאי לפנות לממונה על חופש המידע כהגדרתו בחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 על מנת שיכריע בסוגיה. ערעור על החלטת הממונה יעשה בהתאם לסעיף 17 לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998.

(ה) לא מילא העובד את דרישת ועדת הביקורת כאמור, והחליט הממונה שאין לכך צידוק חוקי, לבקשת הועדה יראו בדבר עבירת משמעת כהגדרתה בחוק הרשויות המקומיות (משמעת), תשל"ח-1978.

ד ב ר י ה ס ב ר

חברי המועצה ברשויות המקומיות מהווים דרג נבחר אשר מייצג את כלל התושבים ברשות ונהנה מהיכרות טובה עם אתגרי הרשות וצרכי התושבים. בדומה לחברי הכנסת בשלטון המרכזי, תפקיד חברי המועצה, ובמיוחד חברי האופוזיציה, הינו לבקר, להצביע על שגיאות או מחדלים של ראש הרשות ושל מנגנוני הרשות ולהגביר את הייצוגיות של אוכלוסיות שונות בקבלת ההחלטות.

אך בשונה מהשלטון המרכזי, בו מתקיימת מערכת מורכבת מאוד של איזונים ובלמים וחברי הכנסת משמשים כגורם מפקח, לחברי המועצה ישנם כלים מועטים לביצוע תפקידם. מטרת הצעת חוק להרחיב את ארגון הכלים העומד לרשותם של חברי מועצה לפיקוח על התנהלות הרשות. הדרג המבצע ברשויות מקומיות רבות עוצמתי ביותר, ולעיתים עושה דברו הבלעדי של ראש הרשות. לפיכך, בכדי לאפשר לחברי המועצה להיות מודעים יותר לנעשה ברשות ובמידת הצורך להצביע על הצורך לשנותו, מוצעים מספר כלים שבכוחם להקנות לחברי המועצה מידע נוסף הנדרש לשם ביצוע תפקידם כהלכה.

סעיף 3: על מנת לקדם את יכולתו של חבר המועצה למלא את תפקידו ולסייע בפיקוח ובקרה על התנהלות הרשות המקומית גם כאשר היא מבצעת את תפקידיה באמצעות תאגיד עירוני, מוצע לעגן בחוק את האפשרות של הסיעות השונות להיפגש על עובדים בכירים ברשות בכדי לקבל מהם תמונת מצב מלאה יותר על הפעילות שעליה הם ממונים. בכדי לוודא שהמידע המבוקש אכן נמסר, נקבע מנגנון המוביל לסנקציות על עובדים בכירים שאינם משתפים מידע עם חברי המועצה. נושאי המשרה הרלוונטיים יחייבו למסור מידע ומסמכים כנדרש (בכפוף לחוק ולצנעת הפרט), אחרת, לבקשת הסיעה, יראו בדבר עבירת משמעת, הרלוונטית לשם ניהול הליך כנגדם בבית הדין למשמעת של עובדי הרשויות המקומיות (לפי חוק הרשויות המקומיות (משמעת), תשל"ח-1978).

סעיף 4: ועדת הביקורת היא כלי מרכזי לפיקוח של המועצה על המתנהל ברשות, אך כיום יש לה אמצעים מעטים שמאפשרים לה למלא את תפקידה באופן איכותי והיא אינה קיימת בכל הרשויות. בכדי לתקן זאת, מוצע לחייב את כלל הרשויות להקים ועדת ביקורת, וכן להסמיך אותה לזמן עובדים מקצועיים ברשות על מנת להציג מידע ומסמכים, בדומה לנהוג בוועדת הביקורת בכנסת. נושאי המשרה הרלוונטיים

יחויבו להגיע לישיבות הוועדה שאליהן זומנו ולמסור מידע ומסמכים כנדרש (בכפוף לחוק ולצנעת הפרט), אחרת, לבקשת הוועדה, יראו בדבר עבירת משמעת, הרלוונטית לשם ניהול הליך כנגדם בבית הדין למשמעת של עובדי הרשויות המקומיות (לפי חוק הרשויות המקומיות (משמעת), תשל"ח-1978). הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ב.6 – הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – חובת התקנת מערכות סולריות בבנייני מגורים לאספקת מים חמים) // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חברת הכנסת

פ/24

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – חובת התקנת מערכות סולריות בבנייני מגורים לאספקת מים חמים), התשפ"א-2021

הוספת סעיף 1. בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, אחרי סעיף 158א3 יבוא:

158א4

"חובת התקנת מערכת סולרית לחימום מים

"בניין" – כל אחד מאלה:

(1) בניין שבו הפרש הגובה בין מפלס הכניסה הקובעת לבניין לבין מפלס הכניסה לקומה הגבוהה ביותר המיועדת לאכלוס, שהכניסה אליה דרך חדר מדרגות משותף, עולה על 13 מטרים;

(2) בניין או חלק מבניין הכולל דירות מגורים;

"מערכת חשמל סולארית" – מערכת להפקת חשמל באמצעות אנרגיית השמש;

"מערכת סולארית לחימום מים" – מערכת לאספקת מים חמים באמצעות אנרגיית השמש;

"משאבת חום לאספקת מים חמים" – מערכת לאספקת מים חמים באמצעות אנרגיית האוויר.

(ב) בכל בניין, תותקן מערכת סולרית לחימום מים, ולא יינתן לגבי בניין, היתר שאין בו תנאי המחייב התקנת מערכת סולרית לחימום מים כאמור.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), נוכח מוסד תכנון כי מחמת הצללת הבניין שלהקמתו מבוקש היתר אין אפשרות לנצל את אנרגיית השמש ניצול של ממש, או שהתקנת מערכת סולרית על הבניין תיצור מפגע ארכיטקטוני בלתי סביר, או שקיימות לגבי הבניין מגבלות גובה שהוטלו בתכנית שהופקדה או אושרה המונעות התקנת מערכת סולארית לחימום מים, רשאי מוסד תכנון לפטור את מבקש ההיתר מהוראות הסעיף האמור, לגבי הבניין כולו או לגבי חלק ממנו, ובלבד שבהיתר שיינתן לגבי בניין יהא תנאי המחייב התקנת מערכת חשמל סולארית וכן משאבת חום לאספקת מים חמים.

(ד) לאזרחים שמחויבים להתקין מערכת חשמל סולארית לפי חוק זה, יוענק סיוע כספי גובה הסיוע ייקבע בהתאם ליכולתו הכלכלית של האזרח, וזה לפי קריטריונים שיקבע שר השיכון והבינוי בהיוועצות עם ועדת העבודה והרווחה של הכנסת."

דברי הסבר

על פי תקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), התש"ל-1970, חלה חובת התקנת מערכת סולארית לאספקת מים חמים בכל בניין בישראל למעט בקומות העליונות בבניין שגובהו עולה על 29 מטרים. השימוש באנרגיית השמש לחימום מים חוסך חשמל רב, ומצמצם את זיהום האוויר והפגיעה סביבה.

בשנים האחרונות חל גידול ניכר במספר המבנים רבי הקומות בישראל. הגבלה זו בחוק מונעת מבתיים אלו ליהנות מיתרונות אספקת אנרגיה סולארית.

במקביל, הודות להתקדמות טכנולוגית, השתפרה מאוד יעילותן של המערכות הסולאריות הזמינות בשוק, כך שיצליחו לספק מים חמים מים לכל הקומות, ללא פגיעה באיכות המים החמים של הקומות התחתונות, ותוך ניצול מרבי של שטח הגג.

מטרת חוק זה מוצע היא לעדכן את התקנות הקיימות לאור השיפור הטכנולוגי ונוכח העובדה שבמציאות הנוכחית ישנן מערכות שמאפשרות לעשות כן, ולהטיל חובת התקנת מערכת אנרגיה סולארית לחימום מים בכל בניין, ללא הגבלה הנובעת מגובה או ייעוד. לחילופין, מאפשרת הצעת החוק לפטור מבנים מהקמת מערכת סולארית לחימום מים, וזאת בתנאי שהקימו תחתיה מערכת סולארית להפקת חשמל והתקינו מערכות יעילות לחימום מים באמצעות החלפת חום או ניצול חום שיורי.

הצעת החוק תוביל לצמצום צריכת החשמל בישראל של דיירים אשר גרים בבניינים רבי קומות, תגביר את ההגנה על הסביבה ותחסוך בעתיד כסף רב לאזרח.

מתוך התחשבות לפערים הכלכליים בין כלל האזרחים הוסף סעיף שמעניק קרן סיוע לאזרחים שמצבם הכלכלי לא מאפשר התקנת המערכות הסולאריות, ועל פי כן ולפי קריטריונים שיקבע שר השיכון והבינוי בהיוועצות עם ועדת העבודה והרווחה יוענק לאזרחים מסוימים סכומים כספיים שמטרתם לעזור להם להתקין את המערכות הסולאריות.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברי הכנסת דב חנין וקבוצת חברי כנסת אחרים (3370/20/פ). **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.**

הצעת החוק הוכנה על ידי טארק נסאר (בעזרתה של יעל אגמון נכט) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ב.7 – הצעת חוק איסוף סוללות משומשות // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חברת הכנסת

24/פ

הצעת חוק איסוף סוללות משומשות, התשפ"א–2021

- מטרת החוק 1. מטרתו של חוק זה הינה לצמצם את הנזקים הסביבתיים הנגרמים עקב השלכה לא מבוקרת של סוללות משומשות, לשם מימוש הזכות לסביבה נאותה, למניעה ולצמצום של מפגעים סביבתיים, לשיפור איכות החיים והסביבה ולשמירה על המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי, למען הציבור ולמען הדורות הבאים.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- ”אחראי למקום איסוף” – בעל בית עסק, מנהל בית חולים, מנהל בית ספר, ראש רשות מקומית, לפי העניין, או מי שכל אחד מהם הסמיך לעניין חוק זה;

- "בית חולים" – כמשמעותו בסעיף 24(ב) לפקודת בריאות העם ;
- "בית עסק", "בעל עסק", "השלכה", "מיחזור", ו-"מכל ייעודי" – כהגדרתם בחוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור ;
- "בית ספר" – מוסד חינוך כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 ;
- "סוללה" – מתקן לייצור חשמל בזרם ישר, המורכבת מתא חשמלי אחד או יותר ;
- "חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור" – חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993 ;
- "מקום איסוף" – בית עסק, בית חולים, בית ספר ;
- "רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית, או מועצה אזורית ;
- "השר" – השר להגנת הסביבה.
3. חובת התקנת מכל יעודי (א) האחראי על מקום איסוף יתקין מכל ייעודי במקום האיסוף שבאחריותו, ישמרו במצב תקין ונקי בכל עת ויחליפו במידת הצורך.
- (ב) לא יפונה מכל יעודי שהותקן כאמור בסעיף קטן (א) אלא בהתאם להסדר שנקבע לפי הוראות סעיף 7.
4. הקדשת המכל לסוללות בלבד האחראי למקום איסוף לא ישליך ולא ירשה לאחר להשליך למכל ייעודי דבר אחר מלבד סוללות.
5. החזרת סוללות למקום איסוף אדם שיש ברשותו סוללה, רשאי להעבירה למקומות איסוף ; האחראי למקום האיסוף יקבל את הסוללה ויעבירה למכל ייעודי.
6. קניין הסוללות למחזור (א) סוללה שהושלכה למכל ייעודי או שנאצרה בו, תהא קניינו של מתקין המכל.
- (ב) סוללה שנאספה ופונתה על פי הסדר שקבע השר לפי סעיף 7, תהא קניינו של מי שקבע השר באותו הסדר ;
- (ג) נמצא במכל ייעודי חפץ אשר בנסיבות העניין סביר להניח שהגיע לשם עקב טעות, יחולו לגביו הוראות חוק השבת אבידה, התשל"ג-1973.
7. פינוי סוללות ממכל ייעודי למחזור לא יפנה אדם, לא יוביל ולא יעביר סוללה ממכל ייעודי אלא למתקנים ייעודיים למחזור סוללות, או להטמנה לפי ההסדרים שיקבע השר.
8. חובת הסימון לא ישווק אדם סוללות אלא אם מוטבעת בהן, מודפסת עליהן או מודבקת עליהן, או על האריזה המכילה אותן, הודעה באותיות דפוס, באופן הנראה לעין, בנוסח הבא: "אין לזרוק – יש להעביר למיכל איסוף בתום השימוש", והכל באופן שאינו ניתן להסרה או למחיקה בשימוש סביר.

- מפקחים 9. הוראות סעיף 8 לחוק איסוף ופינוי פסולת למחזור לעניין פיקוח על ביצוע הוראות לפי חוק זה, יחולו בשינויים המחויבים.
- עונשין ויעוד קנסות 10. (א) העושה אחד מאלה, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד – דינו כפל הקנס כאמור:
- (1) בהיותו אחראי למקום איסוף – לא התקין מכל ייעודי, לא שמרו ולא החליפו, בניגוד להוראות סעיף 3;
- (2) בהיותו אחראי למקום איסוף – לא קיבל סוללה ולא העבירה למכל ייעודי, בניגוד להוראות סעיף 5;
- (3) פינה, העביר או הוביל סוללות, בניגוד להסדר שקבע השר בהתאם להוראות סעיף 7;
- (4) שיווק סוללה לא מסומנת בניגוד להוראות סעיף 8.
- (ב) קנס שהוטל בשל עבירה לפי חוק זה ישולם לקרן לשמירת הנקיון כמשמעותה בסעיף 10 לחוק שמירת הנקיון, התשמ"ד-1984;
- שמירת דינים 11. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מחובות הצדדים למכר לפי כל דין אחר.
- ביצוע ותקנות 12. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא יתקין, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, תקנות בכל הנוגע לביצועו; בתקנות כאמור רשאי השר –
- (1) לקבוע הוראות בעניין צורת המכלים הייעודיים, גודלם, צבעם, סימונם, מיקומם ואופן התקנתם;
- (2) לפטור מקומות איסוף מתחולתו של חוק זה דרך כלל או במקרים מסוימים.
- תקנות ראשונות 13. תקנות ראשונות לפי סעיף 7 יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת בתוך שלושה חודשים מיום תחילתו של חוק זה.
- הוראת מעבר 14. אחראי למקום איסוף יתקין מכל ייעודי במקום איסוף שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה, בתוך ששה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.
- תחילה 15. תחילתו של חוק זה ששה חודשים מיום פרסומו.

דבר היסבר

השלכת סוללות משומשות למיכלי האשפה הביתיים מובילה להתפרקותן ולזיהום סביבתי נרחב. החומרים המרכיבים את הסוללות, בייחוד המתכות הכבדות, מהווים סכנה בריאותית חמורה בהגיעם למי התהום. צריכת הסוללות הממוצעת לאדם היא כ-14 סוללות לשנה, המצטברות לכדי כ-1.4 ק"ג למשפחה, כאשר כל סוללה היא בעלת פוטנציאל זיהומי עצום. סוללה אחת עלולה לזהם כמות עצומה של מים ולפסול אותם לשימוש.

הצעת החוק המוצעת נועדה לעודד את מחזור הסוללות ולמנוע את הגעתן אל מרכזי איסוף האשפה

הרגילים ואל המשרפות. כיום נעשה האיסוף בצורה וולונטרית במרכזי איסוף במוסדות ציבור שונים. מטרת החוק לתמרץ את ציבור הצרכנים למחזור סוללות משומשות על-ידי הצבת מתקני איסוף (מיכל ייעודי) בכל בית עסק המוכר סוללות.

בעקבות קמפיין פרסומי לעידוד מיחזור הבקבוקים בטלויזיה, ברדיו ובאינטרנט, וכן בזכות פריסה רחבה של כלובי מיחזור, נמדדה עלייה מסוימת בשיעור איסוף בקבוקים. נתונים אלו מראים כי נגישות של מתקני איסוף מביאים למיחזור וולונטרי. מהשואה זו עולה כי הצבת מכלים בכל בית עסק לפי חוק זה תביא לנגישות הנדרשת לשם עידוד מיחזור הסוללות.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/3605/17), הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת ליה שמטוב (פ/166/18) ועל ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/988/18), ועל ידי חבר כנסת דב חנין (פ/1555/18). **הסעיפים שאומצו מסומנים בהצעת החוק בסימון איטליק, היתר נכתב על ידי הצוות.**

הצעת החוק הוכנה על ידי טארק נסאר (בעזרתה של יעל אגמון נכט) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ב.8 – הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חלוקת הכנסות ממתחם הגורם למפגעים סביבתיים בין רשויות מקומיות) // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזם: חברת הכנסת

פ/24/

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חלוקת הכנסות ממתחם הגורם למפגעים סביבתיים בין רשויות מקומיות), התשפ"א–2021

תיקון סעיף 9ב 1. בפקודת העיריות, בסעיף 9ב, אחרי סעיף קטן (ו) יבוא:

"(1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב), הכנסות מארנונה כללית, מהיטלי השבחה או מאחד או יותר מתשלומי החובה, שמקורן ממתחם המצוי בתחומה של רשות מקומית אחת, הגורם למפגעים סביבתיים ברשות מקומית אחרת אחת או יותר, יחולקו בין הרשות המקומית שבתחומה מצוי המתחם לבין הרשות המקומית המושפעת מהמפגעים הסביבתיים כאמור על פי כללים שיקבע השר; בסעיף קטן זה, "מפגע סביבתי" – כהגדרתו בחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב–1992, ואולם, יראו מפגע סביבתי לעניין זה אף אם הוא אינו בניגוד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרישיון עסק או לכל היתר או רישיון אחר.

(20) הרשות המקומית המושפעת מהמפגעים הסביבתיים תשקיע את חלקה מההכנסות לפי חוק זה, בהגנה על התושבים מפני אותם מפגעים, על ידי נקיטת אמצעים כגון הקמת מבני-מגן, איטום בתים, הגברת הפיקוח על האתר או מתן שירותים עירוניים משופרים שיטיבו עם בריאות ורווחת התושבים ויפצו אותם על הנזק הסביבתי שנגרם להם."

ד ב ר י ה ס ב ר

במקרים רבים, תושבים של יותר מרשות מקומית אחת נפגעים מהשלכות שליליות של מתחמים הנמצאים בשטח שיפוט של רשות אחרת, פגיעה שמתבטאת בזיהום שחוצה את הגבולות בין הרשויות ופוגע בתושבים של רשויות שכנות. אולם, רק רשות אחת שבתחום השיפוט שלה נמצא המתחם יוצאת נשכרת מתשלומי הארנונה עבור שטח המתחם. מצב זה יוצר אי שוויון בין הרשויות שחלקן ניזוקות בשעה שאחרות יוצאות נשכרות.

מטרת הצעת חוק זו לעשות צדק עם כלל הרשויות הנפגעות ממתחמים אלו ולהביא לשוויון ביניהן. כמו כן, מוצע לקבוע כי הכנסות הארנונה יחולקו בין כלל הרשויות הנפגעות על פי כללים שיקבע שר הפנים. הצעת חוק זוהי הונחה על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת חנא סוייד וקבוצת חברי כנסת (פ/2235/19; הוסרה מסדר היום ביום י"א בתמוז התשע"ד (9 ביולי 2014)), על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת איימן עודה וקבוצת חברי הכנסת (פ/824/20) ועל שולחן הכנסת בכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת איימן עודה (פ/2154/23).

פרק ג': הצעות חוק חדשות לחלוטין

הצעת חוק ג.1 – הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – בניית דירות קטנות) // יעל

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – בניית דירות קטנות), התשפ"א–2021

- תיקון סעיף 63ב
1. בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה–1965, בסעיף 63ב לחוק –
- (1) בסעיף קטן (ב)(1), במקום "100" יבוא "30";
- (2) בסעיף קטן (ב)(1), במקום "20%" יבוא "שליש";
- (3) בסעיף קטן (ג), במקום "20%" יבוא "שליש";
- (4) בסעיף קטן (ג) –
- (א) פסקה (1) תימחק.
- (ב) אחרי פסקה (2) יבוא:
- "(3) לא יאשר מוסד התכנון תוכניות חריגות כאמור בפסקה (2) ברשויות מקומיות המסווגות כמבוססות.
- (4) בסעיף זה "רשויות המסווגות כמבוססות" – עיריות איתנות כהגדרתן בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה–1965 וכן רשויות מקומיות שאינן עיריות, שסווגו כמבוססות על פי אמות מידה שיקבע השר באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה; אמות המידה יקבעו במטרה להוביל לבניית דירות קטנות רבות יותר ברשויות אמידות ביחס לאלו שאינן אמידות."
- (5) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:
- "(ה) הוועדה המקומית רשאית לייעד את הדירות הקטנות בתכנית, כולן או חלקן, למי שהם זכאי משרד הבינוי והשיכון לפי חוק הלוואות לדירה, התשנ"ב–1553.
- (ו) לבקשת מועצת העירייה כהגדרתה בפקודת העיריות, הוועדה המקומית רשאית לייעד את הדירות הקטנות בתכנית, כולן או חלקן, לרכישה על ידי חברה עירונית לדירה ציבורי כהגדרתה בחוק זכויות הדייר בדירה הציבורי, תשנ"ח–1998."
2. שר הפנים הוא האמון על ביצוע סעיף זה והוא רשאי להתקין תקנות במטרה
- ביצוע

להוביל לביצועו ולאכיפתו.

תקנות	3.	תקנות ראשונות לפי תיקון זה יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של
ראשונות		הכנסת שלושה חודשים ממועד פרסומו ברשומות.
תחילה	4.	חוק זה יכנס לתוקפו ויחול על אישרן של כל התחלות הבנייה שישה חודשים
		ממועד פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרתו של חוק זה הינה להרחיב את תכולת החיוב לבניית דירות קטנות בהתחלות בנייה, מחמישת מהדירות העתידות להבנות בפרויקטים לשליש מהדירות הללו, וכן להחיל דרישה זו על יותר יוזמות (מיוזמות הכוללות מאה דירות ומעלה לכל אלו הכוללות שלושים דירות ומעלה).

המצב הקיים כיום בחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965, סעיף 63ב, מאפשר חריגים נרחבים, כדלקמן: "ג) ... מוסד תכנון רשאי, בהחלטה מנומקת, לאשר תכנית אף אם מספר יחידות הדיור הקטנות הכלולות בה קטן מ-20%, אם נוכח שמתקיים אחד מאלה:

(1) מאפייני הבינוי בתחום התכנית או מאפייני המיוחדים האחרים, מצדיקים שלא לכלול בה מספר דירות קטנות כאמור;

(2) נוכח מאפייני היישוב שבתחומו נכלל שטח התכנית, לרבות מאפייני האוכלוסייה או קיומו של מלאי מספיק של דירות קטנות, אין צורך או הצדקה לייעד קרקע לדירות קטנות..."

דירות קטנות משרתות ציבור רחב יותר מדירות גדולות, זוגות צעירים, קשישים, משפחות מעוטות יכולת וכדומה. שילוב דירות קטנות במרקם הבנייה בארץ על כל אזוריה יכול להוביל לעירוב של האוכלוסיות השונות, ואיתו להדדיות ויחסי שכנות שיכולים, בתורם, להצמיח הכרה וסובלנות בין קבוצות שונות בחברה.

נוסף על כך, דירות קטנות הן חסכוניות יותר במשאבים. מאחר ובנייה היא אחד הגורמים המזהמים ביותר בעיר המודרנית, הקטנת שטח המחיה היא מטרה סביבתית חשובה. זאת ועוד – קירור, חימום, תאורה, ניקיון, אחזקת הדירה וצרכים נוספים הם יעילים יותר אנרגטית וסביבתית בדירות קטנות מאשר בדירות גדולות מבחינת צריכת משאבים מתכלים ואנרגיה.

לבסוף, מכיוון שחינוך, ביטחון ושירותים מוניציפאליים עודם מחולקים באופן שאינו שוויוני בין ערים ושכונות שונות לפי מעמד כלכלי, הגברת השילוב של דירות קטנות באזורים מבוססים תאפשר למשפחות ויחידים מכל השכבות הסוציו-אקונומיות ליהנות באופן שוויוני יותר משירותים חברתיים איכותיים. כך תמנע הדרת הציבור שאין לאל ידו לרכוש דירות גדולות באזורים מבוססים מאזורים אלו. לפיכך מוצע לבטל אחד משני הסייגים לחיוב לבניית דירות קטנות (שקבוע בסעיף 63ב(1)), ולאפשר לסייגים השני, בסעיף 63ב(2) להיות מופעל רק ברשויות מקומיות שאינן אמידות כלכלית. במילים אחרות, מוצע למעשה לחייב לבנות דירות קטנות ברשויות אמידות ללא סייג, בכדי לקדם את העירוב והשוויון ביכולת המגורים באזורים המבוססים. לעומת זאת, ברשויות חלשות יותר כלכלית, ככל שרשות התכנון סבורה שאין עוד צורך בדירות קטנות, היא רשאית לאשר תוכניות בהן מספר הדירות הקטנות נמוך מהרף, כפי שקבוע בסעיפים שצוינו.

כמו כן, מוצע לאפשר לוועדה המקומית ליעד את הדירות הקטנות לזכאי הלוואות לפי חוק הלוואות לדיור, התשנ"ב-1553, ואף לאפשר למועצת העיר ליעד דירות אלו לדיור ציבורי בבעלות העירייה. בעזרת

שני אמצעים אלו, הדירות הללו יוכלו להיות חלק מהפתרון למצוקת הדיור השוררת בישראל לאוכלוסיות שידן אינה משגת בעקבות מחירי הדירות הגבוהים בארץ.
 טרם הוגשה הצעת חוק זהה או דומה לזו, אולם סעיף 4(א)(ה) הוגש כהסתייגות לתיקון 101 בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, על ידי קבוצת מר"צ, העבודה וחד"ש.
 הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ג.2 – הצעת חוק ערים חכמות (הוראת שעה) // יעל

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק ערים חכמות (הוראת שעה), התשפ"א-2021

הגדרות	1.	בחוק זה –
"המנהלה הארצית" – מנהלה אותה יפעיל שר הפנים לקידום הדיגיטציה בשלטון המקומי;
"רשויות מקומיות" – כהגדרתן בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965;
"השר" – שר הפנים.
מטרות	2.	מטרתו של חוק זה הינה להוביל להאצת המעבר לשירותים דיגיטליים בשלטון המקומי בהתאם להוראות חוק זה, ולמזער את צריכת הנייר ודברי הדפוס במנהל המוניציפאלי, בתוך חמש שנים ממועד פרסומו.
יעדים מדידים	3.	(א) השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה, יקבע יעדים מדידים למעבר לדיגיטציה של כלל שירותי המשרד המוצעים על ידי הרשות המקומית תוך חמש שנים לאחר פרסום החוק, הכוללים התייחסות ליעדים הבאים:
(1) הגברת יעילות המעבר לדיגיטציה בשלטון המקומי;
(2) שמירה על בטיחות המידע הדיגיטלי של תושבי הרשויות המקומיות;
(3) וידוא שהשירותים הדיגיטליים המסופקים נגישים לכלל אוכלוסיות התושבים ברשות;
(4) וידוא שהכלים הדיגיטליים אינם מעצימים חוסר שוויון בין קבוצות בחברה.

(ב) השר יפתח כלי מדידה ליעדים המדידים האמורים, בנושאי בקרה על אבטחת המידע הדיגיטלי של תושבי הרשויות המקומיות, בקרה על הנגישות של הכלים הדיגיטליים לכלל תושבי הרשות ובקרה על מגמת האימוץ של כלי הטכנולוגיה הדיגיטלית ברשות; בהמשך לכך, השר יפעל להכשרת גורמים האמונים על מדידה זו בכל רשות מקומית.

(ג) טרם גיבוש היעדים המדידים ואופני מדידתם השר יתייעץ עם רשויות המדינה הרלוונטיות לתחום השלטון המקומי והדיגיטציה.

4. תפקידי המנהלה השר יפעיל מנהלה לקידום הדיגיטציה בשלטון המקומי, לאחר התייעצות עם רשויות המדינה הרלוונטיות לתחום השלטון המקומי והדיגיטציה בנוגע לאופני הפעלתה; סמכויות המנהלה יהיו –

(א) לפעול לשיפור תשתית הדיגיטציה של השלטון המקומי בישראל;

(ב) לנסח מדיניות מעודכנת לאופן קיום הליכי רכש ואישורים הנוגעים לכלים המיועדים לדיגיטציה, תוך הקפדה על אבטחת המידע של התושבים ונגישותם של הכלים לכלל הקבוצות באוכלוסייה, באופן המונע אי-שיוון בנגישות של קבוצות שונות לכלים אלו;

(ג) לקדם, לתכנן ולקיים פעילות הסברה וכל פעילות אחרת, לתושבים, לעובדי השלטון המקומי, ולנבחרי המועצות וראשיהן, במטרה להגביר את שימוש הציבור בשירותים הדיגיטליים של השלטון המקומי;

(ד) לתאם בין הגורמים השונים שפועלים בתחום הדיגיטציה של השלטון המקומי במטרה להעצים את היעילות ובטיחות המידע הדיגיטלי של תושבי הרשויות המקומיות, ולפעול לכך שהשירותים הדיגיטליים נגישים לכלל אוכלוסיות התושבים וכן שהשירותים אינם מגבירים חוסר שוויון בין קבוצות בחברה;

(ה) לפתח מערך לתמיכה בהטמעת כלי הדיגיטציה לגורמים הממונים על כך בשלטון המקומי;

(ו) לפתח כלים לאיתור והעסקה של כוח אדם איכותי, בעל הכשרה מתאימה, שיסייע לקדם את תהליך הדיגיטציה בשלטון המקומי;

(ז) לחלק תקציב נוסף לרשויות להם קשיים מיוחדים בתהליכי דיגיטציה, מתוך התקציב שיוקדש לכך על ידי השר, על פי קריטריונים שיקבע השר בתקנות באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה;

(ח) למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליו על ידי חוק זה;

(ט) השר רשאי לדרוש מהמנהלה להביע את עמדתה בעניין מסוים המצוי בתחום פעילותה, כפי שיפרט בדרישה.

- תכנית
שנתית
ותכניות
שנתיות
5. רב (א) רשויות מקומיות יגבשו ויגישו לאישור המנהלה הארצית תכנית רב שנתית למעבר לשירותים דיגיטליים ותכניות שנתיות ליישום התוכנית הרב שנתית ;
- (ב) כל רשות מקומית תגיש למנהלה הארצית, בתום כל שנה, דין וחשבון כולל על ביצוע התכנית השנתית שאימצה כאמור.
- (ג) המנהלה הארצית תגיש לשר ולוועדת הפנים והגנת הסביבה, עד ה-31 במרס בכל שנה, דין וחשבון על ביצוע התכנית השנתית בידי הרשויות במהלך שנת התקציב שקדמה למועד הדיווח ; הדין וחשבון יובא לידיעת הציבור בדרך שורה השר.
- תקציב
המנהלה
6. (א) המנהלה תכין ותגיש לאישור השר ולאישור שר האוצר, לא יאוחר מ-31 ביולי בכל שנה, פירוט של התקציב הנדרש לביצוע תפקידיה הקבועים בחוק זה, בהתייחס לשנת התקציב הבאה.
- (ב) חלקו של התקציב השנתי האמור מתוך תקציב המדינה, בהתאם להוראת סעיף קטן (ב), ייקבע בחוק התקציב השנתי של המדינה, כתחום פעולה נפרד במסגרת תקציב משרד הפנים.
- דיווח
תקציבי
7. (א) רשויות שקיבלו תקציב מהמנהלה לצורך ביצוע פעולות בתחום הדיגיטציה בשלטון המקומי, כאמור בסעיף 4(ז) יגישו למנהלה, אחת לשישה חודשים, דין וחשבון בדבר ביצוע התקציב האמור.
- (ב) המנהלה תערוך ותגיש לשר ולשר האוצר, לא יאוחר משישה חודשים מתום כל שנה, דין וחשבון לעניין הוצאותיה ולעניין התקציב שחילקה לרשויות.
8. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
9. (א) תקנות ראשונות מכוח חוק זה יונחו על שולחן ועדת הפנים והגנת הסביבה שלושה חודשים ממועד פרסומו של חוק זה ברשומות.
- (ב) חוק זה יעמוד בתוקפו ממועד פרסום החוק ועד לחמש שנים לאחר מכן. השר רשאי, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה, להאריך בצו את תוקפו של חוק זה בחמש שנים נוספות.

ד ב ר י ה ס ב ר

על ישראל למנף את ההזדמנות הטמונה במהפכה הדיגיטלית ובהתקדמות טכנולוגיות המידע והתקשורת כדי לקדם יעדים חברתיים ואסטרטגיים, כגון : צמצום פערים חברתיים וגיאוגרפיים, צמיחה כלכלית מואצת וקידום ממשל חכם וידידותי לאזרח. במילים אחרות, על ישראל לשאוף להוביל בתחום הממשל הדיגיטלי הנגיש והסביבתי.

בכדי לעשות כן, יש לקיים מעבר יעיל לשירותים דיגיטליים תוך קידום העקרונות הבאים : שמירה על בטיחות המידע הדיגיטלי של תושבי הרשויות המקומיות, וידוא שהשירותים הדיגיטליים המסופקים נגישים לכלל אוכלוסיות התושבים ברשות והבטחה שהכלים הדיגיטליים אינם מעצימים חוסר שוויון בין

קבוצות בחברה ; תכליתו של חוק זה הינה שמטרה זו תצא מן הכוח אל הפועל, לאור העקרונות לעיל, בתוך חמש שנים ממועד פרסומו.

על אף שמיזמים שונים בנושא זה קיימים כבר במסגרות מגוונות של הרשות המבצעת, מטרתו של חוק זה הינה לעגן את סוגיית הדיגיטציה בחקיקה, בכדי להוביל למיסוד והסדרה של העיסוק בתחום. זאת, שכן גורמים שונים ורבים מעורבים בזירה באופן שתואר על ידי דו"ח מבקר המדינה כנטול תיאום, דבר שפוגע ביעילות ובאיכות המעבר לדיגיטציה.

סעיף 3 : בכדי לעשות כן, מוצע לחייב את שר הפנים לקבוע יעדים מדידים למעבר לדיגיטציה בשלטון המקומי, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה. כמו כן, מוצע לחייב את השר לפתח כלי הערכה שיאפשרו לאמוד את הצלחת מאמצים אלו, לאחר התייעצות עם גורמים ציבוריים רלוונטיים (בין היתר, מיזמי דיגיטציה ממשלתיים וגופים אחרים). מוצע בנוסף שעל השר יהיה לפעול גם לקידום הכשרתם של גורמים שיהיו אמונים על עריכת האומדנים ברשויות השונות, כך שניתן יהיה לעקוב ברשויות השונות אחר מימוש התוכניות. העקרונות המנויים בחוק מוצעים על מנת להדריך את השר לכתיבת יעדים שיובילו למעבר אחראי ויעיל לשירותים דיגיטליים, שאין בו פגיעה בקבוצות אוכלוסייה שונות.

סעיף 4 : השר יקים מנהלה שמטרתה לסייע להוצאה לפועל של תכליותיו של חוק זה. הסמכויות המוקנות למנהלה מאפשרות תהליכי ליווי, פיקוח, דיווח, חלוקת תקציב לרשויות הנדרשות לכך, וכיוצא בזה. המנהלה תוקם לאחר הליך היוועצות עם רשויות המדינה הרלוונטיות לתחום השלטון המקומי והדיגיטציה (בין היתר, מיזמי דיגיטציה ממשלתיים וגורמים אחרים).

סעיף 5 : מוצע שרשויות מקומיות יגבשו תוכניות רב שנתיות ושנתיות להשגת היעדים שקבע השר, שיאושרו על ידי המנהלה הארצית, כך שהתוכניות יהיו מותאמות לצרכיהן ונסיבותיהן המקומיות בצורה הטובה ביותר. בהמשך לכך, נדרשות הרשויות להעביר דין וחשבון למנהלה הארצית על ביצוע התוכניות, שעל בסיסן מוצע שהמנהלה הארצית תדווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה ולשר על מצב הדיגיטציה ברשויות המקומיות. דיווחים אלו יובאו לידיעת הציבור, בכדי שיוכל להישאר מעורב ומיועד בתהליך.

סעיף 6-8 : נוגעים לדיווח הנוגע למימוש כספים ולביצוע תכליות המנהלה, בכדי שניתן יהיה לאמוד את התקדמותה ויעילותה של המנהלה ופעילותה. בכך, ניתנים לשר הכלים והמידע להחליט האם בהמשך להאריך את תוקפו של חוק זה.

הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ג.3 – הצעת חוק פקודת העיריות (תיקון – חוקי עזר סביבתיים) // יעל

מספר פנימי :

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים : חברי הכנסת

הצעת חוק פקודת העיריות [נוסח חדש] (תיקון – חוקי עזר סביבתיים), התשפ"א–2021

הוספת סעיף 262 א.1. בחוק פקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה–1965, אחרי סעיף 262 יבוא:

262 א. (א) השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ואחר התייעצות עם ארגונים סביבתיים, יפרסם ברשומות רשימת "חוקי עזר סביבתיים לדוגמה" בנושאים הבאים:

- (1) צמצום, הפרדה וטיפול באשפה, בפרט בפסולת אורגנית.
- (2) ניהול משאבי האנרגיה העירוניים, התייעלות אנרגטית וקידום מעבר לשימוש באנרגיה ממקורות מתחדשים.
- (3) קידום תחבורה בת קיימא תוך דגש על הליכתיות וקידום הנסיעה באופניים.
- (4) ניטור וצמצום פליטת גזי חממה וגזים מזהמי אוויר.
- (5) שמירה וטיפול הטבע והצמחייה העירונית, כולל קביעת ועמידה ביעדי צל וגינון סביבתי, קביעת מדיניות הריסוס בשטחים פתוחים ושטחי טבע בעיר, וכן שמירה על משאב העצים העירוני והיערות העירוניים.
- (6) קידום הכלכלה המעגלית וצמצום הצריכה הביתית, העסקית והתעשייתית.
- (7) הענקת תו בריאות בעסקים משווקי מזון, כגון מסעדות, בתי קפה וחנויות מכולת.
- (8) צמצום צריכת המשאבים של המנהל העירוני העירוני, בתחומי הציוד המשרדי, הדלקים המזהמים וכיוצא בזאת.
- (9) ניטור ומניעת זיהום מקורות המים העירוניים, וכן מי הים, האגמים, המעינות, הנחלים והחופים, אם ישנם בשטח העיר.
- (10) קידום ההתקשרות עם עסקים המייצרים באופן מקומי וירוק במכרזים העירוניים.

(ב) מועצת העירייה תדון באימוץ חוקי העזר הסביבתיים לדוגמה לא יאוחר משישה חודשים ממועד פרסומם ברשומות, כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) מועצת העירייה רשאית לאמץ בהחלטה חוק עזר לדוגמה בלא שינויים, לאחר התייעצות עם הועדה לאיכות הסביבה, כהגדרתה בחוק זה.

(ד) החליטה מועצת העיר לאמץ חוק עזר לדוגמה, כאמור בסעיף קטן (ב), תודיע על כך לשר וההודעה על האימוץ תפורסם ברשומות; אימוץ כאמור לא יותנה באישור השר או גורמים אחרים במשרדו.

(ה) ביקשה מועצת העירייה לערוך שינויים בחוק העזר לדוגמה טרם אימוצו, תהיה רשאית לעשות כן, לאחר התייעצות עם הועדה לאיכות הסביבה כהגדרתה בחוק זה ובלבד שהשינויים לא יחרגו מהותית מרוח ונושא חוק העזר לדוגמה שפורסם.

(ו) החליטה מועצת העירייה לאמץ חוק עזר לדוגמה תוך עריכת שינויים, כאמור בסעיף קטן (ה), תודיע על כך לשר וההודעה על אימוץ חוק העזר לדוגמה תוך שינויו תפורסם ברשומות.

(ז) סבר השר, או מי שהסמיך לכך, שחוק העזר לדוגמה בו נערכו שינויים חרג מנושאו ורוחו של חוק העזר לדוגמה, בניגוד להנחיות סעיף קטן (ד), יידע את מועצת העירייה על כך בכתב, והליך אישורו יהיה כהליך הקבוע בסעיף 258.

(ז) החליטה מועצת העירייה שלא לאמץ חוק עזר סביבתי לדוגמה לאחר הדיון בו, כאמור בסעיף (ב), תפרסם את החלטתה כאמור במקומות הבאים:

(1) מקום בולט ומרכזי באתר האינטרנט העירוני לא יאוחר מ-15 ימים לאחר מועד קבלת החלטת הדחייה.

(2) על גבי חשבון הארנונה התקופתי של תושבי העיר, בין אם ניתן באמצעים אלקטרוניים או באופן מודפס, בשתי החשבונות שלאחר קבלת ההחלטה, לא יאוחר מהחשבונות המונפקות חודש ימים לאחר מועד קבלת החלטת הדחייה.

(3) הידיעון המקוון (ניוזלטר) והרשתות החברתיות של העירייה, באם קיימים, לא יאוחר מחודש ימים לאחר מועד קבלת החלטת הדחייה.

(ח) על השר לעדכן את נוסח חוקי העזר לדוגמה לכל הפחות אחת לעשר שנים, או לעיתים תכופות יותר אם מתעורר הצורך.

(1) שינה השר חוק עזר לדוגמה שפורסם כאמור, לא יפגע השינוי באימוץ חוקי העזר שנעשה בעבר.

(2) שינה השר את חוק העזר לדוגמא מועצת העירייה
תתייחס אליו כאל חוק עזר לדוגמא חדש, ותדון בו כאמור
בסעיף קטן (ב).

(ט) סעיף זה אינו גורע מסמכויות מועצת העירייה לחוקק חוקי עזר
באופן אחר לפי כל דין.

(י) שר הפנים יגיש לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, מדי
שנה, דין וחשבון שנתי על מצב פרסום חוקי העזר לדוגמא, וכן
תמונת אימוצן ברשויות המקומיות השונות; דין וחשבון זה
יפורסם באתר האינטרנט של משרד הפנים.

תקנות ראשונות 2. תקנות ראשונות הנדרשות לפי תיקון זה, ובכללן אף חוקי העזר הסביבתיים
לדוגמא הראשונים, יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת
בתוך שלושה חודשים ממועד פרסומו של חוק זה.

תחילה 3. חוק זה יכנס לתוקפו שישה חודשים ממועד פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

שינוי האקלים הוא עתה בבחינת עובדה קיימת. בשנים האחרונות, הערים והרשויות המקומיות
בעולם ובישראל הופכות לגורם מוביל בזירת האקלים העולמית. הרשויות המקומיות בישראל כבר הראו
שהן יכולות לפלס דרכן בתחום זה, אך בכדי להיות מופת ודוגמה להתכוננות ולמאבק במשבר האקלים
יש לרשויות רבות עוד התאמות ושינויים לא פעוטים.

רשויות מקומיות רבות חוות קשיים בירוקרטיים-מקצועיים בתהליך אישור חוקי העזר שלהן בנושאי
אקלים וסביבה, ואף בנושאים אחרים. זאת, עקב תקופות המתנה ארוכות לאישורם ע"י הייעוץ המשפטי,
מחסור בידע מקצועי בתחום הקיימות וחסך במומחיות המשפטית הנדרשת בכדי לנסח חוקי עזר.
מטרתו של חוק זה הינה להעניק כלים לשלטון המקומי בכדי שיוכל לקדם ביעילות ובמהירות מדיניות
סביבתית המתמודדת עם סכנת משבר האקלים, באופן התואם את צרכיו ותכליותיו של הציבור ברשות.
כיום, מנגנון חוקי העזר לדוגמא מאפשר קיצור של ההמתנה לאישור המשפטי, כמו גם אפיק בו יכולים
לפעפע רעיונות מפותחים למדיניות ממשרד הפנים לשלטון המוניציפלי. אולם, רשימת חוקי העזר לדוגמא
לא התעדכנה כבר למעלה מעשרים שנה, וחוקי העזר לדוגמא שהתפרסמו במאה שעברה חסרים
התייחסות לשינויי האקלים.

סעיף א: מוצע לחייב את שר הפנים לפרסם נוסחים מחודשים של חוקי עזר לדוגמא בשלל נושאים
סביבתיים, בכדי לחדש ולרענן את מאגר חוקי העזר לדוגמא בנושאים בוערים אלו.

סעיף ב-ד: בהמשך לכך, מוצע לחייב את מועצת העירייה לשקול את אימוץ חוקי העזר הסביבתיים
בתוך זמן מוגבל, באופן שאינו מותנה באישור השר. כך הופך האימוץ לתהליך מואץ, דמוקרטי ויעיל.

סעיף ה-11: מועצת העירייה רשאית לשנות את חוקי העזר הסביבתיים בכדי שיתאימו להקשר המקומי
(תוך הגבלת השינויים בעזרת מנגנון 'נושא חדש', המקביל לזה שישנו בכנסת). מטרת סייג זה הינה לאפשר
אוטונומיה וסמכות לרשות לחוקק חוקי עזר מותאמים למציאות המקומית שלה, וזאת בתהליך מהיר
ויעיל גם כן, ולאחר הפרייה רעיונית מהנוסח המקורי של חוקי העזר לדוגמא.

כך, הגורמים השונים ישקלו את טובת הסביבה ועתידנו, ויוכלו בקלות להפכם למציאות במדיניותם המוניציפאלית.

סעיף ז: החליטה מועצת העיריה שלא לאמץ חוק עזר סביבתי, מוצע לאלצה לפרסם את החלטתה ברבים באפיקים שונים, על מנת לעודד את הציבור להפעיל עליה לחץ לחזור בה מהחלטתה או לאמץ מדיניות סביבתית אחרת. כך, תושבי הרשות המקומית הופכים לסוכני שינוי אם נציגיהם לא פועלים דיים כנגד תופעת משבר האקלים.

סעיף ח: מוצע לחייב את השר לעדכן את חוקי העזר הסביבתיים לדוגמה אחת לתקופה, בכדי לשמור על חדשנותם בתחום בו מתגלים פיתוחים מדעיים ומדיניותיים חדשות לבקרים. עדכן השר את הנוסח, יחויבו העיריות בהליך האמור לעיל בנוגע לנוסחים החדשים גם כן, אולם הדבר לא יפגע באימוץ של חוקי עזר קודמים.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה ראשונה תלבן הוועדה את הנושאים הנוספים בהם יידרש שר הפנים לפרסם חוק עזר לדוגמה, וכן את אופן הביקורת על מנגנון 'הנושא החדש' כך שיותיר חופש נרחב לשלטון המקומי להחליט על חוקי העזר התואמים את צרכיו ותכליותיו.

הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ג.4 – הצעת חוק קידום הקיימות בשלטון המקומי (תיקוני חקיקה) // יעל

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק קידום הקיימות בשלטון המקומי (תיקוני חקיקה), התשפ"א–2021

- תיקון סעיף 167 1. בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה–1965 (להלן: "החוק העיקרי"), בסעיף 167 אחרי פסקה (א) תבוא פסקה (א3) –
- "א) מנתה העירייה מעל ל-150,000 תושבים, תמנה מועצת העיריה
- (3) אקולוג או צוות אקולוגים עירוני וכן מנהל אקלים וקיימות.
- (1) מינויים לפי סעיף קטן זה יהיו של אנשים ראויים, בעלי כשירות מקצועית רלוונטית בנושאי הקיימות, התכנון העירוני, משבר האקלים והאנרגיה המתחדשת, בדרך של מכרז פומבי בכפוף להוראות סעיף קטן (א2).
- (א1) המינויים יהיו של אנשים בעלי ניסיון של שלוש שנים לפחות בעבודה מקצועית או ניהולית בתחומי עבודת השלטון המקומי או הגנת הסביבה.

(2) האקולוג או צוות האקולוגים העירוני יהא אחראי על שיקום, שימור ופיתוח נכסי הטבע בעיר, תוך שיתוף הציבור בתהליך זה.

(א) האקולוג העירוני יקיים סקר טבע עירוני אחת לחמש שנים, או במועד הכנת תוכנית מתאר עירונית, הכולל מיפוי צל נטוע בעיר.

(ב) האקולוג העירוני יבנה תוכנית עירונית לשילוב קהילה בטיפול הטבע העירוני, וללימוד הטבע העירוני בבתי ספר, שתאושר על ידי הועדה לאיכות הסביבה כהגדרתה בחוק זה (בסעיף זה: "הועדה").

(ג) האקולוג העירוני יבנה תוכנית, שתאושר על ידי הועדה, לאימוץ תקן צל למרחב הציבורי בעיר ובו הנחיות לנטיעת עצים ולשמירה על מרקמי צל קיימים.

(ד) האקולוג העירוני יבנה תוכנית וינסח הנחיות שיאושרו על ידי הועדה, לפיתוח הגינות המקיים בעיר, וכן לשמירה ועידוד נטיעת צמחייה מקומית ישראלית בגינות העירוניות.

(ה) האקולוג העירוני יתכלל את ניהול שטחי הטבע בעיר, בין היתר את קליטת הקהל שלהם, מניעת שריפות בשטחם, חינוך לשמירה על הטבע כחלק מהפעילויות המוצעות בהם וכיוצא בזאת.

(ו) האקולוג העירוני יסנכרן ויתאם בין אגפי העיריה השונים העוסקים בטבע העירוני, באופן שמקדם את שגשוגו.

(ז) האקולוג העירוני יפעל להעלאת קרנו של הטבע העירוני בשטח העירייה, תוך שיתוף פעולה עם רשויות המדינה והגורמים האמונים על התיירות בעיר.

(ח) האקולוג העירוני ינכח בדיוני הועדה המקומית לתכנון ולבניה כהגדרתה בחוק התכנון והבניה (תשכ"ה-1965), ככל שהיא, או אחת מועדות המשנה שלה, דנות בכל הנוגע לשטחים פתוחים או לגנים בעיר.

- (ט) האקולוג העירוני יבחן תוכניות בנייה המשפיעות על שטחי טבע רגישים בשטחי העירייה, ויציע פתרונות וחלופות שמטרתן לסייע לשמירה על המרקם הטבעי והאיזון האקולוגי בעיר.
- (י) האקולוג העירוני יוזמן לכל ישיבה של מועצת העירייה ושל כל ועדה מוועדותיה, ככל שהן עוסקות בתחומי הסביבה הטבעית העירונית, ותינתן לו הזדמנות להביע עמדתו בעל פה או בכתב לפני קבלת כל החלטה הנוגעת לתחומי הסמכתו.
- (3) מנהל האקלים והקיימות יהיה אחראי לניהול והובלת תהליך ההערכות לשינויי אקלים, על כל היבטיו, וכן יהיה אחראי לקידום הקיימות בעיר, תוך שיתוף הציבור בתהליך זה.
- (א3) על אף האמור בסעיף 3, מנהל האקלים והקיימות לא יהיה אחראי על ההגנה על הטבע, הצמחייה ובעלי החיים בעיר.
- (א) מנהל האקלים והקיימות העירוני יבצע הכשרות לעובדי העירייה וגופי סמך בתחומי הקיימות והאקלים ועדכון וכן ישתף את העובדים בעירייה בפעולות העירייה בתחום הקיימות, אחת לתקופה.
- (ב) מנהל האקלים והקיימות העירוני, באישור הועדה, יהיה אחראי על ניסוח תוכניות והוצאתן לפועל להטמעת עקרונות ניהול מקיים במסגרת פעילות העירייה: מכרזי העירייה, צי הרכב העירוני, תחזוקה ותפעול של מבני העירייה, וכיוצא בזאת; ככל שביצוע התוכניות האמורות דורש הוצאה תקציבית, הן יאושרו במועצת העירייה.
- (ג) מנהל האקלים והקיימות העירוני יכתוב תוכנית יישומית ליעדי הפחתת פליטות גזים מזהמים וגזי חממה בעיר ויכין תוכנית פעולה מקומית להתכוננות לשינויי אקלים, שיאושרו על ידי הועדה והמועצה; לאחר אישורן, יהיה אחראי להוציאן לפועל.
- (ד) מנהל האקלים והקיימות יבנה תוכנית עירונית להעלאת המודעות של תושבי העיר ותלמידי בתי הספר העירוניים למשבר האקלים ולדרכי מניעתו, שתאושר על ידי הועדה.

(ה) מנהל האקלים והקיימות העירוני יוזמן לכל ישיבה של מועצת העיריה ושל כל ועדה מוועדותיה, ככל שהן עוסקות בתחומים מתחומי סמכותו, ותינתן לו הזדמנות להביע עמדתו בעל פה או בכתב לפני קבלת כל החלטה הנוגעת לתחומים אלו.

(4) נוסף על הדרישות הקבועות בסעיף (א3)(1) יהיה מנהל האקלים והקיימות בעל תעודת סיום קורס ממוני אנרגיה באחד המוסדות שבהם הקורס אושר בידי הממונה (כהגדרתו בחוק מקורות האנרגיה, תש"ן-1989), או לחלופין עמד בבחינה של ועדת מומחים שמינה הממונה האמור.

(5) ביקש חבר מועצת העיריה שמנהל האקלים והקיימות או האקולוג העירוני יחוו את דעתם בנושא העומד על סדר יומה של מועצת העיריה, תינתן להם הזדמנות לחוות את דעתם בכתב או בעל פה.

(א5) מנהל האקלים והקיימות והאקולוג העירוני יגישו, מדי שנה, דין וחשבון שנתי על מצב איכות הסביבה והטבע העירוני בעיר ועל פעילותם בשנה החולפת; דין וחשבון זה יפורסם באתר האינטרנט של העיריה ובדרכים נוספות עליהן יורה ראש העיריה, ויעמוד לעיון הציבור במשרדי העיריה, בלא תשלום. (6) בכל יחידה עירונית יוקצה אדם האמון, בין יתר תפקידיו, על מסירת מידע למנהל האקלים והקיימות, קבלת תוכניות הנוגעות לתפקוד האגף ממנו וסיוע למימוש; אדם זה יכונה "נציג קיימות אגפי".

(7) (א) בכל רשות בה מונו מנהל אקלים וקיימות ואקולוג עירוני לפי חוק זה, יוקם "פורום קיימות עירוני", שיתכנס לא פחות מאחת לרבעון.

(ב) בפורום יהיו חברים ראש העיריה, מנכ"ל העיריה, מנהל האקלים והקיימות העירוני, האקולוג העירוני, מנהלי האגפים בעירייה ונציגי הקיימות באגפים השונים; כמו כן יכלול הצוות נציגים מן הציבור ונציגי ארגוני אקלים וסביבה, בשיעור שיקבע השר.

(ג) פורום הקיימות העירוני יעסוק בהתקדמות ומשוב על יישום התוכניות שהתוו מנהל האקלים והקיימות והאקולוג העירוני, הקצאת המשאבים להצלחת תוכניות אלו, והתגייסות וסיוע העיריה להצלחתן.

(8) השר להגנת הסביבה, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע בתקנות סמכויות נוספות של האקולוג העירוני ומנהל האקלים והקיימות.

(9) בסוף כל שנת תקציב ישפה משרד הפנים את העירייה בסכום מחצית מעלות שכר האקולוג העירוני ומנהל האקלים והקיימות, עד לתקרה סבירה שיקבע ויפרסם השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.

(10) השר להגנת הסביבה ימנה ממונה ארצי אשר יפקח ויסייע לביצוע סמכויותיהם של האקולוג העירוני ומנהל האקלים והקיימות וכן יפקח ויסייע להקמה ולשמירה על תדירות הפגישות של פורום הקיימות העירוני בכל עיר בה נדרש להקימו; בין היתר, הממונה יתמוך, ילווה ויעריך את תהליך הטמעת הניהול המקיים, ההערכות לשינויי האקלים, ניהול תוכניות האקלים, אימוץ יעדי האקלים ושמירה על הטבע והקיימות העירונית בערים בהן ישנו אקולוג עירוני ומנהל אקלים וקיימות עירוני.

(א) מינוי לפי סעיף קטן זה יהיו של אדם ראוי, בעל כשירות מקצועית רלוונטית בנושאי הקיימות, משבר האקלים, התכנון העירוני והאנרגיה המתחדשת.

(1א) המינוי יהיה של אדם בעלי ניסיון של שלוש שנים לפחות בעבודה מקצועית או ניהולית בתחומי עבודת השלטון המקומי או הגנת הסביבה; וכן בעל תעודת סיום קורס ממוני אנרגיה באחד המוסדות שבהם הקורס אושר בידי הממונה (כהגדרתו בחוק מקורות האנרגיה, תש"ן-1989), או לחלופין עמד בבחינה של ועדת מומחים שמינה הממונה האמור.

(ב) הממונה יגיש לשר הפנים וועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בתום כל שנה, דין וחשבון כולל על הביצוע של כלל התכניות השנתיות.

(ג) הממונה יקיים לא פחות מעשרה ימי הכשרה שנתיים למנהלי אקלים וקיימות, העוסקים בדרכים יעילות ומומלצות להפקת אנרגיה ירוקה בערים.

תיקון סעיף 149 י2. בסעיף 149 לחוק העיקרי בסעיף קטן (ב) במקום פסקה (2) יבוא:

"עובד בכיר שהוא האחראי לתחום איכות הסביבה בעירייה; בעיריות בהן מונה אקולוג עירוני ומנהל אקלים וקיימות, לפי סעיף 63(א3) ישמשו שניהם כחברי הועדה;"

- הוספת סעיף 6 3. בחוק הרשויות המקומיות (הסמכה מיוחדת), תשי"ז-1956 אחרי סעיף 5 יבוא סעיף 6 –
- "(א) רשות מקומית תאמץ יעדי אקלים ותכין תוכניות למימושם, אותן תוציא לפועל בתוך זמן סביר. בין היתר, תוכניות האקלים יפעלו להפחתת פליטת גזי החממה, בשיעור אחוזים שנתי שיקבע השר באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה וארגונים סביבתיים.
- (ב1) לשם כך, רשויות מקומיות בנות 150,000 תושבים ומעלה ימנו מנהל אקלים וקיימות כהגדרתו בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965.
- (ב2) לשם כך, ברשויות מקומיות בנות 150,000 תושבים ומטה, יקבע שר הפנים, לאחר התייעצות עם הרשויות הרלוונטיות, מי יהיה הגורם האמון על ניסוח היעדים והתוכניות כאמור בסעיף קטן (א):
- (1) הרשות עצמה;
- (2) שיתוף פעולה עם רשויות אחרות, על דרך איגוד ערים כהגדרתו בחוק איגוד ערים, תשט"ו-1955;
- (3) לחילופין, אשכול רשויות מקומיות כהגדרתו בחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955, אם ישנו.
- (ג1) ראה השר כי רשות מקומית אינה ממלאת אחר חובותיה לפי סעיף זה בתוך תקופה סבירה, ידרוש ממנה השר, בצו, לעשות כן בתוך פרק זמן שיקבע בו.
- (ג2) לא מולאו הוראות צו כאמור, בתוך פרק הזמן הקבוע בו, ימלא השר, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה, אחר הוראות סעיפים קטנים (א), (ב1) או (ב2) בעבורה, וכן רשאי הוא להורות כי ההוצאות הכרוכות בכך ישולמו מקופת הרשות המקומית, בשיעור ובאופן שיוורה."
- תיקון סעיף 17ד 4. בחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955 אחרי סעיף 17ד2 יבוא סעיף 17ד3 –
- "(א) בסעיף זה –
- "אשכול רשויות מקומיות סביבתי" – קבוצת רשויות מקומיות שהטילו על האשכול, בכפוף לאישורים הקבועים בסעיף 17ד2(2), את התפקיד לאמץ יעדי אקלים ולהכין תוכניות אזוריות למימושם בעבור הרשויות המקומיות החברות באשכול.
- "הממונה הארצי" – כהגדרתו בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965.

(ב) אם, לפי החלטת השר כאמור בסעיף 6 לחוק הרשויות המקומיות (הסמכה מיוחדת), תשי"ז-1956 הטילו הרשויות המקומיות באשכול רשויות מקומיות על האשכול את התפקיד לאמץ יעדי אקלים ולהכין תוכניות למימושם, יראו בהן – אם יבחרו בכך – "אשכול רשויות מקומיות סביבתי".

(ג) (1) אשכול רשויות מקומיות סביבתי יגבש ויגיש לממונה הארצי תכנית רב שנתית ליעדים אקלימיים מדידים, וכן תכניות שנתיות למימושם, הכוללות התייחסות, בין היתר, לפליטת גזי חממה, שימוש באנרגיה מתחדשת, איכות האוויר, טיפול בפסולת והפחתת השימוש במשאבים בלתי מתכלים.

(2) האשכול יגיש לממונה הארצי, בתום כל שנה, דין וחשבון כולל על ביצוע התכניות השנתיות.

(3) הממונה הארצי יגיש לשר הפנים וועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בתום כל שנה, דין וחשבון כולל על הביצוע של כלל התכניות השנתיות.

(ד) (1) אשכול רשויות מקומיות סביבתי ימנה אחראי אקלים אשכולי, שיהא אמון על הצעת נוסחים ליעדים ולתוכניות האקלים, על הצעת הליכים להטמעתם ברשויות המקומיות החברות באשכול ועל הערכת מידת הצלחתם.

(א1) אם ישנן, אחראי האקלים האשכולי יפעל תוך הקפדה על היועצות עם הוועדות המקומיות לאיכות הסביבה ברשויות השונות, כהגדרתן בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965.

(2) התוכניות כאמור יאושרו על ידי מועצות הרשויות המקומיות; לא אשררה מועצה אחת או יותר את התוכניות, תידרש מועצת הרשות לנסח עבור הרשות המקומית שבשטחה היא פועלות תוכניות כאמור, ולהגישה לממונה הארצי.

(3) הממונה הארצי ילווה את אשכול הרשויות המקומיות הסביבתי ואחראי האקלים בגיבוש התוכניות, ניהול יישומן וכן הוצאה לפועל של מיזמים הנדרשים לשם הצלחתן.

(4) הממונה יקיים לא פחות מעשרה ימי הכשרה שנתיים לאחראי האקלים, העוסקים בדרכים יעילות ומומלצות להפקת אנרגיה ירוקה בערים.

(ה) (1) מינויים לפי סעיף קטן (4) יהיו של אדם ראוי, בעל כשירות מקצועית רלוונטית בנושאי הקיימות, התכנון העירוני, משבר האקלים והאנרגיה המתחדשת, בדרך של מכרז פומבי.

- (2) נוסף על הדרישות הקבועות בסעיף (א3)(1) יהיה מנהל האקלים והקיימות בעל תעודת סיום קורס ממוני אנרגיה באחד המוסדות שבהם הקורס אושר בידי הממונה (כהגדרתו בחוק מקורות האנרגיה, תש"ן-1989), או לחלופין עמד בבחינה של ועדת מומחים שמינה הממונה האמור.
- (ו) בסוף כל שנת תקציב ישפה משרד הפנים את אשכול הרשויות המקומיות הסביבתי במחצית עלות העסקת אחראי האקלים, עד לתקרה סבירה שיקבע ויפרסם ברשומות השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.
- (ז) היה ורשות מקומית אחת או יותר מהרשויות החברות באשכול הסביבתי נדרשת להעסיק מנהל אקלים וקיימות כהגדרתו בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965, לא ינסח אחראי האקלים יעדים ותוכניות לרשויות אלו."

5. תיקון סעיף 9. בחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955 אחרי סעיף 9 יבוא סעיף 9א –
- "(א) אם, לפי החלטת השר לפי סעיף 6 לחוק הרשויות המקומיות (הסמכה מיוחדת), תשי"ז-1956, הטילו הרשויות המקומיות באיגוד ערים על האיגוד את התפקיד לאמץ יעדי אקלים ולהכין תוכניות למימושם, יראו בהן – איגוד ערים סביבתי" ואלו יהיו סמכויותיו:
- (1) איגוד הערים יגבש ויגיש לממונה הארצי תכנית רב שנתית ליעדים אקלימיים מדידים, וכן תוכניות שנתיות למימושם, הכוללות התייחסות, בין היתר, לפליטת גזי חממה, שימוש באנרגיה מתחדשת, איכות האוויר, טיפול בפסולת והפחתת השימוש במשאבים בלתי מתכלים.
- (א1) התוכניות כאמור יאושרו על ידי מועצות הרשויות המקומיות; לא אשררה מועצה אחת או יותר את התוכניות, תדרש המועצה לנסח עבור הרשות המקומית שבשטחה היא פועלות תוכניות כאמור, ולהגיש לממונה הארצי.
- (2) איגוד הערים יגיש לממונה הארצי, בתום כל שנה, דין וחשבון כולל על ביצוע התכנית השנתית.
- (א2) הממונה הארצי יגיש לשר הפנים, בתום כל שנה, דין וחשבון כולל על הביצוע של כלל התכנית השנתית.
- (3) איגוד הערים ימנה אחראי אקלים אשכולי, שיהא אמון על הצעת נוסחים ליעדים ולתוכניות האקלים, על הצעת הליכים להטמעתם ברשויות המקומיות החברות באיגוד הערים ועל הערכת מידת הצלחתם.

(א3) הממונה יקיים לא פחות מעשרה ימי הכשרה שנתיים לאחראי האקלים, העוסקים בדרכים יעילות ומומלצות להפקת אנרגיה ירוקה בערים.

(4) אם ישנן, אחראי האקלים יפעל תוך הקפדה על היועצות עם הוועדות המקומיות לאיכות הסביבה ברשויות השונות, כהגדרתן בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965.

(ב) מינויים לפי פסקה (3) יהיו של אדם ראוי, בעל כשירות מקצועית רלוונטית בנושאי הקיימות, התכנון העירוני, משבר האקלים והאנרגיה המתחדשת, בדרך של מכרז פומבי.

(ב1) נוסף על הדרישות הקבועות בסעיף קטן (ד) יהיה אחראי האקלים בעל תעודת סיום קורס ממוני אנרגיה באחד המוסדות שבהם הקורס אושר בידי הממונה (כהגדרתו בחוק מקורות האנרגיה, תש"ן-1989), או לחלופין עמד בבחינה של ועדת מומחים שמינה הממונה האמור.

(ג) הממונה הארצי ילווה את אשכול הרשויות המקומיות הסביבתי ואחראי האקלים בגיבוש התוכניות, ניהול יישומן וכן הוצאה לפועל של מיזמים הנדרשים לשם הצלחתן.

(ד) בסעיף זה –

"הממונה הארצי" – כהגדרתו בפקודת העיריות [נוסח חדש], התשכ"ה-1965, בסעיף 167."

תקנות ראשונות 6. תקנות ראשונות לפי חוק זה יובאו לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת שלושה חודשים מיום פרסומו.

תחילה 7. חוק זה יכנס לתוקפו שישה חודשים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

רשויות מקומיות הינן גורם מרכזי בזירת המדיניות והמשילות הישראלית. הן משפיעות על אורח חייהם של כלל תושבי המדינה באופן מהותי, בתחבורה, חינוך, דיור ועוד. משבר האקלים נושא בעורפנו, ובכדי להתמודד עמו באופן הנדרש יש לקדם מעבר אחראי ואמיץ למדיניות סביבתית בכל דרגי השלטון. בטח ובטח שבזירה המוניציפאלית, בה תושבי הערים, הכפרים והיישובים יכולים לקחת חלק פעיל יותר בכינון המדיניות שמשפיעה על איכות וקיימות חייהם, חשוב לייצר אפיקים בהם החשיבה האקולוגית רווחת ומקודמת באופן אקטיבי.

למרות שבשנים האחרונות רשויות מקומיות בישראל ובעולם משחקות תפקיד מרכזי בהתמודדות ובמאמצי מניעת משבר האקלים, רובן נטולות משאבים ומומחיות שיוכלו לסייע להן בתהליך חיוני זה. מטרת הצעת חוק זו היא לסייע לכל רשות מקומית בישראל להיות מלווה ונתמכת בתהליך ניסוח יעדי הקיימות והאקלים המקומיים – וכן הוצאתם מהכוח אל הפועל – על ידי אנשי מקצוע מקומיים וארציים. בד בבד, הצעת החוק שואפת לקדם חשיבה אזורית על השפעות והיערכות למשבר האקלים, דרך חיזוק והקניית כלים לאיגודי הערים ולאשכולות הרשויות המקומיות.

סעיף 1: מוצע לחייב רשויות מקומיות גדולות, המונות מעל 150,000 תושבים, למנות אקולוג עירוני ומנהל אקלים וקיימות. תכלית הסמכתם של גורמים אלו הינה להקצות גורם ברשויות המקומיות הגדולות, הנוטות להיות המקור להשפעות סביבתיות נרחבות יותר מתוקף גודלן, האמון על הגנת הסביבה והתכונות ומניעה של משבר האקלים.

האקולוג או צוות האקולוגים העירוני יהא אחראי על שיקום, שימור ופיתוח נכסי הטבע בעיר, תוך שיתוף הציבור בתהליך זה; מנהל האקלים והקיימות יהיה אחראי לניהול והובלת תהליך ההערכות לשינויי אקלים, על כל היבטיו, וכן יהיה אחראי לקידום הקיימות בעיר, תוך שיתוף הציבור בתהליך זה. הממונים הללו ידרשו לסייע באופנים שונים לפעילות המועצה והרשות הנוגעות לתחומים אלו, לדיווח על התקדמות עבודתם לפרורמים שונים ולהשתתפות ב-"פורום קיימות עירוני" הכולל נושאי תפקידים בכירים בעירייה ונציגי ציבור וארגונים, שתכליתו לקדם את הצלחת התכליות שהובילו להסמכתם. סמכויותיהם של גורמים אלו מנוסחות בחוק.

מוצע אף לחייב את שר הפנים למנות ממונה ארצי, שתכליתו לפקח וללוות מקצועית את הגורמים הללו. כמו כן, מוצע שמשרד הפנים ישפה את הרשויות במחצית מהסכומים הנדרשים להעסקתם של מנהל האקלים והקיימות והאקולוג העירוני.

סעיף 2: האקולוג העירוני ומנהל האקלים והקיימות יהיו חברים בוועדת איכות הסביבה המוניציפאלית, מתוך רצון להעצים ולהקנות מומחיות לפעילות הועדה, המורכבת מנבחר ציבור מקומיים, הזוכים לסמכויות חדשות ובעלות משמעות סביבתית בעקבות יישום הסעיף הראשון.

סעיף 3: בסעיף זה מוצע לחייב את כלל הרשויות במדינה לאמץ יעדי אקלים ולהכין תוכניות למימושם. השר, לאחר התייעצות עם הרשות, יקבע את זהות הגורם האמון על ביצוע הדבר, אם על דרך איגוד ערים, אשכול רשויות מקומיות, או על ידי הרשות עצמה. ראה השר שניסוח יעדי האקלים, תוכניות מימושם והוצאתם לפועל אינה מתבצעת בתוך זמן סביר, יחייב השר את הרשות בצו לעשות כן. במידה ולא עמדה הרשות בהוראות הצו, ימלא אחר דרישה זו השר. סמכות זו של השר ושל הרשויות המקומיות אינה סמכות רשות, אלא סמכות שגורמים אלו מחויבים להוציא לפועל. כמו כן, מוצע לחייב את הממונה הארצי להכשיר את אחרי האקלים והקיימות ומנהלי האקלים והקיימות בידע הנדרש בכדי להיות חוד החנית של הטמעת טכנולוגיות אנרגיות מתחדשות המוניציפאלי, הכשרות שהיקפן לא יפחת מעשרה ימי הכשרה שנתיים.

סעיף 4 ו-5: סעיפים אלו מתאימים את האמור בסעיף 3 למבנה אשכול הרשויות המקומיות ואיגוד הערים. מתוך שאיפה לחזק את מבנה האשכול, המעצים את שיתופי הפעולה האזוריים הוולונטריים בין הרשויות, ישופו הרשויות המתאגדות באופן זה במחצית עלות ההעסקה של ממונה כאמור. לבסוף, רשויות מקומיות שאינן נוקטות בשיתוף פעולה אזורי באשכולות הרשויות המקומיות, ואף אינן גדולות דיין בכדי להצדיק מינוי של אנשי מקצוע פרטניים למטרותיהן, לא ישופו כלל.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה ראשונה תלבן הוועדה את הסמכויות הנוספות של אשכולות הרשויות המקומיות הסביבתיים ואיגודי הערים בנוגע לקביעת יעדים ותוכניות הנוגעות למשבר האקלים, וכן להוצאתם של אלו לפועל. העיקרון המנחה לצורך העניין הוא מתן סמכות לאשכולות ולאגודי הערים לפיקוח ואכיפה של ביצוען של התוכניות ברשויות המקומיות, תוך התעקשות על שמירת יכולת קבלת ההחלטות המקומית.

הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת

הצעת חוק ג.5 – הצעת חוק רשויות מקומיות בסיכון // טארק

הצעת חוק זו פוצלה מהצעת החוק הקודמת, מתוך ניסיון לשוות לשתיים מראה תקציבי זול יותר, וכן למתן את ההתנגדות לכל אחת בנפרד. אנו סבורים כי השתיים גם יחד מהוות את המכלול הראוי שיכולת לתת מענה להיערכות של השלטון המקומי למשבר האקלים בהיבטי תכנון ומדיניות.

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

24/9

הצעת חוק רשויות מקומיות בסיכון התשפ"א-2021

פרק א': מטרות ופרשנות

1. מטרות החוק
מטרת חוק זה הינה לחייב את הרשויות המקומיות שנמצאות בסיכון בריאותי או כלכלי בעקבות שינוי אקלים, לזהות איומים פוטנציאליים שעלולים להתרחש בשטחן כתוצאה משינוי אקלים, ולגבש תוכנית עבודה שמטרתה להתמודד איתן, וכל זה על מנת להגן על ביטחון ושלוש תושביהן.
2. הגדרות
בחק זה –
"איומים פוטנציאליים" – שריפות שיטפונות או כל איום אחר שעלול לפגוע ברשות המקומית ביטחון או שלום תושביה;
"יעדים לאומיים" – יעדים להפחתת פליטת גזי החממה שהציבה בפניה הממשלה לפי החלטה 542;
"מקור פליטה" – כהגדרתו בחוק אוויר נקי;
"רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית, או מועצה אזורית;
"רשות מקומית בסיכון" – רשות מקומית שקבע השר לפי סעיף 7 לחוק זה שהיא עומדת בסיכון כתוצאה משינוי אקלים;
"השר" – השר להגנת הסביבה.

פרק ב': מינוי ותפקיד צוות אקלים וקיימות

3. מינוי צוות אקלים וקיימות עירוני
רשות מקומית בסיכון תמנה צוות אקלים וקיימות (להלן – הצוות), שיורכב משישה חברים שתבחר מועצת הרשות:

(1) מהנדס העיר ;

(2) אדריכל העיר ;

(3) אקולוג ;

(4) נציג ציבור ;

(5) נציג אופוזיציה של מועצת הרשות ;

(6) נציג קואליציה של מועצת הרשות.

4. תפקיד הצוות (א) מטרתה של הצוות הינה לסייע לרשות לזהות את האיומים הפוטנציאליים שעלולים להתרחש בשטחה כתוצאה משינוי אקלים, ולהכין תוכניות עבודה שתתמודד עם שינוי אקלים בהתאמה למצב היישוב ולאופיו המקומי.

(ב) באחריותה של הצוות להכין דיווח שמכיל :

(1) זיהוי האיומים הצפויים לרשות המקומית בשל שינויי האקלים בטווח הבינוני : עד שנת 2030 ;

(2) זיהוי מקורות הפליטות ברשות המקומית ;

(3) זיהוי אזורים בסכנת הפצה או שריפה כתוצאה משינוי אקלים בתחום הרשות המקומית.

(ג) באחריותה של הצוות להכין תוכנית עבודה שתתמודד ברמה התכנונית הבריאותית ובקיימות עם הבעיות שנכללו בדיווח לפי סעיף 5 (ב) ותכלול :

(1) מהלכים שיש לעשות לשיפור העמידות המקומית לשינויי אקלים ;

(2) פעולות שיש לנקוט בהם על מנת לצמצום פליטות גזי החממה ברשות ולעמוד ביעדים הלאומיים עד 2030, בנוסף לקביעת יעדי ביניים ;

(3) פעולות ומהלכים שיש לנקוט בהם עד 2030 כדי להתמודד עם סכנות שריפה או הצפה פוטנציאליים, בנוסף לקביעת יעדי ביניים.

5. סמכויות וחובות הצוות (א) בסמכותה של הצוות לקבל כל מידע עדכני שקשור לתחומים השונים הכלולים בתוכנית מכלל אגפי העירייה.

(ב) באחריותה של הצוות לעקוב אחרי יישום התוכנית על ידי הרשות, ולשתף את הציבור בדיווחים עדכניים לגבי עמידת הרשות ביעדי התוכנית ;

(ג) באחריותה של הצוות לדאוג שתוכנית הפעולה תבוצע כראוי ולא תהיה חריגות משמעותיות ביעדים ;

(ד) במידה ויש חריגה משמעותית אצל רשות מקומית ביעדי התוכנית, הצוות רשאי לזמן גורמים שונים ברשות שקשורים לדעתה באי-העמידה ביעדים, וללמוד איתם דרכי שיפור בביצוע התוכנית.

פרק ג': חובות וסמכויות השר להגנת הסביבה

קביעת רשויות בסיכון 7. (א) השר בהיוועצות עם ועדת הפנים והגנת הסביבה יקבע איזה רשויות עומדות בסכנה כתוצאה משינוי אקלים, והוא יקבע זאת לפי הקריטריונים האלה:

- (1) חלקן של הערים בפליטת גזי החממה מסך הפליטות הארצית;
- (2) הימצאותה של הרשות המקומית במיקום גיאוגרפי שעומד בסכנת שריפה כתוצאה מההתחממות הגלובלית;
- (3) הימצאותה של הרשות המקומית במיקום גיאוגרפי שעומד בסכנת הצפה כתוצאה משינוי אקלים.

חובות השר 8. השר חייב בהיוועצות עם ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת:

- (1) לגבש תקן התאמה אקלימית למבנים, ולחייב רשויות בסכנה או רשויות מסוימות בסכנה לפעול לפיו;
- (2) לחייב רשויות בסיכון או רשויות מסוימות בסיכון לאמץ יעדי אקלים, ולהכין תוכניות מקומיות ואזוריות בהתאם.

הקמת קרן סיוע 9. (א) משרד ההגנה והסביבה יקצה קרן סיוע כלכלי לרשויות בסיכון שמצבן הכלכלי לא מאפשר לבצע תוכנית הפעולה של הצוות;

(ב) השר בהיוועצות עם ועדת הפנים והגנת הסביבה יקבע את הקריטריונים לקבלת הסיוע.

פרק ד': תחילה וביצוע

ביצוע 10. השר הממונה על ביצוע חוק זה הינו השר להגנת הסביבה והוא רשאי להתקין תקנות לשם ביצועו.

תחילה 11. חוק זה יחול מיום פרסומו.

דבריו הסבר

אנו עדים בשנים האחרונות בהרבה מקומות בארץ תוצאות קטסטרופאליות שנובעות משינוי האקלים, שיטפונות ושריפות בהרבה ערים שגרמו לאובדן חיים ולפגיעה ברכוש ועליה חדה בטמפרטורה שפגעה בחקלאות ובאורח החיים של האזרחים, מכאן באה הצעת חוק זה כדי לחייב רשויות מקומיות שעומדות בסיכון כתוצאה משינוי האקלים להיערך לסיכונים אלה על ידי מינוי צוות היערכות לשינוי אקלים, וזה במטרה להגן על שלומם בטחונם ורווחתם של האזרחים, מטרת הצוות תהיה לגבש תוכנית עבודה ברמה התכנונית בעיקר כדי להיערך ולהתמודד עם הסכנות שנובעות משינוי אקלים בשטחה של הרשות

המקומית.

לרשויות מקומיות ובאופן ספציפי לערים ישנם פוטנציאל גדול להתמודד ולהיערך לשינוי האקלים, הן בגלל שהם חלק מהבעיה (מקורות הפליטה שמשפיעים באופן משמעותי על שינוי אקלים לרוב נמצאות בשטחם של הערים), והן בגלל ההיכרות מקרוב לבעיות המקומיות של התושבים והאינטרס הפוליטי שלהם להתמודד עם בעיות אלה, ומכאן באה החשיבות של מינוי צוות שינוי אקלים על ידי הרשויות המקומיות שעומדות בסיכון בריאותי חברתי או כלכלי כתוצאה משינוי האקלים, ומכאן באה גם החשיבות שחברי הצוות יהיו נושאי משרה ברשות המקומית או אפילו נציגים בה.

בנוסף ומתוך התחשבות בעובדה שישנם רשויות מקומיות שעומדות בסיכון שינוי אקלים אבל אין להם את היכולת הכלכלית לבצע את תוכנית ההיערכות לשינוי האקלים, ההצעה כוללת הקמת קרן סיוע כלכלית שיקצה משרד ההגנה והסביבה לרשויות החלשות.

הצעת החוק הוכנה על ידי יעל אגמון נכט (בעזרתו של טארק נסאר) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ג.6 – הצעת חוק עידוד פתרונות אזוריים לטיפול מקיים בפסולת אורגנית // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק עידוד פתרונות אזוריים לטיפול מקיים בפסולת אורגנית, התשפ"א–2021

פרק א': מטרה ופרשנות

מטרה 1. מטרת חוק זה לקבוע הסדרים שמטרתם לעודד ולתמרץ רשויות המקומיות לקדם תוכניות להפרדה במקור, ולחייב בתי עסק להפריד במקור ולטפל בפסולת האורגנית טיפול מקיים.

הגדרות 2. בחוק זה –

"בית עסק" – חברה, או אגודה שיתופית שמייצרת במהלך עיסוקה מעל 250 קילוגרמים פסולת אורגנית ביום;

"פסולת אורגנית" – פסולת מוצקה ופריקה ביולוגית, המורכבת מחומר אורגני רקבובי, למעט פסולת אורגנית חקלאית, פסולת חומרים מסוכנים, בוצת שפכים ובוצה תעשייתית;

"רשות מקומית" – עירייה מועצה מקומית או מועצה אזורית;

"הפרדה במקור" – איסוף נפרד של פסולת אורגנית באמצעות כלי אצירה ייעודיים, אשר אליהם אסורה השלכת פסולת שאינה פסולת אורגנית ;

"מתקני קומפוסטציה" – מתקן סגור שלתוכו מכניסים את הפסולת האורגנית כדי לפרק אותה ולייצר דשן עשיר שאפשר להחזירו לקרקע ולטייב אותו ;

"מתקן טיפול בפסולת אורגנית" – אתר מוסדר לפי כל דין, אשר הוכר על ידי הממונה, הקולט פסולת אורגנית ומעבד אותה לשם טיפול ביולוגי, למעט הדשנה מקומית ;

"השר" – השר להגנת הסביבה ;

"אחראי לטיפול בפסולת אורגנית" – רשות מקומית וכל מי שחייב באיסוף ובפינוי של פסולת אורגנית משטח שבבעלותו או בהחזקתו.

פרק ב': הפרדת פסולת אורגנית במקור – חובות בית העסק

3. חובת הפרדה במקור
בית עסק מחויב להפריד פסולת אורגנית במקור, ולהעבירה למתקן טיפול בפסולת אורגנית.

4. חריגים לחובה
באישור השר הוראות סעיף 3 לא יחולו על בית עסק אם התקיים אחד מאלה :
(א) בהעדר מתקן מוכר לטיפול ביולוגי במרחק סביר אשר ביכולתו לקלוט את הפסולת האורגנית הנוצרת בשטח שבאחריותו של האחראי לטיפול בפסולת אורגנית, לפי אמות מידה שקבע השר ;

(ב) בנסיבות חריגות ומטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שהוכח להנחת דעתו של השר כי האחראי לטיפול בפסולת אורגנית אינו מסוגל לקיים את חובותיו ולבצע הפרדה במקור של פסולת אורגנית.

5. פטור שניתן על ידי השר לפי סעיף 4 יינתן לתקופה שלא תעלה על שנה והשר יהיה רשאי להאריכו בתום כל שנה בשנה נוספת, כל עוד מתקיימים הטעמים למתן הפטור בסעיפים 4 (1) ו(2).

6. השר לא ייתן פטור כאמור בסעיף 4 אלא אם כן הגיש לו האחראי לטיפול בפסולת אורגנית תכנית פעולה שתאפשר לו לעמוד בחובה הקבועה בסעיף 3, בתוך תקופה שתקבע בה ואת האמצעים שבהם בכוונתו לנקוט לצורך כך ; לא יוארך פטור כאמור אלא אם כן שוכנע השר כי אחראי לטיפול בפסולת אורגנית מבצע את הוראות תכנית הפעולה כאמור בהתאם להוראותיה.

פרק ג': חובות וסמכויות הרשויות המקומיות

7. באחריותה של הרשות המקומית :

אכיפה ויידוע	(א)	לאכוף הוראות חוק זה בהתאם לסעיף 2 לחוק הרשויות המקומיות (סמכויות אכיפה סביבתית) ולהטיל קנסות על בתי עסק שעוברים עליהן ;
	(ב)	להודיע לבתי עסק באשר לאפשרויות הטיפול בפסולת האורגנית ;
	(ג)	לקבוע אילו מבין בתי העסק עומדים בסף הנדרש הנדרש לקיום החובות הנקבעות בחוק זה ;
	(ד)	כל רשות מקומית נדרשת להעביר דיווח שנתי למשרד הגנת הסביבה על יישום הוראות חוק זה ;
	(ה)	בהתאם לכמות הפסולת האורגנית הנוצרת באזור, ובשיתוף פעולה עם רשויות מקומיות סמוכות יכול הדו"ח פתרונות קצה חדשים או אפשרויות הרחבה של אתרים קיימים, ועל המשרד להגנת הסביבה לשקול פתרונות אלה ולפעול למען קיומן בהיוועצות עם המועצה הארצית לתכנון והבניה.

פרק ד': אחריות איגודי הערים לאיכות הסביבה

גיבוש תוכנית אזורית	8.	בתוך 5 שנים מכניסת חוק זה לתוקף איגודי ערים לאיכות הסביבה בכל רחבי הארץ יגבשו תוכנית פעולה אזורית שמטרתה לעודד את התושבים להפריד פסולת במקור, ותעודד הדשנה מקומית.
---------------------	----	--

פרק ה': תחילה וביצוע

תחילה	9.	חוק זה יחול מיום פרסומו.
ביצוע	10.	השר האחראי על ביצוע חוק זה הוא השר להגנת הסביבה והוא רשאי להתקין תקנות לשם כך.

ד ב ר י ה ס ב ר

בישראל הפסולת האורגנית הינה הרכיב הדומיננטי בפסולת העירונית, כך שהיא מהווה 44% ממשקל הפסולת העירונית הכללית, בכללי מיוצרת פסולת מוניציפלית של כ-5.4 טון מתוכן 2.4 מיליון טון פסולת אורגנית. פסולת זו עלולה לגרום להשפעות מאוד שליליות על הסביבה, כגון יצירת תשטיפים העלולים לזהם מים עיליים ומי תהום, זיהום אוויר והפצת ריחות רעים.

היתרון בפסולת האורגנית הוא שהיא מרוכזת יחסית במעט מקומות, לכן קל להפרידה ולהעבירה למקומות טיפול נאותים, בגלל שהמגזר המסחרי מייצר חלק גדול מכמות הפסולת האורגנית (20% מכלל הפסולת האורגנית המיוצרת בישראל), צריך להתחיל בלהתמקד בהטלת חובת הפרדה על בתי העסק, ובגלל הידע המקומי שנמצא בידי הרשויות המקומיות ההצעה מעניקה סמכות לרשות המקומית לאכוף חובה זו, ומצד שני לעודד רשויות מקומיות לקדם תוכניות מחזור וטיפול מקיים בפסולת האורגנית בשטחן לבתי עסק שאין בקרבתן מתקני טיפול.

פתרונות אלה אומצו כבר במדינות אחרות בצפון אמריקה ובאירופה והם נושאות פרי, במדינות

שהתחילו בלחייב את המגזר המסחרי בהפרדת פסולת אורגנית, עלה אחוז הטיפול הביולוגי והמחזור באופן משמעותי, לכן קידום הצעה זו בישראל אמורה לגרום לעלייה באחוזי המחזור של פסולת אורגנית ובכך להפחית בהשפעות הסביבתיות השליליות שהוזכרו לעיל.

הצעת החוק הוכנה על ידי טארק נסאר (בעזרתה של יעל אגמון נכט) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ג.7 – הצעת חוק צמצום שימוש בפלסטיק // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק צמצום השימוש בפלסטיק, התשפ"א–2021

מטרות	1. מטרת חוק זה הינה להגן על אזורים רגישים מפני זיהום פלסטיק, ובכך גם למנוע השלכות שליליות שעלולות להשפיע על הסביבה והבריאות של האזרחים.
הגדרות	2. בחוק זה –
"אזורים רגישים" – חופי ים, גדות נחלים, שמורות טבע, וכל מקום ציבורי אחר שחשוף לזיהום פלסטיק;
"גופים ציבוריים" – רשויות מקומיות כהגדרתן בפקודת העיריות, משרדי ממשלה, חברות ממשלתיות.
איסור פלסטיק באזורים רגישים	3. חל איסור על שיווק או הכנסת מוצרי פלסטיק חד-פעמיים לאזורים הרגישים.
סמכות האיפה	4. (א) בסמכותה של רשות מקומית שמוגדר בתחומה השיפוטי אזור רגיש לאכוף הוראות חוק זה ולהטיל סנקציות על כל מי שמפרן.
(ב) בסמכותו של המשרד להגנת הסביבה לאכוף הוראות חוק זה באזור רגיש שלא נמצא בתחומה השיפוטי של אף רשות מקומית.
גיבוש תוכנית	5. (א) גופים ציבוריים יגבשו תוכנית לצמצום השימוש בפלסטיק במשרדיה עד לאיסור מוחלט אחרי 5 שנים.
(ב) הגופים הציבוריים יגישו דיווח שנתי על יישום התוכנית למשרד הגנת הסביבה.

- ביצוע ותקנות 5. השר האחראי על ביצוע חוק זה הינו שר הפנים והוא רשאי להתקין תקנות באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה למען ביצועו.
- חובת הרשות 6. רשות מקומית שנמצא בשטחה אזור רגיש, מחויבת לחוקק בתוך חמש שנים חוק או חוקי עזר שמסדירים את האיסורים להכנסת ושיווק מוצרי פלסטיק חד פעמיים לאזורים הרגישים בשטחה ובה יטילו קנס על המפר, בהתאם לחוק עזר לתקנות השר.

דברי הסבר

אחד הגורמים המרכזיים לזיהום פלסטיק הינו השלכת מוצרי פלסטיק חד-פעמיים ב"אזורים הרגישים" בעיקר, מוצרים אלה שנוזקים בכמויות גדולות גורמות לנזקים גדולים גם לסביבה וגם לבריאות של כולנו, מחקרים רבים מראים שהחופים שלנו מזוהמים במיקרו-פלסטיק ובכימיקלים שמקורם במוצרי פלסטיק, דבר שעלול לגרום למגוון נזקים בריאותיים לבני אדם לבעלי חיים וגם לאיכות הסביבה, דבר זה צריך להדאיג את כולנו ולהאיר לנו על החשיבות של צמצום השימוש בפלסטיק החד-פעמי בכלל, ובאזורים הרגישים בפרט, לאור ההכרה בחשיבות דבר זה באה הצעת החוק. הצעת החוק הוכנה על ידי טארק נסאר (בעזרתה של יעל אגמון נכט) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

הצעת חוק ג.8 – הצעת חוק מס פסולת לפי כמות // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

24/9

הצעת חוק מס פסולת לפי כמות (היטלים דיפרנציאליים על ייצור פסולת), התשפ"א–2021

- מטרות 1. מטרת חוק זה הינה להפנים את עלויות ייצור הפסולת החברתיות והבריאותיות, ולתמרץ את התושבים להפחית מכמויות הפסולת שהם מייצרים, כל זה למען ההגנה על איכות הסביבה ובריאות הציבור.
- הגדרות 2. בחוק זה –
 "אתר הטמנת פסולת" – מקום מורשה לפי כל דין שמתבצעים בו הטמנת פסולת;

"מפעיל אתר הטמנה" – אדם או חברה שבהשגחתה או בניהולה אתר הטמנת פסולת על פי חוק;

"רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית, או מועצה אזורית.

קביעת היטלים 3. (א) רשות מקומית תטיל מס דיפרנציאלי של התושבים על כמויות דיפרנציאליות על הפסולת שהם מייצרים;

התושבים (ב) רשות מקומית רשאית לשקול כמות הזבל המיוצרת על ידי משקי הבית של תושביה ולחייב אותם בהתאם;

(ג) בהתחלה החוק יחול רק על תושבים שמייצרים כמות חריגה של פסולת שתקבע הרשות המקומית בחוק העזר, ואחרי 5 שנים החוק יחול על כלל האזרחים.

ייעוד הכספים 4. (א) מפעיל אתר הפסולת יעביר לרשות מקומית בשטחה הוא פועל סכום חודשי שייקבע בתקנות על ידי השר בגין ההחצנת שהוא מחצין על תושביה.

(ב) סכום זה ייועד להגנת תושבי הרשות מפני המפגעים והמטרדים שמייצר האתר על ידי נקיטת אמצעים כגון הקמת בנייני-מגן, איטום בתים, הגברת הפיקוח על האתר או מתן שירותים עירוניים משופרים שיטיבו עם התושבים ויפצו אותם על הנזק הסביבתי שנגרם להם.

ביצוע ותקנות 5. (א) השר האחראי על ביצוע חוק זה הינו שר הפנים והוא רשאי להתקין תקנות באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה למען ביצועו.

(ב) השר להגנת הסביבה בהיוועצות עם ועדת הפנים ואיכות הסביבה יקבע תעריפי מקסימום ומינימום לגביית היטלים על יצירת פסולת.

ד ב ר י ה ס ב ר

בישראל היטלי ההטמנה מוטלים על מפעילי אתרי הפסולת והם גובים תוספת תשלום על כל רכב שמגיע מרשות מקומית מסוימת, היתרון במנגנון זה הוא שזה גורם לצדק-חלוקתי בין הרשויות המקומיות השונות- רשות שמייצרת יותר פסולת משלמת יותר, אמנם הבעיה במנגנון כזה היא שהוא לא מתחשב בחלוקה צודקת בתוך הרשויות המקומיות עצמן, כלומר רשות שתיאלץ לשלם למפעילי אתרי-הסילוק תעלה תעריפים שונים שהיא גובה מאזרחיה כגון ארנונה למשל, וזה יפגע בכלל התושבים ולא דווקא במי שמייצר יותר פסולת, מטרת חוק זה הינה לגרום לתושבים להפנים עלויות ייצור הפסולת כדי לתמרץ אותם להפחית בייצור פסולת ע"י חיובם בהיטלי ההטמנה באופן דיפרנציאלי על הפסולת שהם מייצרים.

היטלי ההטמנה כיום מופקדים בקרן לשמירת הניקיון שמנוהלת על ידי המשרד להגנת הסביבה, ההפקדות נועדו להטיב עם התושבים שנפגעו מאתרי ההטמנה, אמנם לאחרונה הייתה עתירה מצידו של המרכז לשלטון המקומי נגד ההיטלים בטענה שכספים שהופקדו בקרן לא נוצלו כמו שצריך, הצעת חוק באה לפתור בעיה זו על ידי העברת חלק מסכום ההיטלים ישירות לרשויות מקומיות סמוכות לאתרי ההטמנה, בנוסף לכך ההצעה קובעת ייעוד הכספים באופן מלא לטובת התושבים הנפגעים על ידי קביעת אמצעים שיש לנקוט בהם באמצעות הכספים.

הצעת החוק נכתבה על ידי טארק נסאר (בעזרתה של יעל אגמון נכט) מקליניקת הכנסת של

הצעת חוק ג.9 – הצעת חוק לעידוד בנייה מאופסת אנרגטית// טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

פ/24/

הצעת חוק לעידוד בנייה מאופסת אנרגטית, התשפ"א-2021

הגדרות 1. "אנרגיה פוסילית" – אנרגיה המופקת כתוצאה משריפת

נפט, פחם, וכל מקור אנרגיה שאינו מתחדש.

"יעדי הפחתת צריכת הפחמן" – כהגדרתם ע"י משרד האנרגיה בתוכנית התייעלות האנרגטית של ישראל משנת 2020 והלאה, ככל שתתעדכן.

"תקנות בנייה ירוקה" – תקנות 5281, 5282 ו-10451 אשר תוקנו בשנת 2020-התש"ף.

"מבנים מאופסי אנרגיה" – מבנים שצריכת האנרגיה השנתית בהם (לאחר קיזוז האנרגיה המיוצרת בהם) הינה אפס.

"רשות מקומית" – עירייה מועצה מקומית או מועצה אזורית.

"היבטים אנרגטיים" – מתייחסים לכמות וטיב האנרגיה המיוצרת או הנצרכת במהלך וואו אחרי הבניה.

מטרת החוק 2. מטרתו של חוק זה, לעודד בנייה מאופסת החוסכת באנרגיה פוסילית ומשתמשת בעיקרה בפתרונות אנרגטיים המתבססים על אנרגיה מתחדשת.

סמכות 3. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות נוספות על מנת להגשים את חזון החוק.

התקנת תקנות 4. תקנות אלה ישונו ויעודכנו כדי לעמוד ביעדי הפחתת צריכת הפחמן השנתיים של ישראל. כמו כן, התקנת תקנות נוספות מחויבת להתחשב בשיקוליה:

(א) במניעת זיהומים הנגרמים באופן ישיר או עקיף מדלקים פוסיליים;

(ב) בשימור משאבים טבעיים;

- (ג) בהבטחת פיתוח בר-קיימא ושימוש מושכל במשאבי טבע;
- (ד) בחסכון באנרגיה ושימוש מיטבי במקורות אנרגיה מתחדשים.
- מתן הנחה 5. מבנים אשר ייבנו או יחודשו בהתאם לחוק זה או חוק בארנונה בגין בנייה מאופסת הזכאות להנחה 6. (1) כל קבלן או גוף המקבל היתר בנייה בהתאם לחוק זה וחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965; (2) אדם או קבוצה הבונה לפי היתרים בהתאם לחוק זה וחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965.
7. השר הממונה יקבע בתקנות את ההנחה של תשלום מחצית מגובה הארנונה הנקבעת לדירה לתקופה של 5 שנים לפי חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), תשנ"ג-1992.
- תנאי ההנחה 8. שר הפנים, בהתייעצות עם ועדת הפנים והגנת הסביבה, יקבע את התנאים למתן ההלוואה. לרבות, מסירת אישורים מתאימים ממקבל ההנחה והסכמתו לפיקוח על קיום חלקו.
- סמכויות גוף 10. (א) הגוף רשאי לשלול או להפחית את הזכאות להנחות שניתנו לפי חוק זה אם הוא מצא שתנאי הזכאות מופרים על ידי מקבלה בהתקיים שתי אלה:
1. הגוף שלח למפר מכתב אזהרה;
 2. הגוף נתן למפר זכות טיעון;
 3. הגוף נתן למפר זמן סביר לחזור ולעמוד בהוראות חוק זה במידה וזה אפשרי.
- (ב) אם הגורם המפר הינו מפר הוראות חוק זה שלוש פעמים ויותר:
1. יחויב בתשלום השווה לסך הרווחים הכספיים שהרוויח כתוצאה מהפרת הוראות חוק זה;
 2. תשלום בהתאם להוראה 10(ב), ישולם לרשות המקומית בשטחה בה ההפרה בוצעה;
 3. תשלום בהתאם להוראה 10(ב)1 ייכנס לקרן ייעודית באחריות העירייה שמטרתה תהיה להנחת ארנונה בהתאם לחוק זה.
- תחולה 11. החוק ייכנס לתוקף במהלך שנת 2022 לאחר שהשר הממונה ישלים את הצעדים הנדרשים.

דברי הסבר

מדינת ישראל קבעה לעצמה תכנית להתייעלות אנרגטית עד שנת 2030. התכנית העלתה שהצריכה הביתית עלתה ב-16% בין השנים 2013-2017 ובמגזר התעשייתי ירדה ב-6% באותן שנים. מתוך הבנה שהמגזר הביתי תורם לנזק הסביבתי הנגרם ושסקטור המבנים, הכולל מבנים בייתיים ועסקיים, אחראי לכ-60% מצריכת החשמל במשק ולכ-28% מסך האנרגיה.

עקב תנופת הבנייה בישראל, יש לראות בחוק אבן פינה לבאות שתאפשר הכנסת שיקולים אנרגטיים וסביבתיים לתוכניות הבנייה בצורה מיטבית ותשקף את ההליך גם לצרכנים. שהרי בין הסיבות שעלו לכך שסקטור זה אינו יעיל אנרגטית הן – חוסר מודעות לעניין בעיקר מצד הצרכנים שאינם מודעים להשלכות לטווח ארוך שיש לדבר עליהם, במיוחד בפן הכלכלי. אמנם הוצאות בנייה מאופסת אינן גבוהות, אך עקב יוקר הדיור בישראל והמחייב הדבר נתפס כיקר; בנוסף, בשל המחסור בדיור והתנופה הנדרשת כדי להוריד את יוקר הדיור שיקולים אנרגטיים מתבטלים לעומת שיקולים כלכליים אליהם התרגל ענף הבנייה. חוק זה בא לבטל סיבות אלה ולוודא שבנייה מאופסת הבאה לידי ביטוי בפתרונות אנרגטיים מגוונים, תקבל את מעמדה הראוי ותוביל לחסכון באנרגיה ושימוש באנרגיה מתחדשות. החוק ומטרתו באים בתוך חשיבה מערכתית ואמורים להוות את הצעד הראשון בהליכת ישראל לכיוון התייעלות אנרגטית.

במטרה לוודא שמטרות החוק כן מיושמות, החוק נותן תמריץ בדמות הנחה בארנונה ומפקח וקונס באמצעות גוף ניטור ובקרה שבאחריותו לפקח על ההיבטים האנרגטיים של הבניה ולשלול הנחות שניתנו למי שלא עומד בתנאי החוק.

הצעת החוק נכתבה ע"י דור בית הלחמי מצוות אנרגיה וטארק נסאר מצוות תכנון ועירוניות של קליניקת הכנסת באוניברסיטת תל אביב. דור הייתה אחראית לכתובת מטרות החוק, סמכות, התקנת תקנות והחלק בנושא הנחת הארנונה. טארק היה אחראי על הגדרות החוק, גוף הניטור וסמכויותיו. ביחד כתבנו את דברי ההסבר לחוק. עבדנו יחדיו מכיוון שלחוק יש היבטים הנוגעים לחסכון באנרגיה וכאלה הנוגעים לתכניות הבנייה והתכנון של הרשויות המקומיות. מאחר ושנינו נפגשנו עם אנשי מקצוע בנושא חשבנו שלעבוד יחדיו ייצור חוק משמעותי, מיועד ונכון יותר.

הצעת חוק ג.10 – הצעת חוק פקודת העיריות (תיקון – חובת העירייה לשמור על אתרי טבע עירוניים) // טארק

מספר פנימי:

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת

הצעת חוק פקודת העיריות (תיקון – חובת העיריות לשמור על אתרי טבע עירוניים), התשפ"א–2021

- פרשנות 1. "אתר טבע עירוני" – מקום בתחום השיפוט של העירייה, פתוח או מבונה, ובו תשתיות טבעיות שונות של חי, צומח ודומם.
- תיקון סעיף 248ג 2. אחרי סעיף 248ב יבוא סעיף 248ג שיקבע –
- חובה על העירייה לשמור על אתרי טבע עירוניים שנמצאים בשטחה חובה זאת כוללת:
- (1) שמירה על ניקיונם הכללי של אתרי הטבע העירוני;
- (2) לדאוג שאתרי הטבע יוכלו לשמש את התושבים באופן ונאות.

ד ב ר י ה ס ב ר

אצלנו בארץ אתרי טבע בכלל ואתרי טבע עירוניים בפרט הינם משאב נדיר, למרות כך אתרים אלה אינם נשמרים בצורה נאותה והולמת על ידי העיריות שנמצאים בשטחם משאבים אלה, לרוב מדובר באתרים מוזנחים או מזוהמים שלא יוכלו לשמש לטובת הכלל, ומכאן באה הצעת חוק זה כדי לחייב עיריות בעיקר לדאוג למשאבים ציבוריים אלה ולשמור עליהם כדי שיוכלו לשמש את התושבים של אותן עיריות בעיקר, וכל זה למען רווחתם טובתם והנאתם של התושבים.

הצעת החוק נכתבה על ידי טארק נסאר (בעזרתה של יעל אגמון נכט) מקליניקת הכנסת של אוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר דב חנין.

נספח : רשימת הצעות סמוכות לנושאים אלו

בנספח זה מובאות מספר הצעות חוק שהוגשו בעבר על ידי חברי כנסת שונים, ונושאייהם אינם חופפים לאלו בהם עסקה סביבתנו, אולם אנו סבורים כי יש בהם לקיים סינרגיה מסויימת, ולחזק אלו את אלו.

- [הצעת חוק תביעות סביבתיות, ותביעות נגזרות בשם המדינה ורשויות ציבוריות עקב זיהום סביבתי, התשס"ח-2008 \(פ/17/3921\)](#)
- [הצעת חוק שירות הציבור \(תכנית חינוך להגנת הסביבה\), התשע"ג-2013 \(פ/19/1611\)](#)
- [הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות \(שקיפות פיננסית\), התש"ף-2020 \(פ/23/727\)](#)
- [הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות \(שקיפות תרומות\), התשע"ג-2013 \(פ/19/26\)](#)
- [הצעת חוק מתן אפשרות להתקשרות עם גופים ציבוריים ותאגידים נותני שירות באמצעות דואר אלקטרוני, התשע"ה-2015 \(פ/20/202\)](#)
- [הצעת חוק התכנון והבניה \(תיקון - מינוי מבקר בוועדות מרחביות\), התש"ע-2009 \(פ/18/1772\)](#)
- [הצעת חוק התכנון והבניה \(תיקון - חובת שידור והקלטת ישיבות, ניהול פרוטוקול ופרסומו\), התש"ף-2020 \(פ/23/991\)](#)
- [הצעת חוק חובת המכרזים \(תיקון - העדפת טובין ממוחזרים\), התש"ף-2020 \(פ/23/1476\)](#)
- [הצעת חוק חופש המידע \(תיקון - מידע על איכות הסביבה והגברת השקיפות\), התשע"ג-2013 \(פ/19/21\)](#)
- [הצעת חוק לתיקון פקודת המועצות המקומיות \(תיקון - שינוי הרכב מועצה תעשייתית\), התשס"ז-2007 \(פ/17/2376\)](#)
- [הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות \(עצמאות מבקרי פנים\), התשע"ח-2018 \(פ/20/5131\)](#)
- [הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות \(ייצוג גופים לא ממשלתיים לשמירת איכות הסביבה בוועדות ממלכתיות\), התשע"ח-2017 \(פ/20/4883\)](#)
- [הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות \(מינוי מבקר העירייה ושכרו\), התשע"ה-2015 \(פ/20/891\)](#)